

DEWAN NEGERI SELANGOR

PERATURAN-PERATURAN TETAP BAGI DEWAN NEGERI SELANGOR 1965

(Disemak -2016)

DISEMAK OLEH

PESURUHJAYA PENYEMAK DAN PEMBAHARUAN UNDANG-UNDANG NEGERI SELANGOR
DI BAWAH KUASA ENAKMEN PENYEMAKAN UNDANG-UNDANG (NEGERI SELANGOR) 2003
2016

UNDANG-UNDANG TUBUH KERAJAAN NEGERI
SELANGOR 1959

PERATURAN-PERATURAN TETAP BAGI
DEWAN NEGERI SELANGOR 1965

Disemak sehingga ... .. 10 Mac 2016

Tarikh versi semakan ini
disiarkan dalam *Warta* ... .. 17 Mac 2016

Tarikh yang ditetapkan untuk
mula berkuatkuasanya versi semakan ini
menurut *perenggan 6(1)(xxiii) Enakmen Penyemakan
Undang-Undang Negeri Selangor 2003* 17 Mac 2016
[*Enakmen No.1/2003*] ... ..

Pertama kali diperbuat dalam tahun 1965 sebagai SL. L.N. 15

UNDANG-UNDANG TUBUH KERAJAAN SELANGOR 1959

PERATURAN-PERATURAN TETAP BAGI DEWAN UNDANGAN NEGERI SELANGOR 1965

SUSUNAN PERATURAN

BAHAGIAN I

URUSAN MESYUARAT

Peraturan

1. Peraturan Mesyuarat Pertama selepas pilihan raya Negeri
2. Menetapkan kerusi ahli
3. Pemilihan Speaker
4. Aturan memilih Speaker
5. Mengangkat sumpah
- 5A. Pemilihan Timbalan Speaker
6. Speaker
7. Bahasa rasmi
8. Kewajipan Setiausaha Dewan
9. Penyata rasmi
10. Istiadat pembukaan penggal majlis dan mesyuarat
- 10A. Siaran langsung persidangan Dewan
11. Masa persidangan
12. Kuorum
13. Aturan urusan mesyuarat
14. Susunan aturan mesyuarat
15. Menangguhkan Dewan
16. Usul menangguhkan mesyuarat di akhir persidangan
17. Menangguhkan mesyuarat— perkara tertentu berkenaan kepentingan orang ramai yang berkehendak disegerakan
18. Rayuan
19. Kertas-kertas mesyuarat, Rang Undang-Undang atau risalat mesyuarat
20. Pertanyaan
21. Ahli yang lain boleh menjawab pertanyaan bagi pihak Menteri Besar

Peraturan

22. Pemberitahu berkenaan dengan pertanyaan
23. Kandungan pertanyaan
24. Cara mengeluarkan dan menjawab pertanyaan
25. Penerangan sendiri
26. Pemberitahu usul
27. Cara mengeluarkan pemberitahu
28. Mengubah isi sesuatu usul
29. Menarik balik pemberitahu usul
30. Meminda usul
31. Menyokong usul dan pindaan
32. Pindaan usul hendaklah secara bertulis
33. Cara membahaskan usul dan pindaan usul
34. Menarik balik usul dan pindaan

BAHAGIAN II

PERATURAN PERBAHASAN

35. Masa dan cara bercakap
36. Isi ucapan
37. Gangguan
38. Had perbahasan
39. Mendahului perbahasan
40. Penutupan perbahasan
41. Adab ahli yang tidak bercakap
42. Mesyuarat hendaklah diam bila Pengerusi bercakap
43. Keputusan Pengerusi adalah muktamad
44. Tertib dalam mesyuarat
45. Memutuskan masalah
46. Undi dengan suara
47. Belah bahagian
48. Peraturan berkenaan dengan Rang Undang-Undang
49. Rang Undang-Undang daripada ahli yang bukan ahli kerajaan
50. Rang Undang-Undang persendirian dan Rang Undang-Undang campuran
51. Susunan isi Rang Undang-Undang

Peraturan

52. Pihak yang terjejas
53. Bacaan kali yang kedua
54. Jawatankuasa Rang Undang-Undang
55. Tugas Jawatankuasa yang menimbangkan Rang Undang-Undang
56. Jawatankuasa sesebuah Dewan
57. Aturan dalam Jawatankuasa sesebuah Dewan yang menimbangkan Rang Undang-Undang
58. Aturan dalam Jawatankuasa Pilihan yang menimbangkan Rang Undang-Undang
59. Menyerahkan sekali lagi Rang Undang-undang yang telah dimaklumkan oleh Jawatankuasa sesebuah Dewan
60. Prosiding atas Rang Undang-Undang yang dimaklumkan oleh Jawatankuasa pilihan
61. Bacaan kali yang ketiga
62. Menarik balik dan menangguhkan Rang Undang-undang
63. Rang Undang-Undang yang mengandungi syarat yang hampir sama maksudnya
64. Melonggarkan syarat berkehendakkan Rang Undang-Undang itu dicap
65. Anggaran Perbelanjaan Tahunan
66. Jawatankuasa Perbekalan
67. Rang Undang-Undang Perbekalan Tambahan

BAHAGIAN III

JAWATANKUASA PILIHAN

68. Jawatankuasa Kira-Kira Wang Kerajaan
- 68A. Jawatankuasa Pilihan Pejabat Daerah dan Tanah (JP-PADAT)
- 68B. Jawatankuasa Pilihan Pihak Berkuasa Tempatan (JP-PBT)
- 68C. Jawatankuasa Pilihan Agensi, Badan Berkanun dan Anak Syarikat (JP-ABAS)
69. Jawatankuasa Peraturan-Peraturan Tetap
70. Jawatankuasa Hak dan Kebebasan
71. Jawatankuasa Pilihan Khas
72. Menubuhkan Jawatankuasa Pilihan
73. Aturan dalam Jawatankuasa Pilihan
74. Belah bahagian dalam Jawatankuasa Pilihan

Peraturan

75. Menyiarkan keterangan sebelum masanya
76. Penyata daripada Jawatankuasa Pilihan
77. Rang Undang-Undang dan pindaan mengenai perbelanjaan daripada Kumpulan Wang yang Disatukan
78. Penggantungan Peraturan Tetap
79. Ahli yang tidak dapat hadir
80. Penggunaan ahli dalam kapasiti profesional
81. Orang luar
82. Wakil akhbar
83. Ayat mengundang-undangkan Rang Undang-undang
84. Penyiaran Rang Undang-Undang
85. Perbelanjaan saksi
86. Tafsiran
87. Petua Speaker
88. Kuasa dalam perkara lain
89. Membatalkan *Warta* Kerajaan Selangor 319/60
90. Cokmar
91. Tukul (Gavel)
92. Kegagalan mematuhi Peraturan-Peraturan Tetap tidaklah membatalkan mana-mana perjalanan mesyuarat atau keputusan

JADUAL

UNDANG-UNDANG TUBUH KERAJAAN SELANGOR 1959

PERATURAN-PERATURAN TETAP BAGI DEWAN NEGERI SELANGOR 1965

(Disemak— 2016)

PADA menjalankan kuasa yang diberikan oleh Perkara LXXV Undang-Undang Tubuh Kerajaan Selangor 1959, Badan Perundangan Negeri Selangor membuat Peraturan-peraturan Tetap yang berikut:

BAHAGIAN I

URUSAN MESYUARAT

Peraturan Mesyuarat Pertama selepas pilihan raya Negeri

1. Pada hari pertama diadakan mesyuarat Dewan Negeri selepas pilihan raya Negeri dan setelah ahli berkumpul pada waktu dan tempat yang ditetapkan dan setelah ahli-ahli duduk di kerusi masing-masing menurut Peraturan Tetap 2, maka Setiausaha akan membacakan Pemasyhuran Duli Yang Maha Mulia memanggil mesyuarat, dan kemudian daripada itu urusan-urusan mesyuarat pada hari itu hendaklah—

- (a) pemilihan Speaker;
- (b) Speaker mengangkat dan menandatangani surat Sumpah dan Ikrar seperti yang berikut:

“Bahawa adalah saya ..... yang telah terpilih menjadi Speaker Negeri Selangor dengan sesungguhnya mengangkat sumpah (atau berikrar) akan menunaikan dengan setianya kewajipan saya dengan seberapa daya upaya, dan saya mengaku akan taat setia kepada Negeri Selangor, dan saya akan memelihara, melindungi dan mempertahankan Perlembagaan Negeri Selangor.”; dan

- (c) Ahli yang hadir mengangkat dan menandatangani surat Sumpah seperti yang ditetapkan dalam Fasal LXXII dalam Perlembagaan,

dan setelah selesai urusan ini, Dewan akan ditangguhkan kepada apa-apa tarikh dan waktu yang ditetapkan oleh Duli Yang Maha Mulia bagi memasyhurkan sebab Baginda bertitah memanggil Dewan.

Menetapkan kerusi ahli

2. (1) Pada hari yang pertama diadakan mesyuarat selepas dan kemudian daripada itu sehingga kerusi bagi setiap ahli ditetapkan maka ahli hendaklah duduk di mana jua tempat yang diaturkan oleh Setiausaha Dewan.

(2) Speaker, sebaik-baiknya difikirkannya munasabah sesudah dia dipilih sebagai Speaker, bolehlah ditetapkannya kerusi bagi setiap ahli dan bolehlah diubahnya ketetapan itu dari semasa ke semasa, sebagaimana yang difikirkan patut.

(3) Kerusi akan diuntukkan mengikut timbangan Speaker dan keputusannya dalam perkara ini adalah muktamad.

Pemilihan Speaker

3. Bila-bila jawatan Speaker itu kosong, baik dengan sebab dibubarkan Dewan atau dengan lain-lain sebab, maka Dewan, sebaik-baik cukup bilangan ahlinya hendaklah memilih Speaker.

Aturan memilih Speaker

4. Aturan memilih Speaker hendaklah seperti yang tersebut di bawah ini:

(1) Setiap ahli yang hendak mencadangkan nama ahli yang hendak dipilih sebagai Speaker, hendaklah memastikan terlebih dahulu ahli itu suka berkhidmat jika dia dipilih, dan juga hendaklah memberitahu kepada Setiausaha Dewan sekurang-kurangnya tujuh hari sebelum mesyuarat.

(2) Seseorang ahli semasa berucap kepada Setiausaha Dewan, hendaklah mencadangkan seorang ahli lain yang hadir jadi Speaker dan hendaklah dikeluarkannya usul "Iaitu ....." (disebutkan nama ahli itu) dipilih sebagai Speaker." Cadangan ini akan disokong, tetapi tidak dibenarkan dibahas.

(3) Jika hanya seorang sahaja ahli yang dicadangkan dan disokong menjadi Speaker, maka Setiausaha Dewan hendaklah memasyhurkan ahli itu telah dipilih dengan tidak dikemukakan bagi diputuskan oleh mesyuarat. Jika lebih daripada seorang ahli dicadangkan dan disokong sebagai Speaker maka Dewan hendaklah menjalankan pilihan dengan undi sulit.

(4) Bagi maksud menjalankan undi sulit, Setiausaha Dewan hendaklah memberi kepada tiap-tiap ahli yang hadir sekeping kertas undi dan ahli bolehlah menuliskan pada kertas itu nama ahli yang hendak diundinya. Kertas-kertas undi hendaklah dilipat supaya nama ahli yang tertulis pada kertas itu tidak boleh dilihat, dan hendaklah ditandatangani oleh ahli yang mengundi itu.

(5) Kertas undi hendaklah dipungut oleh Setiausaha Dewan, atau oleh sesiapa pegawai Dewan yang diwakilkan olehnya, dan hendaklah dibilang oleh Setiausaha Dewan di Meja Dewan. Keputusan undi sulit itu hendaklah dimasyhurkan oleh Setiausaha Dewan.

- (6) (a) Jika lebih daripada dua orang calon telah dicadangkan dan dalam undi yang pertama tidak ada calon yang mendapat undi lebih daripada jumlah undi yang didapati oleh calon yang lain, maka calon yang mendapat undi yang rendah sekali hendaklah dikeluarkan daripada pilihan. Selepas itu hendaklah dijalankan undi sekali lagi, dan dikeluarkan calon yang mendapat undi yang rendah sekali. Demikianlah hendak dijalankan berturut-turut sehingga satu calon mendapat undi lebih daripada undi calon yang lain atau jumlah undi calon yang tinggal.
- (b) Dalam undi sulit antara tiga atau lebih daripada tiga orang calon, jika dua orang atau lebih daripada dua orang calon mendapat sama banyak undi dan seorang daripadanya dikehendaki ditinggalkan menurut perenggan (a), maka, penentuan mengenai siapa antara calon yang mendapat sama banyak undi yang hendak ditinggalkan itu hendaklah dengan cara membuang undi mengikut apa-apa jua cara sebagaimana yang ditetapkan oleh Setiausaha Dewan.
- (c) Jika dalam undi sulit antara dua orang calon didapati sama banyak undi, hendaklah dijalankan undi sulit sekali lagi, dan jika didapati sama banyak juga undi, hendaklah diputuskan dengan membuang undi menurut apa-apa jua cara sebagaimana yang ditetapkan oleh Setiausaha Dewan.

(7) Kertas undi itu apabila telah dikira, hendaklah dimasukkan ke dalam sebuah peti dan, apabila seorang ahli telah dimasyhurkan dipilih menjadi Speaker, peti itu hendaklah dimeteraikan di hadapan ahli mesyuarat dan disimpan dalam jagaan Setiausaha Dewan selama satu bulan takwim Inggeris dan selepas itu dengan tertakluk kepada apa-apa perintah yang diterima daripada Dewan, Setiausaha Dewan hendaklah membakar kertas undi dan memperakui kepada Dewan mengatakan kertas itu telah dibakar.

Mengangkat sumpah

5. (1) Sumpah yang hendak dilafazkan mengikut seperti yang disebutkan dalam Fasal LXXII Perlembagaan hendaklah dijalankan oleh Setiausaha Dewan, dan setiap ahli yang mengangkat sumpah itu hendaklah menurunkan tandatangan dalam sebuah buku yang akan disimpan bagi maksud itu oleh Setiausaha Dewan di Meja Dewan.

(2) Dengan tertakluk kepada perenggan (3), pada bila-bila masa Dewan bersidang, seseorang ahli yang belum mengangkat sumpah bolehlah hadir di Meja Dewan pada waktu yang ditetapkan menurut Peraturan Tetap 13, dan dia hendaklah mengangkat sumpah dan menurunkan tandatangan dalam Buku Sumpah.

(3) Pada bila-bila masa Dewan dalam tangguhan, bagi membolehkan seseorang ahli itu hadir dan mengambil bahagian dalam mesyuarat Jawatankuasa iaitu antara masa dia menjadi ahli mesyuarat dengan masa mesyuarat sekali lagi diadakan, ahli itu bolehlah mengangkat sumpah di hadapan Speaker; jika demikian Speaker, hendaklah memberitahu Dewan pada mesyuarat akan datang mengatakan ahli itu telah mengangkat sumpah di hadapannya.

(4) Bertepatan dengan Fasal (4) dalam Perkara 160 Perlembagaan Persekutuan, seseorang ahli hendaklah diizinkan, jika dikehendakinya, untuk menunaikan kehendak mengangkat sumpah itu dengan mengangkat ikrar.

Pemilihan Timbalan Speaker

5A. (1) Dewan hendaklah memilih seorang Timbalan Speaker dalam mesyuarat yang dapat diadakan pada mula-mula sekali selepas Pilihan raya, atau pada permulaan Urusan Mesyuarat dalam mesyuarat yang pertama diadakan selepas jawatan Timbalan Speaker itu kosong.

(2) Aturan memilih Timbalan Speaker hendaklah seberapa bolehnya sama seperti aturan memilih Speaker melainkan pemilihannya itu hendaklah dikendalikan oleh Speaker.

Speaker

6. (1) Speaker tetaplah menjadi pengerusi bagi mesyuarat Dewan dan jika beliau tidak hadir maka Timbalan Speaker hendaklah mempengerusikan mesyuarat sebagai pengerusi, atau jika Timbalan Speaker belum dipilih lagi atau jawatan Timbalan Speaker itu kosong dengan apa-apa jua sebab, apabila diberitahu hal itu oleh Setiausaha Dewan maka Dewan bolehlah dengan usul Menteri Besar, memanggil mana-mana ahli mempengerusikan mesyuarat. Usul ini hendaklah dikemukakan oleh Setiausaha Dewan bagi diputuskan tetapi tidak dibenarkan dibahas.

(2) Manakala Setiausaha Dewan memasyhurkan iaitu Speaker tidak hadir, maka ahli yang mempengerusikan mesyuarat menurut perenggan (1), tetaplah terserah kepadanya segala kuasa Speaker sehingga Speaker hadir semula.

(3) Pada bila-bila masa mesyuarat bersidang Speaker bolehlah meminta seorang ahli mempengerusikan Dewan itu bagi sementara waktu dengan tidak payah diberitahu Dewan dengan secara rasmi dan ahli yang mempengerusikan mesyuarat itu tetaplah terserah kepadanya semua kuasa Speaker sehingga Speaker balik semula mempengerusikan mesyuarat.

(4) Pada bila-bila masa Dewan bersidang sebagai Jawatankuasa sesebuah Dewan termasuk Jawatankuasa Perbekalan, maka Speaker atau ahli yang menjadi Pengerusi menurut perenggan (1) atau (3) hendaklah menjadi Pengerusi Jawatankuasa sesebuah Dewan.

(5) Dalam Peraturan-Peraturan ini, sebutan "Speaker" itu termasuklah mana-mana ahli yang menjadi Pengerusi di bawah perenggan (1) hingga (3) kecuali sekiranya disebutkan secara terang-terangan ia tidak termasuk ahli itu; dan sebutan "Pengerusi" maksudnya ialah mana-mana ahli yang menjadi Pengerusi menurut perenggan (1) hingga (4) kecuali sekiranya kandungan ayatnya menghendaki makna yang lain.

Bahasa rasmi

7. Bahasa rasmi Dewan adalah Bahasa Melayu dan, menurut Fasal (2) dan (3) dalam perkara 152 dalam Perlembagaan Persekutuan, adalah juga bahasa Inggeris.

Kewajipan Setiausaha Dewan

8. (1) Sekurang-kurangnya dua puluh lapan hari sebelum dibuka mesyuarat penggal baru, Setiausaha Dewan hendaklah menghantar kepada setiap ahli suatu pemberitahu bersurat menarik perhatian kepada pemasyhuran memanggil Dewan. Sekurang-kurangnya dua puluh lapan hari sebelum diadakan semula Dewan atau setelah ditangguhkan Dewan lebih daripada lima hari, maka Setiausaha Dewan hendaklah menghantar kepada setiap ahli suatu pemberitahu bersurat menerangkan hari yang telah ditetapkan bagi mesyuarat Dewan akan datang:

Dengan syarat iaitu jika dalam hal tergepar pemberitahu seperti yang tersebut tidaklah dikehendaki, jika demikian halnya hendaklah dikeluarkan pemberitahu dengan seberapa segeranya.

(2) Setiausaha Dewan hendaklah menghantar kepada setiap ahli satu Aturan Urusan Mesyuarat bagi tiap-tiap hari persidangan mesyuarat:

- (a) bagi hari pertama dalam sesuatu mesyuarat sekurang-kurangnya tujuh hari sebelum mesyuarat, kecuali jika pada timbangan Speaker ada halnya hendaklah disegerakan; dan
- (b) bagi persidangan yang lain, dengan seberapa segeranya yang boleh.

(3) Setiausaha Dewan hendaklah menyimpan minit perjalanan mesyuarat Dewan dan minit perjalanan mesyuarat Jawatankuasa sesebuah Dewan; dan hendaklah menghantar satu salinan minit kepada ahli mesyuarat pada hari esoknya, atau dengan seberapa segeranya selepas itu.

(4) Dalam minit dan perjalanan mesyuarat ini hendaklah dituliskan nama ahli yang hadir dan semua ketetapan Dewan dan jika mesyuarat berbelah-bahagi, sama ada dalam Dewan atau dalam Jawatankuasa sesebuah Dewan, hendaklah mengandungi bilangan ahli yang bersetuju dan ahli yang tidak bersetuju, nama ahli yang mengundi dan bilangan serta nama ahli yang hadir tetapi tidak mengundi. Minit dan perjalanan mesyuarat hendaklah ditandatangani oleh Speaker dan apa-apa kesilapan di dalamnya bolehlah dibetulkan oleh Speaker.

(5) Setiausaha Dewan hendaklah menyediakan dari sehari ke sehari sebuah Buku Mesyuarat yang disimpan di pejabatnya menunjukkan semua urusan yang ditetapkan bagi hari yang akan datang, dan apa-apa pemberitahu berkenaan dengan Pertanyaan atau Usul yang telah ditetapkan bagi hari akan datang, sama ada ditentukan harinya atau tidak ditentukan. Buku Mesyuarat ini hendaklah dibenarkan untuk diperiksa oleh ahli-ahli pada bila-bila masa yang munasabah.

(6) Setiausaha Dewan akan bertanggungjawab menyimpan buku Minit dan perjalanan mesyuarat, rekod, Rang Undang-Undang dan lain-lain dokumen yang telah dikemukakan dalam Dewan dan ia hendaklah dibenarkan untuk diperiksa oleh ahli Dewan dan orang lain mengikut apa-apa aturan yang dibenarkan oleh Speaker.

Penyata rasmi

9. (1) Sebuah Buku Penyata Rasmi yang mengandungi semua ucapan yang dilafaskan dalam Dewan dan dalam Jawatankuasa sesebuah Dewan hendaklah disediakan iaitu di bawah penyeliaan Setiausaha Dewan.

(2) Penyata ini hendaklah diterbitkan menurut apa-apa bentuk yang diarahkan oleh Speaker, dan satu salinan penyata ini hendaklah dihantar kepada setiap ahli dengan seberapa segeranya setelah tamat mesyuarat.

(3) Salinan ucapan seseorang ahli hendaklah dihantar kepada ahli itu sebelum diterbitkan. Jika ahli itu tidak memulangkan ucapan itu dalam tempoh tujuh hari dari tarikh ia dihantar kepadanya, maka ucapan itu akan diterbitkan dengan tidak bersemak.

(4) Jika seorang ahli mengatakan iaitu salinan ucapannya itu tidak betul dan jika hendak diubahnya ucapan itu pada perkara yang besar, maka Speaker hendaklah memberi keputusan dan ucapan itu hendaklah diterbitkan mengikut sebagaimana yang diputuskannya. Keputusan Speaker dalam perkara ini adalah muktamad dan akan diberitahu kepada ahli itu.

Istiadat pembukaan penggal majlis dan mesyuarat

10. (1) Persidangan Dewan hendaklah diadakan di mana-mana tempat tertentu dan setiap Mesyuarat Dewan hendaklah dibuka pada apa-apa hari dan waktu yang ditetapkan oleh Duli Yang Maha Mulia. Persidangan yang pertama dalam sesuatu penggal, seboleh-bolehnya hendaklah dijadikan sebagai Majlis Istiadat Pembukaan Persidangan Dewan. Majlis ini hendaklah dirasmikan oleh Duli Yang Maha Mulia Sultan.

(2) Kecuali mesyuarat yang pertama dalam setiap penggal persidangan dan dengan tertakluk kepada perenggan (3), mesyuarat hendaklah dimulakan pada hari sebagaimana yang ditetapkan oleh Dewan:

Disyaratkan, iaitu, jika Dewan telah ditangguhkan dengan tidak menetapkan hari mesyuarat yang akan datang, Speaker bolehlah menetapkan harinya; dan dengan itu Setiausaha Dewan hendaklah menghantar surat pemberitahu hari yang ditetapkan itu kepada setiap ahli sekurang-kurangnya dua puluh lapan hari sebelumnya.

(3) Jika dalam masa Dewan sedang ditangguhkan, Menteri Besar mengemukakan kepada Speaker iaitu bagi kepentingan awam berkehendakkan mesyuarat diadakan lebih awal daripada masa yang Dewan telah ditangguhkan, Speaker hendaklah memberitahu dengan serta-merta perkara itu dan Dewan hendaklah bermesyuarat pada masa yang dinyatakan dalam pemberitahu itu. Urusan perkara mesyuarat pada hari itu hendaklah ditetapkan oleh Menteri Besar dan pemberitahu mengenainya hendaklah dipekelilingkan tidak lewat dari masa mesyuarat itu.

Siaran langsung persidangan Dewan

10A. Setiap persidangan Dewan hendaklah disiarkan secara langsung sama ada melalui stesen televisyen atau laman sesawang sepanjang masa persidangan.

Masa persidangan

11. (1) Kecuali jika Dewan mengeluarkan perintah lain—

- (a) setiap persidangan pada hari Isnin, Selasa, Rabu dan Khamis hendaklah dimulakan pada pukul 10.00 pagi dan ditangguhkan pada pukul 1.00 petang dan persidangan itu hendaklah dimulakan semula pada pukul 2.30 petang sehingga pukul 4.30 petang;
- (b) setiap persidangan pada hari Jumaat hendaklah dimulakan pada pukul 9.30 pagi dan ditangguhkan pada pukul 12.00 tengah hari dan persidangan itu hendaklah dimulakan semula pada pukul 3.00 petang sehingga pukul 4.30 petang,

atau sehingga pukul 5.10 petang pada apa-apa hari jika ada dikeluarkan usul hendak menangguhkan mesyuarat menurut Peraturan Tetap 16:

Dengan syarat sesuatu usul, yang hendak diputuskan dengan tidak boleh dipinda atau dibahas, boleh dikeluarkan oleh Menteri Besar pada bila-bila masa supaya mesyuarat berkenaan dengan apa-apa urusan tertentu yang telah ditetapkan untuk hari ini, dibebaskan daripada syarat-syarat Peraturan ini.

(2) Pada setiap kali Dewan hendak ditangguhkan hendaklah ditangguhkan sehingga esoknya kecuali jika Dewan, dengan usul yang dicadangkan oleh Menteri Besar memutuskan hendak ditangguhkan kepada hari lain sama ada ditentukan harinya atau tidak ditentukan.

(3) Apabila tamat mesyuarat pada hari Jumaat, Dewan dengan tidak dikemuka bagi diputuskan, hendaklah ditangguhkan sehingga hari Isnin yang berikut kecuali jika Dewan ada mengeluarkan perintah lain.

(4) Tertakluk kepada peruntukan yang tersebut tadi, Speaker boleh pada bila-bila masa jua, menangguhkan persidangan Dewan selama masa yang ditetapkan.

Kuorum

12. (1) Kuorum bagi Dewan dan Jawatankuasa keseluruhan Dewan hendaklah mengandungi tidak kurang daripada satu pertiga ahli Dewan dengan tidak termasuk Pengerusi.

(2) Jika mana-mana ahli menarik perhatian Pengerusi mengatakan tidak cukup kuorum, maka hendaklah dipanggil ahli di luar Dewan seolah-olah memanggil ahli kerana hendak diadakan belah bahagian.

(3) Setelah dipanggil ahli-ahli itu maka selepas genap dua minit, Speaker hendaklah membilang berapa orang ahli-ahli dalam Dewan. Jika tidak cukup kuorum juga, maka hendaklah ditangguhkan Dewan itu dengan tidak dikemukakan bagi diputuskan oleh Dewan.

(4) Setelah dipanggil ahli-ahli dalam masa Jawatankuasa sesebuah Dewan bersidang, maka selepas dua minit Pengerusi hendaklah membilang berapa ahli Jawatankuasa yang hadir. Jika tidak cukup kuorum, maka Pengerusi hendaklah membilang berapa ahli Jawatankuasa itu yang hadir. Jika tidak cukup kuorum, maka Pengerusi hendaklah meninggalkan kerusi dan Dewan hendaklah bersambung semula seperti asal dan Speaker hendaklah membilang berapa orang yang hadir. Jika masa itu cukup kuorum, maka Dewan hendaklah sekali lagi bersidang sebagai Jawatankuasa; tetapi jika tidak cukup kuorum juga maka Speaker hendaklah menangguhkan Dewan dengan tidak dikemukakan bagi diputuskan oleh Dewan.

(5) Jika, mengikut bilangan ahli-ahli yang mengambil bahagian dalam sesuatu belah bahagian, termasuk ahli-ahli yang tidak mengundi, nampak pada Pengerusi tidak cukup kuorum, maka belah bahagian itu adalah tidak sah dan urusan yang sedang dibincangkan itu hendaklah ditangguhkan kepada persidangan Dewan akan datang dan urusan satu lagi hendaklah dijalankan.

Aturan urusan mesyuarat

13. Urusan bagi setiap persidangan mesyuarat hendaklah mengikut aturan seperti di bawah ini kecuali jika Speaker, setelah dimaklumkan oleh Menteri Besar mengenai perubahan aturan yang perlu dibuat, menetapkan aturan yang lain:

- (a) Speaker masuk ke dalam Dewan secara rasmi;
- (b) Membaca doa;
- (c) Ahli-ahli baru mengangkat sumpah;
- (d) Titah daripada Duli Yang Maha Mulia;
- (e) Pemasyhuran daripada Speaker;
- (f) Rayuan;
- (g) Pertanyaan kepada Menteri Besar;
- (h) Permintaan hendak menangguhkan Dewan kerana perkara kepentingan kepada orang ramai yang berkehendak disegerakan;
- (i) Penerangan daripada Menteri Besar;
- (j) Ucapan pujian;
- (k) Ucapan-ucapan takziah;
- (l) Memberi penerangan sendiri;

- (m) Membawa Rang Undang-Undang Kerajaan ke dalam Mesyuarat;
- (n) Usul berkenaan Aturan Urusan Mesyuarat (hendaklah dikeluarkan oleh Menteri Besar);
- (o) Usul hendak mengemukakan Rang Undang-Undang; dan
- (p) Urusan am.

Susunan aturan mesyuarat

14. (1) Pada tiap-tiap hari persidangan mesyuarat urusan Kerajaan hendaklah didahulukan daripada urusan lain.

(2) Urusan Kerajaan hendaklah diaturkan mengikut sebagaimana yang baik pada timbangan Kerajaan dan akan diberitahu kepada Setiausaha Dewan.

(3) Pemberitahu berkenaan dengan usul yang hendak dikeluarkan oleh ahli yang bukan ahli Kerajaan hendaklah didahulukan daripada Rang Undang-Undang yang dibawa oleh ahli yang bukan ahli Kerajaan dan hendaklah diaturkan mengikut susunannya dalam Buku Mesyuarat.

(4) Rang Undang-Undang yang dibawa oleh ahli yang bukan ahli Kerajaan hendaklah diambil mengikut susunannya dalam Buku Mesyuarat.

(5) Usul seseorang yang bukan ahli Kerajaan yang telah dicadangkan dalam sesuatu mesyuarat Dewan tetapi belum diputuskan, apabila pencadangnya memberitahu hendak disambung dalam mesyuarat yang akan datang, hendaklah didahulukan daripada usul-usul lain yang hendak dibawa oleh ahli-ahli lain yang bukan ahli Kerajaan.

Menangguhkan Dewan

15. (1) Kecuali menurut Peraturan Tetap 17 usul hendak menangguhkan Dewan tidak boleh dikeluarkan sehingga pukul 4.30 petang atau sehingga selesai atau ditangguhkan semua sekali urusan dalam Aturan Urusan Mesyuarat bagi persidangan mesyuarat, dan usul demikian ini tidak boleh dikeluarkan kecuali menurut Peraturan ini dan Peraturan Tetap 16.

(2) Pada pukul 4.30 petang, Speaker akan menghentikan perjalanan mesyuarat atau jika Dewan bersidang sebagai Jawatankuasa, maka Pengerusi hendaklah meninggalkan kerusi dan memaklumkan kepada Dewan sebanyak mana telah dijalankan urusan-urusan Jawatankuasa.

(3) Setelah tamat perjalanan mesyuarat menurut perenggan (2), atau setelah selesai atau ditangguhkan urusan dalam Aturan Urusan Mesyuarat, Speaker hendaklah menangguhkan Dewan, atau jika telah dikeluarkan usul hendak menangguhkan Dewan, menurut Peraturan Tetap 16, maka Speaker hendaklah memanggil seorang ahli Kerajaan untuk mencadangkan “iaitu Dewan ini ditangguhkan sekarang”.

Usul menangguhkan mesyuarat di akhir persidangan

16. (1) Setelah dicadangkan “Iaitu Dewan ini ditangguhkan sekarang” menurut perenggan (3) Peraturan Tetap 15, mana-mana ahli yang telah mendapat kebenaran hendak memberi ucapan, bolehlah mengeluarkan kepada Dewan berkenaan dengan apa-apa perkara tadbir yang dalam tanggungjawab dan Menteri Besar bolehlah menjawabnya.

(2) Sesiapa ahli yang hendak mengeluarkan sesuatu perkara menurut perenggan (1) hendaklah memberitahu dengan surat bersama-sama dengan butir-butir ringkas hal perkara yang akan dikeluarkan kepada Speaker, tidak kurang daripada tujuh hari sebelum persidangan mesyuarat yang hendak dikeluarkan perkara itu, dan hendaklah disertakan bersamanya satu teks ucapan, yang tidak boleh melebihi daripada empat ratus perkataan. Speaker boleh mengedit isi ucapan itu dan ahli itu hendaklah membaca teks yang diluluskan sahaja.

(3) Speaker hendaklah membenarkan tidak lebih daripada dua orang ahli mengeluarkan perkara demikian ini pada satu hari persidangan mesyuarat, dengan diadakan undi bersama jika mustahak. Dalam perkara ini Speaker hendaklah mengutamakan sesiapa ahli atau ahli-ahli yang belum mengeluarkan sesuatu perkara di bawah peraturan ini dalam penggal Persidangan sekarang ini.

(4) Selepas dikeluarkan usul “Iaitu Dewan ini ditangguhkan sekarang”, lama masanya yang dibenarkan bagi setiap ahli mengeluarkan ucapan dan setiap ahli Kerajaan menjawabnya adalah sepuluh minit kecuali jika Speaker menentukan sebaliknya dengan mana-mana perkara tertentu.

(5) Dalam masa ucapan penangguhan, tidak boleh mana-mana ahli meminta penjelasan atau mengganggu mana-mana ahli yang sedang berucap.

(6) Setelah selesai perjalanan mesyuarat seperti yang demikian, maka Speaker hendaklah mengemukakan masalah “Iaitu Dewan ini ditangguhkan sekarang”:

Dengan syarat, jika masalah itu belum diputuskan lagi terlebih dahulu, maka Speaker hendaklah menangguhkan Dewan pada pukul 5.10 petang dengan tidak dikemuka bagi diputuskan oleh mesyuarat.

Menangguhkan mesyuarat— perkara tertentu berkenaan dengan kepentingan orang ramai yang berkehendak disegerakan

17. (1) Sesiapa ahli boleh pada waktu yang ditetapkan menurut Peraturan Tetap 13, berdiri di tempatnya dan meminta kebenaran hendak mencadangkan supaya ditangguhkan Dewan dengan tujuan hendak merundingkan perkara tertentu berkenaan dengan kepentingan orang ramai yang berkehendak disegerakan.

(2) Ahli yang hendak meminta izin mencadangkan supaya Dewan ditangguhkan hendaklah mengeluarkan pemberitahu bersurat yang tidak melebihi tiga ratus perkataan kepada Speaker berkenaan dengan perkara yang hendak dirundingkannya itu sekurang-kurangnya dua puluh empat jam (tidak termasuk hari kelepasan) sebelum persidangan dimulakan dan ia hendaklah mengemukakan bersama-sama pemberitahu itu usul yang dicadangkan itu bersekali dengan penjelasan bertulis kepada Speaker menyatakan mengapa perkara itu ialah perkara tertentu, berkehendak disegerakan dan berkenaan kepentingan orang ramai.

(3) Jika Speaker berpuas hati yang demikian dan sama ada—

- (a) Dewan memberi izin dengan tidak ada siapa-siapa ahli yang membangkang; atau
- (b) jika Dewan tidak memberi izin, tetapi sekurang-kurangnya lima orang ahli berdiri di tempatnya menyokong permintaan itu,

maka usul ini hendaklah ditempokkan sehingga pukul 2.30 petang hari itu juga dan pada pukul 2.30 petang itu, apa-apa perkara yang sedang dijalankan oleh Dewan hendaklah ditangguhkan itu telah diputuskan atau setelah sampai masa yang boleh diganggu, maka cadangan menangguhkan mesyuarat itu, jika belum diselesaikan lagi, adalah lucut dan perjalanan-perjalanan yang ditangguhkan tadi hendaklah diteruskan dan diuruskan menurut perenggan (4).

(4) Apa-apa perjalanan yang telah ditangguhkan menurut Peraturan ini boleh diteruskan selepas pukul 4.30 petang selama masa cadangan menurut Peraturan ini dicadangkan; dan apabila semua perjalanan mesyuarat dalam perenggan tadi telah selesai, maka Dewan hendaklah ditangguhkan dengan tidak dikemukakan bagi diputuskan oleh mesyuarat.

(5) Tidak lebih daripada satu usul menangguhkan Dewan menurut Peraturan ini boleh dibawa pada satu persidangan mesyuarat.

(6) Ahli tidak boleh mengeluarkan semula perkara yang sama dalam mesyuarat yang sama—

- (a) jika perkara itu telah ditolak oleh Speaker di bawah perenggan (2); atau
- (b) jika perkara itu dibenarkan oleh Speaker tetapi ahli itu tidak mendapat sokongan daripada sekurang-kurangnya lima orang ahli di bawah subperenggan 3(b).

(7) Speaker boleh menolak dalam kamar mana-mana usul yang dikemukakan kepadanya jika Speaker berpuas hati bahawa—

- (a) pencadangnya hanya berniat hendak mengambil peluang berucap di dalam Majlis Mesyuarat;
- (b) jika sesuatu perkara itu telah dibincangkan dalam mesyuarat yang sama dan Kerajaan telah memberi penerangan berkenaan dengan perkara itu; atau
- (c) usul itu melanggar mana-mana peruntukan di bawah Peraturan-peraturan Mesyuarat.

(8) Mana-mana usul yang ditolak di bawah perenggan (7) tidak boleh dibaca dalam Persidangan Dewan.

Rayuan

18. (1) (a) Tiap-tiap permintaan kepada Dewan hendaklah dibuat dengan cara rayuan, dan tiap-tiap rayuan itu hendaklah dibawa oleh seorang ahli, dan ahli yang membawanya itu bertanggungjawab ke atas menjaga tutur bahasa rayuan itu iaitu dalam bahasa beradab.

(b) Sesuatu rayuan yang bertujuan hendak mendapat pemberian, sanggup atau perbelanjaan daripada wang negeri atau membatalkan hutang kepada Kerajaan atau membebaskan cukai-cukai yang kena dibayar oleh sesiapa atau membebaskan bayaran ganti rugi kerana kehilangan wang hasil negeri, atau kerana membatalkan, mengubah atau memansuhkan apa-apa cukai, tidak boleh diterima oleh Dewan, kecuali jika telah mendapat sokongan daripada Kerajaan dan disahkan oleh Menteri Besar.

(2) (a) Jika tandatangan dibuat pada lebih daripada sehelai kertas, maka permohonan rayuan itu hendaklah dituliskan pada setiap helai kertas itu. Seseorang yang tidak boleh menulis bolehlah meletakkan cap jarinya di hadapan dua orang saksi.

(b) Dalam sesuatu rayuan, tidak boleh disebutkan apa-apa perbahasan dalam Dewan atau apa-apa usul yang dicadangkan hendak dibawa ke dalam mesyuarat kecuali jika pemberitahu usul yang tersebut tadi itu telah dimasukkan dalam Buku Mesyuarat.

(c) Seseorang ahli itu tidak boleh membawa rayuan daripada dirinya sendiri, atau rayuan yang disertainya tetapi rayuan demikian bolehlah dibawa oleh mana-mana ahli yang lain.

(d) Tiap-tiap rayuan, sebelum dibawa ke dalam mesyuarat, hendaklah ditandatangani pada permulaannya oleh ahli yang menjaga rayuan itu dan hendaklah diserahkan sekurang-kurang satu hari terlebih dahulu kepada Setiausaha Dewan. Setiausaha Dewan setelah disemaknya surat rayuan itu, hendaklah menyerahkannya kepada Speaker meminta untuk diperkenankan. Surat rayuan tidak boleh dibawa ke dalam mesyuarat sehingga telah disahkan dengan ditulis perkataan-perkataan, "Telah diluluskan oleh Speaker".

(e) Tiap-tiap ahli, sebelum membawa sesuatu rayuan hendaklah memastikan dan menuliskan di kepala surat rayuan itu, beberapa banyak bilangan tandatangan yang terdapat padanya, dan hendaklah berpuas hati iaitu surat rayuan itu tidak mengandungi bahasa yang kurang adab kepada Dewan.

(3) Seseorang ahli yang membawa sesuatu rayuan ke dalam Dewan bolehlah menyebutkan dengan ringkas dan tepat akan maksud rayuan itu.

- (4) (a) Boleh bagi mana-mana ahli mencadangkan supaya rayuan itu dibacakan. Masa ia mengemukakan usulnya hendaklah diterangkannya dengan ringkas dan tepat akan sebab-sebabnya ia meminta rayuan itu dibacakan.
- (b) Usul demikian ini tidak dibenarkan dibahas dan tidak dibenarkan sesiapa ahli lain bercakap berkenaan dengan rayuan itu melainkan jika hendak menyokong dengan secara rasmi.
- (c) Setelah usul ini disokong, maka hendaklah dikemuka bagi diputuskan oleh mesyuarat adakah rayuan itu hendak dibacakan.

Kertas-kertas mesyuarat, Rang Undang-Undang atau risalat mesyuarat

19. (1) Kertas-kertas mesyuarat, Rang Undang-Undang atau risalat mesyuarat hendaklah dibawa ke dalam mesyuarat hanya oleh Speaker, Menteri Besar atau Pengerusi Jawatankuasa, dan hendaklah dihantar kepada Setiausaha Dewan.

(2) Setiap kertas mesyuarat, Rang Undang-Undang atau risalat mesyuarat yang diterima salinannya oleh Setiausaha Dewan hendaklah disifatkan telah dibawa ke dalam Dewan dan diperintahkan supaya dibentang di atas Meja Mesyuarat.

(3) Setelah kertas-kertas mesyuarat, Rang Undang-Undang atau risalat mesyuarat dibawa ke dalam mesyuarat hendaklah dimasukkan ke dalam buku minit perjalanan mesyuarat bagi hari surat mesyuarat itu dibawa atau bagi hari mesyuarat yang akan datang, jika Dewan tidak bersidang.

(4) Semua kertas mesyuarat, Rang Undang-Undang dan risalat mesyuarat yang di *embargo* sehingga suatu tarikh yang dinyatakan, hendaklah dilekatkan slip bagi maksud itu dan mana-mana orang yang mengeluarkan kertas-kertas mesyuarat, Rang Undang-Undang atau risalat mesyuarat tersebut atau sebahagian daripadanya sebelum tarikh yang dinyatakan hendaklah disifatkan telah melakukan suatu perbuatan menghina Dewan.

Pertanyaan

20. (1) Pertanyaan boleh dikemukakan kepada Menteri Besar berkenaan dengan—

- (a) hal-hal yang dalam urusan jawatan rasminya; atau
- (b) Rang Undang-Undang Awam, usul atau lain-lain perkara orang ramai yang berkaitan dengan urusan Dewan.

(2) Tujuan yang sebenarnya mengeluarkan sesuatu pertanyaan adalah kerana hendak mendapat penerangan berkenaan dengan sesuatu perkara fakta yang dalam pengetahuan istimewa Menteri Besar.

Ahli yang lain boleh menjawab pertanyaan bagi pihak Menteri Besar

21. Menteri Besar boleh mencadangkan seorang ahli Dewan yang lain untuk menjawab pertanyaan bagi pihaknya.

Pemberitahu berkenaan dengan pertanyaan

22. (1) Sesuatu pertanyaan itu tidak boleh dikeluarkan tanpa dikeluarkan pemberitahu terlebih dahulu kecuali jika pada timbangan Speaker pertanyaan itu hendak disegerakan dan ada kaitan dengan perkara kepentingan orang ramai atau dengan Aturan Urusan Mesyuarat dan ahli itu telah mendapat kebenaran daripada Speaker hendak mengeluarkan pertanyaan itu.

(2) Pemberitahu berkenaan dengan setiap pertanyaan hendaklah dikeluarkan oleh seseorang ahli itu dengan bertulis tidak kurang daripada dua puluh satu hari daripada hari yang dikehendaki jawabnya dengan diserahkan di pejabat Setiausaha Dewan dalam waktu bekerja biasa.

(3) Jika seseorang ahli itu berkehendakkan pertanyaannya diberi jawapan lisan, maka hendaklah ditandakannya pemberitahunya itu dengan perkataan “Jawapan lisan”. Speaker, jika baik pada timbangannya, boleh mengarahkan apa-apa pertanyaan yang bertanda “Jawapan lisan” itu dijawab dengan bersurat.

(4) Seseorang ahli tidak boleh bertanya lebih daripada sepuluh pertanyaan bagi jawapan lisan dan tidak lebih daripada sepuluh pertanyaan bagi jawapan bertulis dalam mana-mana satu mesyuarat Dewan. Setiap soalan tidak boleh mengandungi lebih daripada tiga pecahan soalan.

Kandungan pertanyaan

23. (1) Tiap-tiap pertanyaan itu hendaklah menepati peraturan-peraturan yang berikut:

- (a) dalam sesuatu pertanyaan itu tidak boleh dimasukkan nama seseorang atau kata-kata yang sebenar-benarnya tidak mustahak bagi menerangkan maksud pertanyaan itu;
- (b) jika sesuatu pertanyaan itu mengandungi sesuatu kenyataan, maka ahli bertanya itu hendaklah bertanggungjawab betul atau tidak kata-kata ini;
- (c) sesuatu pertanyaan itu tidak boleh mengandungi apa-apa hujah, sangkaan, fikiran, tohmah, puji atau keji atau mengandungi kalimah yang mengelirukan, menyindir atau menyakitkan hati;
- (d) sesuatu pertanyaan itu tidak boleh merujuk kepada perbahasan atau jawapan kepada pertanyaan yang telah dikeluarkan dalam penggal persidangan sekarang ini;

- (e) sesuatu pertanyaan itu tidak boleh merujuk kepada perjalanan dalam Jawatankuasa yang belum dimaklumkan kepada Dewan;
- (f) sesuatu pertanyaan itu tidak boleh meminta keterangan berkenaan dengan apa-apa perkara rahsia;
- (g) sesuatu pertanyaan itu tidak boleh dikarangkan ayatnya yang mengandungi prasangka terhadap perkara yang sedang dibicarakan oleh Mahkamah, atau tidak boleh ditanya berkenaan dengan apa-apa perkara yang sedang dipertimbangkan oleh Mahkamah;
- (h) sesuatu pertanyaan tidak boleh dikeluarkan bagi tujuan hendak mendapatkan buah fikiran atau hendak mendapatkan penyelesaian berkenaan dengan perkara undang-undang yang belum menjadi masalah atau kerana hendak mendapatkan jawapan dalam perkara yang diandaikan sahaja;
- (i) sesuatu pertanyaan tidak boleh dikeluarkan berkenaan dengan betul atau tidaknya kenyataan dalam surat khabar atau penerangan yang dikeluarkan oleh seseorang bagi dirinya sendiri atau penerangan badan-badan kewangan;
- (j) sesuatu pertanyaan tidak boleh dikeluarkan berkenaan dengan sifat atau kelakuan sesiapa melainkan sifat dan kelakuannya dalam menjalankan urusan rasminya atau urusan pekerjaan perkhidmatan kepada negeri;
- (k) sesuatu pertanyaan tidak boleh mengandungi perkara yang berkehendakkan penerangan berkenaan dengan hal ehwal dalaman sesebuah negeri asing yang bersahabat;
- (l) sesuatu pertanyaan tidak boleh mengandungi perkara yang berkehendakkan penerangan berkenaan dengan hal ehwal dalaman sesebuah negeri asing;
- (m) sesuatu pertanyaan tidak boleh dikeluarkan, membayangkan sifat atau kelakuan seseorang jika kelakuannya itu hanya boleh disoal dengan mengeluarkan satu usul tersendiri dalam mesyuarat;
- (n) sesuatu pertanyaan tidak boleh dikeluarkan, meminta keterangan yang ada dalam surat yang boleh didapati atau yang ada dalam buku huraian;
- (o) sesuatu pertanyaan yang menuduh atau yang membayangkan tuduhan terhadap sifat diri seseorang itu tidak dibenarkan;
- (p) sesuatu pertanyaan yang telah diberi jawapan penuh tidak boleh dikeluarkan sekali lagi dalam penggal persidangan yang sama;
- (q) sesuatu pertanyaan untuk jawapan lisan—
  - (i) tidak boleh melebihi empat puluh perkataan, tanpa mengira nama dan kawasan ahli yang bertanya dan Ahli Majlis Mesyuarat Kerajaan yang bertanggungjawab;
  - (ii) tidak boleh mengandungi lebih daripada tiga soalan tambahan kepada pertanyaan/soalan pokok.

(2) Apa-apa pertanyaan yang diberitahu kepada Setiausaha Dewan atau yang diminta kebenaran hendak dikeluarkan dengan tidak didahulukan dengan pemberitahu, jika pada timbangan Speaker menyalahi hak mengeluarkan pertanyaan atau telah dikeluarkan dengan sengaja hendak menghalang atau merosakkan aturan perjalanan Dewan atau menaikkan perasaan sakit hati atau bermusuhan-musuhan di antara satu kaum dengan satu kaum dalam Malaysia atau melanggar apa-apa peruntukan Peraturan ini, Speaker bolehlah mengeluarkan perintah—

- (a) berkehendakkan pertanyaan itu dicetak atau dikeluarkan dengan apa-apa pindaan yang diarahkan oleh Speaker; atau
- (b) berkehendakkan ahli yang mengeluarkan pertanyaan itu diberitahu bahawa pertanyaannya tidak dibenarkan.

(3) Jika sesuatu pertanyaan itu tidak dibenarkan oleh Speaker, maka ahli yang berkenaan hendaklah diberitahu dengan surat oleh Setiausaha Dewan dengan diterangkan sebab-sebabnya tidak dibenarkan itu.

(4) Walau apa jua syarat yang disebutkan dahulu daripada ini, Menteri Besar dengan diperkenankan oleh Speaker boleh untuk enggan menjawab pertanyaan itu oleh sebab hendak memelihara faedah orang ramai, dan keengganannya menjawab itu tidak boleh dibahaskan atau disoalkan.

Cara mengeluarkan dan menjawab pertanyaan

24. (1) Jika sesuatu pertanyaan itu berkehendakkan jawab lisan dan Speaker tidak memerintah supaya dikeluarkan jawab bertulis, maka Speaker apabila sampai kepada pertanyaan itu dalam Aturan Urusan Mesyuarat, hendaklah memanggil ahli yang bertulis namanya pada pertanyaan itu dengan menyebutkan bilangan pertanyaannya dalam Aturan Urusan Mesyuarat dan Menteri Besar bolehlah memberikan jawapannya.

(2) Jika seseorang ahli yang hendak mengeluarkan pertanyaan meminta jawab lisan itu tidak bangun mengeluarkan pertanyaannya, maka sesiapa ahli lain bolehlah, tertakluk kepada budi bicara Speaker, mengambil pertanyaan itu dijadikan pertanyaan sendiri dan bolehlah ia berdiri di tempatnya mengeluarkan pertanyaan itu mengikut seperti yang ditetapkan di atas tadi; tetapi jika tiada siapa yang berdiri di tempatnya mengeluarkan pertanyaan itu, maka Menteri Besar bolehlah menghantar salinan jawapan pertanyaan itu kepada ahli yang bertanya itu dan kepada Setiausaha Dewan, dan Setiausaha Dewan hendaklah menguruskan supaya jawapan itu dimasukkan dalam Penyata Rasmi:

Dengan syarat iaitu pada bila-bila masa jua sebelum Speaker memanggil ahli yang menyoal pertanyaan di bawah namanya, ahli itu boleh menyatakan maksudnya hendak menangguhkan pertanyaan itu kepada persidangan hari lain dan boleh juga ditariknyanya balik pertanyaan itu.

(3) Speaker boleh membenarkan ahli mengeluarkan pertanyaan tambahan bagi maksud menerangkan apa-apa butir perkara yang telah diberi jawab lisan tetapi bolehlah ditahannya apa-apa pertanyaan demikian jika pada timbangannya pertanyaan itu mendatangkan perkara yang tidak berkaitan dengan pertanyaan asal atau yang melanggar Peraturan Tetap 23.

(4) Sesuatu pertanyaan itu tidak boleh dijadikan helah hendak berbahas.

(5) Pertanyaan selain pertanyaan tambahan yang terbit daripada pertanyaan yang telah dikeluarkan dan yang dibenarkan oleh Speaker, tidak boleh dikeluarkan lagi lepas daripada sembilan puluh minit daripada permulaan Waktu Pertanyaan melainkan jika Speaker memerintahkan bahawa tempoh pertanyaan dilanjutkan kepada tidak melebihi tiga puluh minit lagi.

(6) Jika sesuatu pertanyaan itu tidak berkehendakkan jawab lisan atau jika jawab bertulis sudah diperintah untuk dikeluarkan menurut perenggan (3) Peraturan Tetap 22, maka Menteri Besar hendaklah menghantar salinan jawapan itu kepada ahli yang bertanya dan kepada Setiausaha Dewan dan Setiausaha Dewan hendaklah menguruskan supaya jawapan itu dimasukkan dalam Penyata Rasmi.

(7) Apa-apa pertanyaan untuk jawapan lisan yang tidak sempat dijawab oleh Menteri Besar hendaklah diberikan jawapannya secara bertulis kepada ahli yang bertanyakan soalan tersebut sebelum usul hendak menanggung Dewan kepada hari yang lain dibawa.

(8) Semua pertanyaan bagi jawapan bertulis hendaklah dijawab dan jawapan bertulis diedarkan kepada ahli yang bertanyakan soalan tersebut pada minggu pertama persidangan Dewan.

Penerangan sendiri

25. Dengan izin Speaker, seseorang ahli bolehlah mengeluarkan penerangan sendiri pada waktu yang ditetapkan menurut Peraturan Tetap 13 sungguhpun pada masa itu tidak boleh dikeluarkan perkara yang akan membangkitkan pertelingkahan dan tidak dibenarkan perbahasan berkenaan dengan penerangan itu. Isi penerangan yang dicadangkan itu hendaklah dihantar dengan sepenuhnya kepada Speaker pada masa meminta izin hendak memberi penerangan itu.

Pemberitahu usul

26. (1) Kecuali jika ada syarat lain dalam Peraturan Tetap ini, usul yang hendak dibawa ke dalam mesyuarat hendaklah didahulukan dengan pemberitahu kecuali usul yang tersebut di bawah ini:

- (a) usul hendak meminda cadangan yang telah dikemukakan kepada mesyuarat oleh Pengerusi;
- (b) usul yang dibawa dalam Jawatankuasa sesebuah Dewan;
- (c) usul hendak menanggung Dewan atau apa-apa perbahasan;
- (d) usul hendak mengambil apa-apa perkara dahulu daripada perkara lain dengan tidak mengikut susunan biasa;
- (e) usul daripada Menteri Besar menurut perenggan (1) Peraturan Tetap 6;
- (f) usul mencadangkan supaya perjalanan mesyuarat berkenaan dengan apa-apa urusan yang tertentu dibebaskan daripada Peraturan Tetap 11;

- (ff) sesuatu usul menurut perenggan (2) Peraturan Tetap 11 menanggukkan Dewan kepada hari yang lain;
  - (g) usul hendak melantik Jawatankuasa Pilihan menurut perenggan (4) Peraturan Tetap 18;
  - (h) usul hendak menggantung kerja seseorang sebagai ahli;
  - (i) usul hendak membatalkan undi seseorang ahli menurut perenggan (5) Peraturan Tetap 47;
  - (j) usul hendak mengedarkan sesuatu Rang Undang-Undang itu kepada Jawatankuasa Pilihan menurut Peraturan Tetap 54;
  - (k) usul hendak menghantarkan balik sesuatu Rang Undang-Undang yang telah dimaklumkan kepada Dewan oleh Jawatankuasa sesebuah Dewan;
  - (l) usul hendak menarik balik sesuatu Rang Undang-Undang menurut Peraturan Tetap 62;
  - (m) usul hendak menggantungkuat kuasa sesuatu Peraturan Tetap yang dicadangkan menurut Peraturan Tetap 78 setelah mendapat izin daripada Speaker;
  - (n) usul hendak mengeluarkan orang luar;
  - (o) usul hendak menutup perbincangan mengikut Peraturan Tetap 40;
  - (p) usul berkenaan dengan perkara hak dan kebebasan;
  - (q) usul supaya sesuatu rayuan itu dibacakan, dicapkan atau diedarkan kepada Jawatankuasa Pilihan;
  - (r) usul supaya penyata Jawatankuasa Pilihan diedarkan kepada Jawatankuasa sesebuah Dewan.
- (2) Suatu usul yang bertujuan hendak—
- (a) mendapatkan pemberian, sanggupan atau perbelanjaan daripada wang Negeri,
  - (b) membatalkan hutang yang kena dibayar kepada Kerajaan;
  - (c) membebaskan cukai yang kena dibayar oleh mana-mana orang;
  - (d) membebaskan ganti rugi kerana kehilangan wang hasil Negeri; atau
  - (e) meminta dibatalkan, diubah atau dimansuhkan apa-apa cukai,

tidak boleh dijalankan kecuali jika setelah mendapat sokongan Kerajaan dan disahkan oleh Menteri Besar.

(3) Sesuatu usul yang menyentuh, secara langsung atau tidak langsung, apa-apa pemberian, sanggupan, perbelanjaan, pembatalan hutang kepada Kerajaan, membebaskan cukai atau ganti rugi seperti yang disebutkan dalam subperenggan (2)(a) hingga (d) hendaklah disifatkan sebagai bertujuan hendak mendapatkan pemberian, sanggupan, perbelanjaan, pembatalan hutang kepada Kerajaan, membebaskan cukai atau ganti rugi kecuali jika Menteri Besar mengesahkan iaitu usul itu tidak melebihi perkara kecil sahaja dan bukan suatu perkara besar, dengan memandangkan kepada tujuan usul itu.

(4) Menteri Besar bolehlah menamakan seorang ahli lain untuk mencadangkan bagi pihaknya usul yang di bawah namanya.

Cara mengeluarkan pemberitahu

27. (1) Dalam Peraturan Tetap (atau menurut kelaziman Dewan) jika sesuatu perkara itu berkehendakkan pemberitahu, maka pemberitahu itu hendaklah diserahkan di pejabat Setiausaha Dewan pada waktu bekerja biasa.

(2) Tiap-tiap pemberitahu itu hendaklah ditandatangani.

(3) Kecuali sebagaimana yang disyaratkan dalam Peraturan Tetap 43 dan perenggan (5) Peraturan Tetap 76, apa-apa usul hendaklah dikeluarkan pemberitahu tidak kurang daripada empat belas hari terlebih dahulu tetapi jika usul itu adalah dengan nama Menteri Besar, atau seorang ahli yang memangku bagi pihak Menteri Besar, maka hendaklah dikeluarkan pemberitahu tujuh hari terlebih dahulu, atau jika Speaker berpuas hati setelah diterangkan kepadanya oleh Menteri Besar iaitu bagi faedah orang ramai sesuatu usul itu mustahak dibahaskan dengan seberapa segeranya maka memadai dikeluarkan pemberitahu itu satu hari sahaja terlebih dahulu.

(4) Semua pemberitahu, sekiranya dapat, hendaklah dicap, siklosil (*cyclostyled*) atau ditaip dan dihantar kepada setiap ahli tidak lewat daripada hari sebelum hari persidangan mesyuarat yang hendak dibawa perkara yang telah dikeluarkan pemberitahu itu.

(5) Jika pada fikiran Speaker, sesuatu pemberitahu yang diterima oleh Setiausaha Dewan itu melanggar apa-apa syarat Peraturan-Peraturan Tetap ini atau dengan cara mana jua menyalahi perintah, maka bolehlah Speaker arahkan—

(a) pemberitahu itu dicetak dengan apa-apa pindaan yang diperintahkannya; atau

(b) pemberitahu itu dikembalikan kepada ahli yang menandatangani dengan kerana pada fikiran Speaker pemberitahu itu menyalahi peraturan.

(6) Dengan tertakluk kepada perenggan (5) usul atau pindaan yang dihantar kepada ahli dan berkenaan dengan pindaan kepada Rang Undang-Undang hendaklah diatur, seberapa yang bolehnya menurut susunan hendak dicadangkan pindaan itu.

Mengubah isi sesuatu usul

28. Jika seseorang ahli hendak mengubah isi sesuatu usul yang terdiri dengan namanya, maka bolehlah diubahnya dengan menghantarkan kepada Setiausaha Dewan, satu pemberitahu meminda usulnya itu tetapi disyaratkan iaitu pindaan itu, pada timbangan Speaker, tidak mengubah asas atau tujuan yang terkandung dalam usul asal pada perkara besar. Pemberitahu meminda usul itu adalah mula berjalan daripada masa pemberitahu usul asal.

Menarik balik pemberitahu usul

29. (1) Seseorang ahli, dengan menghantar pemberitahu bersurat kepada Setiausaha Dewan, bolehlah menarik balik pemberitahu usul yang telah dikeluarkan terlebih dahulu.

(2) Apabila pemberitahu usul ditarik balik seperti yang disyaratkan itu selepas usul itu dimasukkan dalam Aturan Urusan Mesyuarat, maka usul itu tidak boleh dicadangkan tetapi hendaklah dibiarkan dalam Aturan Urusan Mesyuarat dan, apabila sampai masanya, Speaker atau ahli yang mempengerusikan mesyuarat hendaklah memasyhurkan iaitu usul itu adalah disifatkan telah ditarik balik dan perkara ini hendaklah dimasukkan dalam buku Butir-butir Mesyuarat.

Meminda usul

30. (1) Bila sesuatu usul itu dalam timbangan Dewan atau Jawatankuasa, pindaan boleh dicadangkan jika pindaan itu berkaitan dengan usul itu.

(2) Pindaan itu pula boleh dicadangkan untuk dipinda jika berkaitan dengan pindaan asal.

(3) Sesuatu pindaan itu tidak boleh mengeluarkan apa-apa perkara yang disyaratkan oleh Peraturan Dewan hanya boleh dikeluarkan dengan usul tersendiri setelah dikeluarkan pemberitahu.

(4) Sesuatu masalah, apabila dikemukakan oleh Pengerusi boleh dipinda menurut semua atau mana-mana jua cara yang tersebut di bawah ini:

- (a) dengan dipotong apa-apa perkataan supaya dapat dimasukkan perkataan lain;
- (b) dengan dipotong perkataan tertentu; atau
- (c) dengan dimasukkan atau ditambah perkataan lain.

Menyokong usul dan pindaan

31. (1) Dalam Persidangan Dewan sesuatu usul atau pindaan tidak akan dikemukakan oleh Speaker kecuali jika usul atau pindaan itu telah disokong.

(2) Dalam persidangan Jawatankuasa tidak dikehendaki penyokong.

Pindaan usul hendaklah secara bertulis

32. Sesuatu pindaan usul yang telah dikemukakan dalam Dewan atau dalam Jawatankuasa sesebuah Dewan, hendaklah dibuat secara bertulis oleh pencadangnya dan hendaklah diserahkan kepada Setiausaha Dewan kecuali jika Pengerusi mengetepikan keperluan untuk dibuat dengan bersurat.

Cara membahaskan usul dan pindaan usul

33. (1) Apabila sesuatu usul itu telah dicadangkan dan disokong, iaitu jika berkehendakkan disokong, maka Pengerusi hendaklah mengemukakan masalah itu kepada Dewan atau Jawatankuasa Dewan sebagaimana tersusun cakupannya dalam usul itu; setelah itu masalah itu bolehlah dibahaskan dan dengan tertakluk kepada syarat Peraturan-Peraturan Tetap ini, perbahasan ini bolehlah dijalankan kepada ahli yang berhak bercakap hendak bercakap.

(2) Apabila tidak ada lagi ahli yang hendak bercakap, maka Pengerusi hendaklah meminta keputusan Dewan atau Jawatankuasa, Dewan atau Jawatankuasa hendaklah menyatakan keputusannya menurut Peraturan Tetap 45.

(3) Apa-apa pindaan usul yang hendak dicadangkan oleh seseorang ahli menurut Peraturan Tetap 30, bolehlah dicadangkan dan disokong jika berkehendakkan disokong, pada bila-bila masa selepas masalah dikemukakan oleh Pengerusi dan sebelum Pengerusi meminta keputusan mesyuarat setelah habis perbahasan. Apabila tiap-tiap pindaan demikian itu telah diputuskan, maka Pengerusi hendaklah sekali lagi mengemukakan masalah berkenaan dengan usul yang telah dipinda, ikut mana yang berkehendaki, dan setelah dijalankan lagi apa-apa perbahasan yang berbangkit, maka Pengerusi hendaklah mengemukakan masalah kepada Dewan atau Jawatankuasa bagi diputuskan.

(4) (a) Jika sesuatu pindaan itu mencadangkan dipotong apa-apa perkataan dalam usul itu, maka masalah yang akan dikemukakan hendaklah “Iaitu perkataan yang dicadangkan hendak dipotong itu hendaklah dipotong daripada masalah itu”.

(b) Jika sesuatu pindaan itu mencadangkan dimasukkan perkataan atau ditambah perkataan di hujung sesuatu usul, maka masalah yang akan dikemukakan hendaklah “Iaitu perkataan itu dimasukkan di situ” atau “ditambah”, ikut mana yang dikehendaki.

(c) Jika sesuatu pindaan itu mencadangkan dipotong perkataan dan dimasukkan atau ditambah perkataan lain gantinya, maka mula-mula sekali hendaklah dikemukakan masalah “Iaitu perkataan yang dicadangkan hendak dipotong itu hendaklah dipotong daripada masalah itu”, dan jika masalah itu dipersetujui oleh mesyuarat, maka hendaklah dikemukakan pula masalah “Iaitu perkataan itu dimasukkan di situ” atau “ditambah”, ikut mana yang dikehendaki. Jika masalah yang pertama itu tidak dipersetujui, maka tidaklah boleh dicadangkan apa-apa pindaan lain kepada perkataan yang telah diputuskan oleh Dewan atau Jawatankuasa tidak akan dipotong.

(d) Jika sebelum diminta keputusan Dewan hendak memotong apa-apa perkataan, Pengerusi diberitahu bahawa seorang ahli hendak mencadangkan suatu pindaan memotong sebahagian sahaja daripada perkataan tadi, dan jika pada fikiran Pengerusi pindaan ini sebahagian besar daripadanya adalah pindaan baru, maka Pengerusi jika boleh hendaklah meminta keputusan mesyuarat memotong sebanyak mana

perkataan daripada pindaan asal yang tidak dikenali oleh pindaan yang kedua; tetapi jika pindaan asal itu dipersetujui oleh mesyuarat, maka semua sekali perkataan yang dicadangkan dipotong dalam pindaan asal itu adalah disifatkan diperintah telah terpotong.

- (e) Apabila dua atau lebih daripada dua pindaan dicadangkan berkenaan dengan sesuatu usul, maka Pengerusi hendaklah memanggil pencadang pindaan menurut dahulu kemudiannya kalimah usul itu disebutkan dalam pindaan yang dicadangkan oleh mereka itu, atau jika tiada tentu siapa yang hendak didahulukan atau siapa yang hendak dikemudiankan, maka terpulanglah kepada Pengerusi untuk memutuskan:

Dengan syarat tidak boleh dicadangkan apa-apa pindaan yang mengenai apa-apa perkataan yang telah diputuskan oleh Dewan atau Jawatankuasa tidak akan dipotong daripada usul itu.

- (5) (a) Apa-apa pindaan ke atas sesuatu pindaan boleh dicadangkan dan disokong jika berkehendakkan disokong pada bila-bila masa selepas pindaan asal itu telah dikemukakan dan sebelum diminta keputusan mesyuarat setelah habis perbahasan berkenaan pindaan asal.
- (b) Perenggan (4) hendaklah dipakaikan kepada perbahasan berkenaan dengan pindaan atas pindaan sekadar perkataan “masalah” digantikan dengan perkataan “pindaan asal” di tempat-tempat yang patut digantikan.
- (c) Apabila tiap-tiap pindaan ke atas pindaan itu telah diputuskan, maka Pengerusi hendaklah mengemukakan pindaan asal atau pindaan asal yang telah dipinda itu, ikut mana yang dikehendaki.

Menarik balik usul dan pindaan

34. (1) Sesuatu usul atau pindaan jika diminta oleh pencadangnya dan diizinkan oleh Dewan atau Jawatankuasa boleh ditarik balik sebelum dikemukakan bagi diputuskan oleh mesyuarat. Usul atau pindaan yang ditarik balik demikian itu boleh dicadangkan semula tetapi disyaratkan, jika usul, hendaklah dikeluarkan pemberitahu menurut Peraturan-peraturan ini.

(2) Apabila pindaan ke atas sesuatu usul atau pindaan ke atas pindaan telah dikemukakan kepada mesyuarat maka usul atau pindaan yang hendak dipinda itu tidak boleh ditarik balik sehingga pindaan kepada usul atau pindaan ke atas pindaan itu telah diputuskan.

BAHAGIAN II

PERATURAN PERBAHASAN

Masa dan cara bercakap

35. (1) Seseorang ahli yang hendak bercakap hendaklah bangun di tempatnya dan apabila dipanggil oleh Pengerusi maka hendaklah ia berdiri mengarahkan ucapannya kepada Pengerusi. Tiada ahli boleh bercakap melainkan setelah dipanggil oleh Pengerusi.

(2) Jika dua atau lebih ahli bangun serentak, Pengerusi hendaklah memanggil ahli yang pertama sekali dipandang olehnya.

(3) Seseorang ahli tidak boleh bercakap lebih daripada sekali dalam sesuatu masalah kecuali—

(a) dalam persidangan Jawatankuasa;

(b) bagi menerangkan sesuatu hal seperti yang ditetapkan dalam perenggan (4); atau

(c) kerana menjawab kepada hujah yang dikeluarkan dalam perbahasan iaitu bagi pencadang sesuatu usul tersendiri,

Tetapi disyaratkan iaitu, dengan tidak hilang haknya boleh bercakap kemudian, sesiapa ahli boleh menyokong sesuatu usul atau pindaan dengan bangun di tempatnya dan menyatakan iaitu ia bercadang hendak menyokong usul atau pindaan itu.

(4) Seseorang ahli yang telah bercakap dalam satu-satu masalah itu boleh bercakap menerangkan apa-apa perkara besar dalam ucapannya yang telah menerbitkan kesamaran faham; tetapi tidak boleh dikeluarkannya perkara baru.

(5) Seseorang ahli yang telah bercakap boleh bercakap sekali lagi apabila suatu soalan baru dicadangkan oleh Speaker umpamanya cadangan hendak mendatangkan pindaan atau usul hendak menangguhkan perbahasan.

(6) Seseorang ahli tidak boleh membaca ucapannya tetapi boleh dibacakan cabutan daripada buku atau surat kerana hendak menyokong hujahnya dan boleh ditengoknya peringatan bagi mengingatkan balik apa yang hendak dicakapkannya.

(7) Seseorang ahli tidak boleh bercakap berkenaan dengan apa-apa perkara yang ada dalamnya faedah kewangan yang tepat bagi dirinya, (selain perkara-perkara gaji menurut apa-apa syarat dalam Perlembagaan), jika tidak diterangkan sebanyak mana faedah bagi dirinya dalam perkara itu.

Isi ucapan

36. (1) Seseorang ahli hendaklah menghadkan percakapannya kepada perkara yang dibincangkan sahaja dan tidak boleh mengeluarkan apa-apa perkara yang tidak berkait dengan perkara yang dibincangkan itu.

(2) Tidak boleh disebutkan apa-apa perkara yang sedang dalam timbangan Mahkamah sekiranya pada timbangan Pengerusi harus merosakkan kepentingan pihak yang berbicara itu.

(3) Adalah salah pada peraturan mesyuarat jika dicuba menimbang semula apa-apa perkara tertentu yang telah diputuskan oleh Dewan dalam penggal persidangan yang ada sekarang, kecuali dengan dikeluarkan usul tersendiri bagi membatalkan keputusan Dewan berkenaan dengan perkara itu.

(4) Adalah salah pada peraturan mesyuarat bagi seseorang ahli menggunakan bahasa biadab.

(5) Seseorang ahli tidak dibenarkan untuk menyebutkan nama ahli lain.

(6) Seseorang ahli tidak boleh mengeluarkan sangkaan jahat ke atas sesiapa ahli lain.

(7) Nama Duli Yang Maha Mulia Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong atau nama Duli-Duli Yang Maha Mulia Raja-Raja Melayu atau Yang di-Pertua Negeri Pulau Pinang dan Melaka tidak boleh digunakan untuk mempengaruhi Dewan.

(8) Kelakuan atau sifat Duli Yang Maha Mulia Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong atau Duli-Duli Yang Maha Mulia Raja-Raja Melayu atau Yang di-Pertua Negeri Pulau Pinang dan Melaka atau Hakim dan lain-lain orang yang menjalankan keadilan Mahkamah atau ahli Majlis Pasukan Bersenjata atau mana-mana Suruhanjaya Jawatan Kerajaan yang ditubuhkan menurut Bahagian X dalam Perlembagaan atau ahli Suruhanjaya Pilihan Raya atau sesiapa jua Raja atau Ketua Negara negeri-negeri yang bersahabat, tidak boleh dirujuk kecuali dengan dikeluarkan usul tersendiri bagi maksud itu.

(9) Dalam apa-apa perbahasan, tidak boleh disebutkan kelakuan atau sifat mana-mana ahli Parlimen atau Dewan Negeri atau mana-mana pegawai Kerajaan selain kelakuan pada menjalankan urusannya sebagai Ahli Parlimen atau Dewan Negeri atau pegawai Kerajaan.

(10) Adalah menyalahi peraturan untuk menggunakan—

(a) perkataan derhaka kepada negeri;

(b) perkataan membangkitkan perasaan melawan kuasa Kerajaan; atau

(c) perkataan yang harus menaikkan perasaan sakit hati atau bermusuhan antara satu kaum dengan kaum yang lain dalam Malaysia.

(11) Jika pada timbangan Speaker bahawa apa-apa usul atau pindaan atau perbahasan yang akan dijalankan lagi di atas usul atau pindaan itu tujuannya melanggar Peraturan ini, maka Speaker berkuasa boleh menolak usul atau pindaan itu, ikut mana yang dikehendaki, atau memberhentikan perbahasan itu dan memerintahkan supaya usul atau pindaan itu tidak boleh dibahaskan lagi.

Gangguan

37. Seseorang ahli tidak boleh mengganggu ahli yang sedang bercakap kecuali—

- (a) jika hendak mengeluarkan teguran berkenaan perkara tertib mesyuarat. Ketika itu ahli yang sedang bercakap itu hendaklah duduk dan ahli yang mengganggu itu hendaklah menarik perhatian kepada perkara yang hendak dikeluarkannya buat pengetahuan mesyuarat dan diserahkan perkara itu kepada Pengerusi memutuskannya; atau
- (b) jika hendak menerangkan apa-apa perkara yang dikeluarkan oleh ahli yang sedang bercakap itu mahu beralah dan duduk dan ahli yang hendak mengganggu itu dipanggil oleh Pengerusi.

Had perbahasan

38. (1) Perbahasan atas apa-apa usul, selain usul hendak menengguhkan Dewan dan perbahasan atas apa-apa Rang Undang-Undang atau pindaan, hendaklah berkaitan dengan usul atau Rang Undang-Undang atau pindaan itu.

(2) Perbahasan atas usul hendak menengguhkan Dewan hendaklah berkaitan dengan perkara yang hendak dikeluarkan menurut Peraturan Tetap 16 atau 17.

(3) Bila sesuatu pindaan mencadangkan hendak dipotong apa-apa perkataan dan dimasukkan perkataan lain gantinya, maka perbahasan atas masalah “Iaitu perkataan yang dicadang hendak dipotong itu hendaklah dipotong” boleh termasuk perkataan yang dicadang hendak dipotong dan juga perkataan yang hendak ditambah atau dimasukkan.

(4) Dalam sesuatu pindaan mencadangkan hendak hanya dipotong apa-apa perkataan atau ditambah perkataan atau dimasukkan perkataan, perbahasan berkenaan dengannya hendaklah dihadkan kepada perkara memotong perkataan itu sahaja, atau menambah perkataan sahaja, atau memasukkan perkataan sahaja.

(5) Perbahasan atas apa-apa usul “Iaitu perbahasan ditangguhkan sekarang” atau usul dalam Jawatankuasa “Iaitu Pengerusi hendaklah memaklumkan sebanyak mana telah dijalankan perbahasan dan meminta izin hendak bersidang sekali lagi” hendaklah dihadkan kepada perkara usul itu; atau seseorang ahli yang mengeluarkan usul itu atau yang menyokongnya tidak boleh lagi mencadangkan atau menyokong apa-apa usul yang seperti itu dalam perbahasan itu juga.

Mendahului perbahasan

39. (1) Adalah salah pada peraturan mesyuarat mendahului perbahasan atau Rang Undang-Undang yang ada dalam Aturan Urusan Mesyuarat dengan membahaskan sesuatu usul tersendiri atau pindaan yang sama perkaranya dengan isi Rang Undang-Undang itu atau dengan mengeluarkan perkara isi Rang Undang-Undang itu masa dicadangkan usul menangguhkan Dewan.

(2) Adalah salah pada peraturan mesyuarat mendahului perbahasan atas sesuatu usul yang telah dikeluarkan pemberitahu dengan membahaskan sesuatu pindaan atau dengan mengeluarkan perkara yang sama isinya dengan perkara usul itu masa dicadangkan usul menangguhkan Dewan.

(3) Bagi memutuskan adakah sesuatu perbahasan itu salah atau tidak pada peraturan mesyuarat kerana mendahului perbahasan mesyuarat, maka Pengerusi hendaklah menimbang adakah perkara itu harus akan dibawa dalam Dewan dalam tempoh yang munasabah.

Penutupan perbahasan

40. (1) Setelah sesuatu masalah dikemukakan kepada Dewan maka seseorang ahli boleh bangun di tempatnya dan menuntut mencadangkan usul “Iaitu masalah ini diputuskan sekarang” dan jika pada fikiran Pengerusi usul itu tidak akan membawa peraturan-peraturan Dewan digunakan pada jalan yang salah atau melanggar hak-hak kelompok minoriti maka masalah “Iaitu masalah ini diputuskan sekarang” hendaklah dikemukakan bagi diputuskan dengan serta merta dan diputuskan dengan tidak boleh dipinda atau dibahas walaupun pencadang usul yang mula itu atau pencadang pindaan ke atas usul itu tidak ada peluang menjawab.

(2) Apabila usul “Iaitu masalah ini diputuskan sekarang” telah disetujukan dan masalah asal telah diputuskan, maka sesiapa ahli boleh menuntut supaya apa-apa masalah lain telah dikemukakan oleh Pengerusi itu diputuskan sekarang dan jika Pengerusi bersetuju, masalah-masalah itu hendaklah diminta mesyuarat memutuskannya dengan serta-merta dan diputuskan dengan tidak boleh dipinda atau dibahas.

(3) Masalah hendak menutup perbahasan tidak boleh diputuskan dengan dipersetujukan oleh mesyuarat walaupun dengan belah bahagian Dewan yang diadakan berkenaan dengannya ramai pihak yang bersetuju, kecuali jika nampak daripada bilangan pengundi yang dimasyhurkan oleh Pengerusi, tidak kurang daripada lima ahli yang bersetuju daripada ahli yang tidak bersetuju.

Adab ahli yang tidak bercakap

41. Masa mesyuarat bersidang—

- (a) semua ahli hendaklah masuk, keluar atau berkelakuan dalam Dewan dengan tertib adab;
- (b) seseorang ahli tidak boleh melintas ruangan di tengah Dewan dengan tidak ada hal;

- (c) ahli tidak boleh membaca surat khabar, buku, surat atau lain-lain dokumen kecuali apa-apa yang ada kena mengena dengan urusan yang dibahaskan;
- (d) seseorang ahli tidak boleh merokok di dalam Dewan Mesyuarat;
- (e) sedang seseorang ahli itu bercakap, semua ahli hendaklah diam dan tidak boleh mengganggu dengan cara kurang adab.

Mesyuarat hendaklah diam bila Pengerusi bercakap

42. Apabila ahli ditegur oleh Pengerusi berkenaan dengan peraturan mesyuarat atau bila Pengerusi bangun semasa dijalankan perbahasan, maka sesiapa ahli yang sedang bercakap atau yang hendak bercakap, hendaklah duduk dan Dewan atau Jawatankuasa hendaklah diam supaya percakapan Pengerusi boleh didengar dengan tiada gangguan.

Keputusan Pengerusi adalah muktamad

43. Speaker dalam Dewan atau Pengerusi dalam Jawatankuasa hendaklah bertanggungjawab dalam pematuhan Peraturan-Peraturan Tetap dalam Dewan dan Jawatankuasa masing-masing, dan keputusannya berkenaan dengan apa-apa perkara peraturan mesyuarat tidak boleh diminta timbangan semula dan tidak boleh diulang kaji oleh Dewan kecuali dengan dikeluarkan usul tersendiri bagi tujuan itu. Usul sedemikian ini dikehendaki pemberitahu sekurang-kurangnya dua jam, kecuali pada hari Jumaat, sekurang-kurangnya satu setengah jam sebelum mesyuarat mula bersidang. Usul ini berkehendakkan sekurang-kurangnya satu pertiga daripada ahli Dewan bangun di tempat masing-masing menyokong sebelum usul ini dicadangkan. Jika kurang daripada satu pertiga orang ahli yang bangun, maka Pengerusi hendaklah menolak usul itu tanpa apa-apa perbahasan.

Tertib dalam mesyuarat

44. (1) Pengerusi, setelah menarik perhatian Dewan, atau Jawatankuasa, kepada kelakuan seseorang ahli yang berdegil menyebutkan hujahnya sendiri atau hujah ahli lain dalam sesuatu perbahasan boleh memerintahkan ahli itu berhenti bercakap.

(2) Pengerusi hendaklah memerintahkan mana-mana ahli yang berkelakuan tidak senonoh atau melakukan perbuatan yang menghina Dewan atau terus tidak mengendahkan kuasa Pengerusi keluar daripada Dewan bagi tempoh tidak melebihi satu atau lima hari dan ahli tersebut hendaklah dengan serta-merta keluar daripada Dewan. Sekiranya mesyuarat berakhir sebelum tamat tempoh sedemikian, maka baki tempoh itu hendaklah dibawa ke mesyuarat yang akan datang, melainkan jika Dewan Undangan Negeri dibubarkan sebelumnya. Jika Pengerusi tidak menentukan tempoh ahli diminta keluar, tempoh tersebut hendaklah disifatkan sebagai selama satu hari bermula hari kejadian berkenaan.

(3) Jika Pengerusi mendapati bahawa kuasa di bawah perenggan (1) dan (2) tidak mencukupi, dia boleh memulakan prosedur untuk menggantung perkhidmatan seseorang ahli dengan menyebut nama ahli tersebut seperti berikut:

“Saya, dengan ini menamakan Ahli Yang Berhormat Tuan .....”. Y.A.B. Menteri Besar atau seorang Ahli Majlis Mesyuarat Kerajaan hendaklah selepas itu bangun dan mencadangkan dan disokong oleh Ahli Majlis Mesyuarat Kerajaan lain seperti yang berikut:

“Bahawa Dewan ini memutuskan bahawa Tuan ..... digantung daripada perkhidmatan Dewan ini sehingga (tarikh).”.

(4) Sesuatu tindakan boleh diambil di bawah peraturan ini, walaupun kelakuan yang tidak senonoh, perbuatan penghinaan atau perbuatan terus tidak mengendahkan kuasa Pengerusi yang berlaku semasa dalam Jawatankuasa sesuatu Dewan.

(5) Jika seseorang ahli telah digantung daripada perkhidmatan Dewan, dia hendaklah diarah keluar daripada mesyuarat dan tidak boleh mengambil bahagian dalam mesyuarat sehingga tempoh penggantungan itu tamat. Sekiranya mesyuarat yang sedang berjalan tamat sebelum tamat tempoh penggantungan itu, maka baki tempoh penggantungan itu hendaklah dibawa ke mesyuarat yang akan datang, melainkan jika Dewan Undangan Negeri *diprorog* atau dibubarkan terlebih dahulu.

(6) Pengerusi boleh menangguhkan Persidangan Dewan pada bila-bila masa untuk mengatasi kelakuan tidak senonoh dalam Dewan dan apabila Dewan bersidang semula, Pengerusi atau Dewan boleh membuat keputusan mengenai perkara tersebut atau Dewan boleh mengambil tindakan terhadap mana-mana orang yang didapati telah melanggar Peraturan-peraturan Tetap ini semasa berkelakuan tidak senonoh sebaik sahaja sebelum penangguhan Persidangan Dewan.

(7) Pengerusi boleh memerintah mana-mana orang, termasuk kakitangan Dewan Undangan Negeri atau mana-mana pegawai, untuk menguatkuasakan mana-mana keputusan atau perintah yang dibuat di bawah Peraturan ini.

(8) Tiada apa-apa jua dalam Peraturan ini boleh dianggap sebagai menyebabkan Dewan tidak mempunyai kuasa untuk mengambil tindakan terhadap mana-mana orang, termasuk seorang yang bukan ahli, menurut apa-apa ketetapan Dewan.

Memutuskan masalah

45. (1) Tertakluk kepada Fasal (5) Perkara XCVIII dalam Perlembagaan dan Peraturan-peraturan ini, Dewan hendaklah menurut Fasal 3 Perkara LXXV dalam Perlembagaan, mengambil keputusan atas sesuatu perkara itu mengikut pihak mana yang mendapat undi lebih, dan jika sama banyak undi, maka Speaker atau sesiapa yang mempengerusikan mesyuarat hendaklah mengeluarkan undi pemutus, tetapi tiada boleh mengundi jika tidak sama banyak undi.

(2) Menurut Fasal (5) Perkara LXXV dalam Perlembagaan, seseorang ahli yang tidak hadir dalam Dewan tidak dibenarkan mengundi.

Undi dengan suara

46. (1) Seseorang ahli tidak boleh bercakap lagi atas sesuatu masalah yang telah selesai dikemukakan oleh Pengerusi bagi diputuskan.

(2) Sesuatu masalah itu adalah selesai dikemuka bagi diputuskan apabila Pengerusi telah mengambil undi yang bersetuju dan yang tidak bersetuju.

(3) Apabila masalah itu telah dikemukakan oleh Pengerusi kepada mesyuarat bagi diputuskan setelah tamat perbahasan, maka keputusan hendaklah diambil dengan menurut suara “YA” dan “DAK” dan (dengan syarat tidak ada ahli yang meminta diadakan belah bahagian) keputusan itu hendaklah diisytiharkan oleh Pengerusi.

(4) Jika pada pertimbangan Pengerusi berkenaan dengan keputusan atas sesuatu masalah itu dicabar oleh sesiapa ahli yang meminta diadakan belah bahagian, maka Pengerusi hendaklah meminta ahli yang hendakkan belah bahagian itu bangun di tempat masing-masing. Jika kurang daripada lima orang ahli yang bangun, maka Pengerusi hendaklah mengisytiharkan keputusan itu dengan serta-merta atau memerintah diadakan belah bahagian. Jika lima atau lebih daripada lima orang bangun kerana itu, maka Pengerusi hendaklah memerintah diadakan belah bahagian dan, setelah dikeluarkannya apa-apa amaran sebagaimana yang mustahak pada pertimbangannya, maka hendaklah dilantik Penghitung undi.

Belah bahagian

47. (1) Apabila belah bahagian telah diperintahkan, maka Penghitung undi hendaklah bertanya pada tiap-tiap ahli pihak mana hendak diundinya, Setiausaha Dewan hendaklah memasukkan undi masing-masing ahli itu dan nama ahli yang tidak mengundi dalam buku Butir-butir Mesyuarat.

(2) Apabila seseorang ahli itu ditanya pihak mana hendak diundinya dalam sesuatu belah bahagian, bolehlah dijawabnya mengatakan ia mengundi bagi pihak Bersetuju atau pihak Tidak atau dengan menyatakan terang-terang iaitu tidak hendak mengundi. Seseorang ahli tidak boleh memberi jawab yang berlawanan dengan apa-apa ketetapannya yang dikeluarkannya pada masa diadakan undi dengan suara beramai-ramai.

(3) Apabila setiap ahli yang hadir telah ditanya pihak mana hendak diundinya, maka Pengerusi hendaklah menyebutkan berapa bilangan yang bersetuju dan berapa bilangan yang tidak bersetuju dan setelah itu hendaklah diisytiharkan keputusan undi itu dan, jika dikehendaki, Pengerusi hendaklah mengeluarkan undi pemutus.

(4) Jika seseorang ahli mengatakan dia telah tersilap mengundi atau undinya tidak dibilang dengan betul, dia bolehlah menuntut supaya undinya diubah dengan syarat permintaan itu dibuat sebaik selepas Pengerusi telah memaklumkan berapa bilangan undi bagi masing-masing pihak dan sebelum Pengerusi mengisytiharkan keputusan belah bahagian itu.

(5) Seseorang ahli tidak boleh mengundi dalam apa-apa perkara yang di dalamnya dia mempunyai faedah kewangan peribadi (selain perkara gaji menurut apa-apa syarat dalam Perlembagaan) tetapi sesuatu usul untuk membatalkan undi seseorang ahli itu atas alasan ini hanya boleh dibuat dengan serta-merta selepas bilangan ahli yang mengundi diisytiharkan. Jika disetujui usul ini oleh mesyuarat, maka Pengerusi hendaklah memerintahkan Setiausaha Dewan membetulkan bilangan undi itu sewajarnya.

Peraturan berkenaan dengan Rang Undang-Undang

48. Menteri Besar atau seseorang ahli bagi pihak Menteri Besar setelah mengeluarkan pemberitahu sekurang-kurangnya satu hari terlebih dahulu, boleh membawa Rang Undang-Undang dalam mesyuarat tanpa mendapat perintah Dewan dan apabila dibawa suatu Rang Undang-Undang, demikian ini, maka nama Rang Undang-Undang itu akan dibacakan oleh Setiausaha Dewan di Meja Dewan dan setelah itu Rang Undang-Undang itu adalah disifatkan telah dibacakan kali yang pertama serta diperintahkan dicap, dan diterima bagi dibacakan kali yang kedua pada hari persidangan mesyuarat Dewan itu atau persidangan mesyuarat kemudian daripada itu.

Rang Undang-Undang daripada ahli yang bukan ahli Kerajaan

49. (1) Mana-mana ahli yang bukan ahli Kerajaan yang hendak membawa Rang Undang-Undang boleh meminta izin Dewan hendak berbuat demikian, serta menyatakan tujuan dan perkara besar dalam Rang Undang-Undang itu pada masa membawa Rang Undang-Undang itu.

(2) Tiap-tiap permohonan sedemikian hendaklah dibuat dengan cara usul, dan ahli yang mengeluarkan permohonan itu hendaklah juga menyampaikan kepada Setiausaha Dewan suatu salinan usulnya mengandungi nama Rang Undang-Undang yang dicadangkannya itu.

(3) Apabila diperkenankan permohonan itu setelah dikemukakan kepada mesyuarat dan dipersetujui usul itu, maka Rang Undang-Undang itu disifatkan telah dibacakan kali yang pertama dan diperintahkan dicap; dan suatu salinan Rang Undang-Undang itu hendaklah disampaikan kepada Setiausaha Dewan.

(4) Tertakluk kepada Peraturan Tetap 51, Rang Undang-Undang itu hendaklah dicap dan dihantar kepada ahli dan dengan tidak dibahaskan, terserlah kepada Menteri Besar; dan tidak boleh dijalankan apa-apa langkah ke atas Rang Undang-Undang ini sehingga Dewan menerima perintah daripada Menteri Besar.

(5) Setelah diterima penyata yang disebutkan dalam perenggan yang disebutkan dalam perenggan yang lalu itu, maka Rang Undang-Undang itu akan ditetapkan bagi dibacakan kali yang kedua pada hari yang dikehendaki oleh ahli yang menjaga Rang Undang-Undang itu.

Rang Undang-Undang persendirian dan Rang Undang-Undang campuran

50. (1) Manakala sesiapa ahli bercadang hendak membawa sesuatu Rang Undang-Undang yang bertujuan menyentuh, atau yang mendatangkan keuntungan kepada seseorang, atau sesuatu persatuan, atau sesuatu perbadanan yang tertentu (Rang Undang-Undang demikian ini disebutkan dalam Peraturan-peraturan ini sebagai “Rang Undang-Undang Privet”), pemberitahu berkenaan dengan Rang Undang-undang itu akan dikeluarkan dengan jalan mengisytiharkan dalam *Warta Kerajaan Negeri* suatu kenyataan mengandungi isi secara am dan tujuan Rang Undang-Undang itu; dan diisytiharkan juga kenyataan itu sekurang-kurangnya dalam sebuah akhbar di Malaysia, dan perisytiharan ini hendaklah dikeluarkan sekurang-kurangnya sebulan terlebih dahulu daripada hari hendak dicadangkan usul meminta izin hendak mengemukakan Rang Undang-Undang itu. Apabila diperkenankan permohonan hendak membawa Rang Undang-Undang itu setelah diminta keputusan mesyuarat dan dipersetujui usul itu; maka Rang Undang-Undang itu akan disifatkan telah dibacakan kali yang pertama dan diperintahkan dicap, dan suatu salinan Rang Undang-Undang itu hendaklah disampaikan kepada Setiausaha Dewan; dan tertakluk kepada Peraturan Tetap 51, Rang Undang-Undang itu hendaklah dicap dan diedar kepada ahli.

(2) Tiap-tiap Rang Undang-Undang Privet hendaklah mengandungi suatu bahagian yang memelihara hak Duli Yang Maha Mulia Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong, Duli-Duli Yang Maha Mulia Raja-Raja dan Yang Terutama Yang Dipertua Negeri Pulau Pinang dan Melaka, hak semua badan siasah dan perbadanan dan hak yang lain-lain kecuali yang tersebut dalam Rang Undang-Undang itu, dan badan yang menuntut hak menerusnya atau daripadanya atau dengan namanya.

(3) Tiap-tiap Rang Undang-Undang Privet dan apa-apa Rang Undang-Undang lain yang difikirkan oleh Speaker ada menyentuh hak atau kepentingan seseorang (disebutkan dalam Peraturan-Peraturan ini sebagai “Rang Undang-Undang Campuran”), setelah dibacakan kali yang kedua, hendaklah diserahkan kepada sebuah Jawatankuasa Pilihan dan mana-mana pihak yang berkenaan yang telah terlebih dahulu menghantar rayuan kepada Dewan menurut syarat Peraturan Tetap 18, bolehlah memberi keterangan kepada Jawatankuasa Pilihan ini, sama ada dengan sendiri atau dengan diwakili oleh penasihatnya.

(4) Seseorang ahli tidak dibenarkan menjadi ahli Jawatankuasa Pilihan demikian ini sehingga dia telah memberi akuan dan menurunkan tandatangan pada surat akuan itu menyatakan iaitu—

- (a) dia tidak ada faedah kewangan bagi dirinya berkenaan dengan Rang Undang-undang itu; dan
- (b) atas sebarang masalah yang harus akan timbul dan diberi keterangan berkenaan dengannya, dia tidak akan mengundi sebelum mendengar dan menimbangkan keterangan berkenaan dengan masalah itu.

(5) Setiap Jawatankuasa Pilihan yang akan menimbangkan Rang Undang-Undang Privet atau Rang Undang-Undang Campuran hendaklah meminta fakta dan lain-lain hujah yang disebutkan dalam Rang Undang-Undang itu yang menunjukkan kebaikan Rang Undang-Undang itu diluluskan, dan Jawatankuasa

itu bolehlah menerima apa-apa keterangan lisan atau keterangan lain yang difikirkannya perlu; dan kemudian daripada itu jika didapati fakta dan hujah itu tidak terbukti kebenarannya, Jawatankuasa itu akan memaklumkan pendapatnya ini kepada Dewan.

(6) Jika Jawatankuasa mendapati fakta dan hujah itu terbukti, Jawatankuasa itu hendaklah meneruskan urusannya seperti Peraturan Tetap 58, dan berkenaan dengan semua pindaan yang dibuatnya Jawatankuasa itu hendaklah menerangkan tujuannya dalam suatu laporan khas kepada Dewan.

(7) Dalam hal keadaan suatu Rang Undang-Undang Persendirian Jawatankuasa itu tidak boleh membenarkan apa-apa fasal dimasukkan yang di luar daripada kandungan notis yang dikeluarkan dalam *Warta Kerajaan Negeri*.

(8) Ahli yang menjaga Rang Undang-Undang itu akan bertanggungjawab ke atas bayaran semua perbelanjaan yang ditanggung untuk memajukan Rang Undang-Undang itu.

Susunan isi Rang Undang-Undang

51. (1) Sebelum mana-mana Rang Undang-Undang dicetak, Setiausaha Dewan hendaklah memuaskan hatinya bahawa—

- (a) Rang Undang-Undang itu terbahagi kepada fasal yang diberi nombor secara berturutan;
- (b) suatu penunjuk ringkas bagi tiap-tiap fasal yang disebut Nota Birai atau Nota Bahu, mengikut mana-mana yang berkenaan;
- (c) Rang Undang-Undang itu tidak mengandungi perkara yang tidak berkaitan dengan apa yang dimaksudkan oleh nama Rang Undang-Undang itu; dan
- (d) Rang Undang-Undang itu mematuhi peruntukan Peraturan-Peraturan Tetap.

(2) Jika Setiausaha Dewan tidak berpuas hati iaitu syarat-syarat perenggan (1) tidak ditepati dalam apa-apa jua perkara, maka ia hendaklah memberitahu Speaker akan hal itu; jika Speaker pun berpendapat demikian maka ia hendaklah memerintahkan Setiausaha Dewan memberitahu ahli yang menjaga Rang Undang-Undang itu mengatakan Rang Undang-Undang itu tidak boleh dicap sehingga syarat-syarat tersebut telah ditepati.

(3) Dengan seberapa segeranya setelah dicap sesuatu Rang Undang-Undang itu, Setiausaha Dewan hendaklah menghantar satu salinan Rang Undang-Undang itu kepada setiap ahli disertakan dengan suatu penerangan ringkas berkenaan dengan Rang Undang-Undang itu. Jika Rang Undang-Undang itu mengenai hal membelanjakan wang hasil negeri, maka dalam perenggan itu hendaklah disebutkan hal membelanjakan wang hasil negeri dan berapa banyaknya perbelanjaan itu (jika ada) sepanjang yang dapat dianggarkan atau diterangkan tidak dapat dianggarkan berapa banyak perbelanjaan itu.

Pihak yang terjejas

52. Bila-bila hak atau kepentingan seseorang disentuh oleh sesuatu Rang Undang-Undang, maka semua pihak yang terjejas itu, jika mereka membuat rayuan, boleh didengar rayuannya oleh Jawatankuasa yang menimbangkan Rang Undang-Undang itu dan mereka boleh hadir sama dengan sendiri atau diwakili oleh penasihatnya.

Bacaan kali yang kedua

53. (1) Jika hendak dibincangkan Rang Undang-Undang itu dalam persidangan atau mesyuarat yang akan datang, maka pemberitahu untuk bacaan kali yang kedua mestilah dikeluarkan sebaik-baik sahaja selepas bacaan kali yang pertama.

(2) Tiada Rang Undang-Undang boleh dibacakan untuk kali yang kedua sehingga telah dihantar kepada setiap ahli.

(3) Apabila sampai kepada perkara membacakan Rang Undang-Undang kali yang kedua dalam Aturan Urusan Mesyuarat, maka suatu usul “Iaitu Rang Undang-Undang ini dibacakan kali yang kedua sekarang”, akan dikeluarkan dan bolehlah diadakan perbincangan meliputi asas dan buruk baiknya Rang Undang-Undang itu pada amnya.

(4) Apabila sesuatu Rang Undang-Undang itu dibacakan kali yang kedua, maka boleh dicadangkan pindaan kepada masalah, “Iaitu Rang Undang-Undang ini dibacakan kali yang kedua sekarang” itu dengan ditinggalkan semua perkataan selepas perkataan “Iaitu” kerana hendaklah ditambah perkataan bagi menyatakan tujuan dan sebab dibangkang Rang Undang-Undang itu tetapi perkataan yang hendak ditambah itu mestilah berkaitan betul-betul dengan asas Rang Undang-Undang itu dan tidak mengenai butir-butirnya. Jika Dewan bersetuju dengan pindaan demikian ini, maka bacaan kali yang kedua Rang Undang-Undang itu akan disifatkan tidak disetujukan.

Jawatankuasa Rang Undang-Undang

54. Setelah dibacakan Rang Undang-Undang kali yang kedua, maka Rang Undang-Undang itu akan terserah kepada Jawatankuasa sesebuah Dewan kecuali jika Dewan, dengan dikeluarkan suatu usul menyerahkannya kepada Jawatankuasa Pilihan. Usul ini tidak berkehendak dikeluarkan pemberitahu tetapi mestilah dikeluarkan sebaik-baik sahaja dibacakan Rang Undang-Undang itu kali yang kedua, dan boleh dicadangkan oleh mana-mana ahli, masalah atas usul ini hendaklah dikemukakan serta-merta kepada mesyuarat bagi diputuskan dengan tidak boleh dipinda atau dibahas.

Tugas Jawatankuasa yang menimbangkan Rang Undang-Undang

55. (1) Sesebuah Jawatankuasa yang telah diserahkan kepadanya satu Rang Undang-Undang tidak boleh membahaskan asas Rang Undang-Undang itu tetapi hanya butir-butirnya sahaja.

(2) Jawatankuasa demikian ini hendaklah berkuasa membuat apa-apa pindaan kepada Rang Undang-Undang itu yang difikirkannya patut tetapi dengan syarat pindaan itu (termasuk fasal dan jadual baru) ada kena-mengena dengan perkara isi Rang Undang-Undang itu; tetapi jika apa-apa pindaan itu tidak seturut dengan nama Rang Undang-Undang itu, Jawatankuasa Undang-Undang hendaklah meminda nama Rang Undang-Undang itu bagi menyesuaikan, dan hendaklah memaklumkan hal itu kepada Dewan.

Jawatankuasa sesebuah Dewan

56. Jika, sebelum tamat perbincangan atas sesuatu Rang Undang-Undang dalam Jawatankuasa sesebuah Dewan seseorang ahli mengeluarkan usul hendak memaklumkan kepada Dewan sebanyak mana urusan telah dijalankan dan usul demikian disetujui, atau jika perjalanan dalam Jawatankuasa sesebuah Dewan belum tamat lagi pada pukul 4:30 petang, maka Speaker hendaklah memaklumkan kepada Dewan sebanyak mana urusan telah dijalankan serta meminta izin Dewan bersidang sekali lagi, dan ahli yang menjaga Rang Undang-Undang itu hendaklah menetapkan hari bagi disambung perbincangan itu.

Aturan dalam Jawatankuasa sesebuah Dewan yang menimbangkan Rang Undang-Undang

57. (1) Setiausaha Dewan hendaklah menyebutkan nombor tiap-tiap fasal atau beberapa fasal dalam Rang Undang-Undang itu secara berturutan. Jika tiada pindaan dicadangkan kepada sesuatu fasal, atau setelah selesai segala pindaan yang dicadangkan, maka Pengerusi hendaklah mengemukakan kepada mesyuarat masalah “Iaitu fasal ini (seperti yang telah dipinda) menjadi sebahagian daripada Rang Undang-Undang” dan, apabila semua ahli yang hendak bercakap telah bercakap dalam perkara itu, maka Pengerusi hendaklah mengemukakan masalah itu kepada Jawatankuasa bagi diputuskan.

(2) Hendaklah sekurang-kurangnya diberitahu satu hari terlebih dahulu di atas sebarang pindaan yang akan dicadangkan. Apa-apa pindaan yang hendak dicadangkan tidak dikeluarkan pemberitahu hendaklah diserahkan kepada Pengerusi secara bertulis dan tidak akan dicadangkan melainkan Pengerusi berpuas hati iaitu di bawah keadaan sebegitu tidak dapat diberi pemberitahu itu.

(3) Tiada boleh dicadangkan pindaan yang berlawanan maksudnya dengan sesuatu fasal yang telah disetujui atau dengan apa-apa ketetapan yang telah diambil oleh jawatankuasa itu, dan pada bila-bila masa dalam perbincangan atas sesuatu pindaan yang dicadangkan, Pengerusi boleh menarik balik semua pindaan itu daripada ditimbangkan oleh Jawatankuasa, jika pada fikirannya perbincangan itu telah menunjukkan iaitu pindaan itu melanggar syarat-syarat perenggan ini.

(4) Pengerusi boleh enggan mengemukakan sesuatu pindaan itu kepada mesyuarat jika pada fikirannya pindaan itu—

- (a) akan menjadikan fasal atau jadual yang hendak dipinda itu tidak terang maknanya atau salah jalan bahasanya;

(b) sia-sia; atau

(c) seakan-akan suatu cadangan hendak meninggalkan semua sekali isi sesuatu fasal dengan tujuan hendak memasukkan syarat-syarat lain.

(5) Perenggan (4) Peraturan Tetap 33 hendaklah terpakai dalam perbahasan atas pindaan kepada Rang Undang-Undang, dan dengan menggantikan di mana-mana juga dikehendaki, perkataan “usul” atau “masalah” ditukarkan jadi “fasal”, dan apa-apa pindaan demikian itu hendaklah diselesaikan sebelum diambil keputusan atas pindaan asal itu.

(6) Sesuatu fasal itu boleh ditangguhkan kecuali jika apa-apa pindaan ke atasnya telah diputuskan. Fasal yang ditangguhkan itu hendaklah ditimbang setelah selesai ditimbang semua fasal yang tinggal lagi dalam Rang Undang-Undang itu dan sebelum dibawa fasal baru.

(7) Apa-apa fasal baru yang dicadangkan hendaklah dipertimbangkan setelah selesai fasal dalam Rang Undang-Undang itu dan sebelum ditimbang apa-apa jadual Rang Undang-Undang itu:

Dengan syarat iaitu sesuatu fasal baru yang dicadangkan untuk menggantikan sesuatu fasal yang tidak disetujui itu boleh ditimbang sebaik-baik sahaja ditolak fasal yang telah sedia ada itu.

(8) Apabila dibacakan nama fasal baru itu oleh Setiausaha Dewan, maka fasal itu adalah disifatkan telah dibacakan kali yang pertama. Kemudian hendaklah dikemukakan kepada mesyuarat masalah “Iaitu fasal ini dibacakan kali yang kedua”; jika disetujui masalah ini, maka bolehlah dicadangkan pindaan ke atas fasal baru itu. Masalah akhir yang hendak dikemukakan kepada mesyuarat ialah masalah “Iaitu fasal ini (seperti yang telah dipinda) dimasukkan dalam Rang Undang-Undang ini.”.

(9) Jadual hendaklah diselesaikan sama seperti menimbang fasal dan apa-apa jadual baru yang dicadangkan hendaklah ditimbang setelah selesai jadual Rang Undang-Undang itu, dan cara menimbang jadual baru itu hendaklah sama seperti menimbang sesuatu fasal baru.

(10) Setelah selesai ditimbang tiap-tiap fasal dan jadual dan tiap-tiap fasal baru dan jadual baru yang dicadangkan, maka hendaklah ditimbang pula mukadimah Rang Undang-Undang itu, jika ada, dan diminta keputusan mesyuarat atas masalah “Iaitu mukadimah ini (seperti yang telah dipinda) menjadi mukadimah Rang Undang-Undang itu”. Tidak boleh ditimbang jika tidak perlu diadakan oleh sebab pindaan ke atas Rang Undang-Undang itu.

(11) Jika perlu dipinda nama Rang Undang-Undang itu maka hendaklah dibuat pindaan itu setelah selesai perbincangan yang dinyatakan di atas, tetapi masalah iaitu nama Rang Undang-Undang itu (seperti yang telah dipinda) jadi sebahagian Rang Undang-Undang itu tidak boleh dikemukakan bagi diputuskan; dan ayat mengundang-undangkan Rang Undang-Undang itu juga tidak boleh dikemukakan bagi diputuskan.

(12) Apabila tamat perbincangan atas Rang Undang-Undang itu dalam Jawatankuasa, maka hendaklah ahli yang menjaga Rang Undang-Undang itu mencadangkan “Iaitu Rang Undang-Undang ini (seperti yang dipinda) dimaklumkan kepada Dewan” dan masalah berkenaan dengannya hendaklah diputuskan dengan tidak boleh dipinda atau dibahas.

(13) Sebaik-baik sahaja Jawatankuasa sesebuah Dewan itu bersetuju supaya Rang Undang-Undang itu dimaklumkan kepada Dewan, maka Pengerusi akan meninggalkan Kerusi Jawatankuasa dan mesyuarat hendaklah bersidang sebagai Dewan, dan ahli yang menjaga Rang Undang-Undang itu akan memaklumkan kepada Dewan dan Dewan bolehlah membacakan Rang Undang-Undang itu kali yang ketiga.

Aturan dalam Jawatankuasa Pilihan yang menimbangkan Rang Undang-Undang

58. (1) Jawatankuasa Pilihan yang menimbangkan Rang Undang-Undang akan tertakluk kepada Peraturan-peraturan Tetap 73 dan 74, tetapi sebelum memaklumkan Rang Undang-Undang itu kepada Dewan, Jawatankuasa itu hendaklah menimbangkan Rang Undang-Undang itu sebagaimana perenggan (1) hingga (4) Peraturan Tetap 57.

(2) Apabila sesuatu Rang Undang-Undang itu telah dipinda dalam Jawatankuasa Pilihan, keseluruhan Rang Undang-Undang itu sebagaimana yang dipinda, jika sesuai, hendaklah dicap menjadi sebahagian daripada penyata Jawatankuasa Pilihan itu; tetapi jika tidak sesuai dibuat demikian maka tiap-tiap fasal atau jadual yang telah dipinda dan tiap-tiap fasal baru atau jadual baru yang telah ditambah itu hendaklah dicap.

Menyerahkan sekali lagi Rang Undang-Undang yang telah dimaklumkan oleh Jawatankuasa sesebuah Dewan

59. (1) Jika seseorang ahli hendak memotong atau meminda apa-apa syarat yang terkandung dalam suatu Rang Undang-Undang yang dimaklumkan kepada Dewan oleh Jawatankuasa sesebuah Dewan atau hendak menambah apa-apa syarat baru kepada Rang Undang-Undang itu, maka bolehlah ahli itu, bila-bila masa sebelum seorang ahli bangun mencadangkan supaya Rang Undang-Undang itu dibacakan kali yang ketiga, mencadangkan iaitu Rang Undang-Undang itu diserahkan sekali lagi kepada Jawatankuasa sesebuah Dewan sama ada semua sekali ataupun berkenaan dengan bahagian atau bahagian-bahagian yang tertentu sahaja berkenaan dengan jadual atau fasal baru yang dicadangkan; cadangan sedemikian itu tidak dikehendaki pemberitahu, dan jika dipersetujui usul ini maka Rang Undang-Undang itu akan terserah sekali lagi kepada Jawatankuasa. Maka Dewan pun akan bersidang sebagai Jawatankuasa menurut Peraturan Tetap 54, bagi menimbangkan perkara yang telah diserahkan balik kepadanya itu. Jika sesuatu usul hendak menyerahkan balik sesuatu Rang Undang-Undang kepada Jawatankuasa sesebuah Dewan dibangkang, maka Speaker hendaklah membenarkan pencadang usul itu mengeluarkan penerangan ringkas menyatakan sebab-sebabnya hendak diserahkan balik Rang Undang-Undang itu dan juga hendaklah membenarkan pembangkang usul itu mengeluarkan alasan dengan ringkas menyatakan sebab-sebabnya ia tidak bersetuju diserahkan balik, setelah itu Speaker hendaklah mengemukakan masalah itu bagi diputuskan dengan tidak boleh dibahas.

(2) Apabila semua sekali Rang Undang-Undang itu diserahkan balik kepada Jawatankuasa, maka Jawatankuasa hendaklah menimbangkan Rang Undang-Undang itu sebagaimana Peraturan Tetap 57.

(3) Apabila sebahagian atau bahagian-bahagian yang tertentu sahaja dalam Rang Undang-Undang itu diserahkan balik kepada Jawatankuasa, ataupun berkenaan dengan fasal baru atau jadual baru, maka Jawatankuasa itu hendaklah menimbangkan perkara yang diserahkan balik itu sahaja dan juga apa-apa pindaan, jika ada, yang dicadangkan.

(4) Setelah selesai Jawatankuasa menimbangkan Rang Undang-Undang yang diserahkan balik menurut syarat-syarat Peraturan ini, ahli yang menjaga Rang Undang-Undang itu hendaklah mencadangkan “Iaitu Rang Undang-Undang ini (seperti yang telah dipinda setelah diserahkan balik) dimaklumkan kepada Dewan” dan masalah berkenaan dengan usul ini hendaklah diputuskan dengan tidak boleh dipinda atau dibahas.

Prosiding atas Rang Undang-Undang yang dimaklumkan oleh Jawatankuasa Pilihan

60. (1) Setelah sesuatu Rang Undang-Undang itu dimaklumkan oleh sesebuah Jawatankuasa Pilihan, maka Dewan hendaklah menimbangkan Rang Undang-Undang itu sebagaimana yang dimaklumkan oleh Jawatankuasa Pilihan setelah dikeluarkan usul “Iaitu penyata Jawatankuasa Pilihan itu diperkenankan”.

(2) Jika usul itu dipersetujui tanpa pindaan, maka Dewan bolehlah meneruskan bacaan Rang Undang-Undang itu kali yang ketiga sebagaimana yang dimaklumkan oleh Jawatankuasa Pilihan itu.

(3) Apabila telah dikeluarkan usul hendak memperkenankan penyata sesebuah Jawatankuasa Pilihan berkenaan dengan sesuatu Rang Undang-Undang, sesiapa ahli boleh mencadangkan suatu pindaan hendak menambah pada hujung usul itu perkataan “ dengan tertakluk kepada syarat-syarat boleh diserahkan balik (sama ada semua sekali ataupun sebahagian atau bahagian-bahagian yang tertentu sahaja atau apa-apa fasal baru atau jadual baru yang dicadangkan) kepada sebuah Jawatankuasa sesebuah Dewan”, dan jika usul itu disetujui dengan pindaan tersebut, maka Rang Undang-Undang itu akan terserah sekali lagi kepada Jawatankuasa. Kemudian daripada itu, dengan dikeluarkan suatu usul menurut Peraturan Tetap 54, maka mesyuarat bolehlah bersidang sebagai Jawatankuasa bagi menimbangkan urusan yang telah diserahkan balik kepadanya itu.

(4) Jawatankuasa sesebuah Dewan menimbangkan Rang Undang-Undang yang diserahkan balik di bawah Peraturan ini hendaklah menimbangkan Rang Undang-Undang itu menurut perenggan (2) atau (3) Peraturan Tetap 59, dan aturan menamatkan perbincangan Jawatankuasa ini dan apa-apa pertimbangan lagi atas Rang Undang-Undang itu hendaklah tertakluk kepada perenggan (4) Peraturan Tetap 59.

Bacaan kali yang ketiga

61. (1) Pada bacaan Rang Undang-Undang itu kali yang ketiga, maka bolehlah dicadangkan pindaan kepada masalah “Iaitu Rang Undang-Undang ini dibacakan kali yang ketiga sekarang”, sama seperti yang boleh dicadangkan pada masa hendak dibacakan Rang Undang-Undang ini kali yang kedua; tetapi hendaklah dihadkan perbincangan itu kepada isi Rang Undang-Undang itu, dan apa-apa pindaan yang berasas yang menimbulkan perkara-perkara yang tidak termasuk dalam Rang Undang-Undang itu adalah menyalahi peraturan.

(2) Dengan kebenaran Speaker, pindaan kerana membetulkan kesilapan atau perkara yang tertinggal, bolehlah diadakan sebelum masalah hendak dibacakan Rang Undang-Undang itu kali yang ketiganya dikemukakan oleh Pengerusi bagi diputuskan, tetapi pindaan atas perkara besar tidak boleh dicadangkan.

Menarik balik dan menangguhkan Rang Undang-Undang

62. Ahli yang menjaga sesuatu Rang Undang-Undang dengan tidak dikehendaki mengeluarkan pemberitahu boleh mengeluarkan usul yang tidak boleh dipinda atau dibahas hendak menarik balik Rang Undang-Undang itu, atau hendak menangguhkan peringkat satu lagi Rang Undang-Undang itu sama ada sebelum dimulakan urusan mesyuarat atau apabila sampai pada perkara Rang Undang-Undang itu dalam Aturan Urusan Mesyuarat.

Rang Undang-Undang yang mengandungi syarat yang hampir sama maksudnya

63. Setelah sesuatu Rang Undang-Undang itu disetujui dibacakan kali yang kedua atau tidak disetujui maka masalah hendak dibacakan kali yang kedua atas apa-apa Rang Undang-Undang lain yang mengandungi syarat yang hampir sama maksudnya, tidak boleh dicadangkan dalam penggal persidangan sekarang itu juga.

63A. Sesuatu Rang Undang-Undang yang tidak disetujui oleh Dewan sebelum diberhentikan atau dibubarkan Dewan selepas dikemukakan Rang Undang-Undang itu, tidak boleh ditimbang lagi tetapi tidak tertegah dibawa sesuatu Rang Undang-Undang yang seperti itu maksudnya, dalam Penggal Persidangan Dewan akan datang.

Melonggarkan syarat berkehendakkan Rang Undang-Undang itu dicap

64. Walau apa pun syarat dalam Peraturan-peraturan Tetap ini, bila-bila juga Speaker berpuas hati iaitu tidak dapat sesuatu Rang Undang-Undang dicap oleh kerana kesuntukan masa, maka bolehlah Speaker mengesahkan demikian dan Rang Undang-Undang itu sungguhpun tidak bercap, boleh ditimbang tetapi disyaratkan iaitu ada salinan-salinan yang bersiklostil atau bertaip yang boleh diberikan bagi kegunaan ahli-ahli, Rang Undang-Undang itu boleh ditimbang dalam semua peringkat dengan keadaan demikian itu.

Anggaran Perbelanjaan Tahunan

65. Anggaran Perbelanjaan Kerajaan Negeri bagi tahun akan datang hendaklah dibentangkan di Meja Dewan sebelum Rang Undang-Undang Perbekalan Tahunan dibawa ke dalam mesyuarat.

Jawatankuasa Perbekalan

66. (1) Pada tiap-tiap tahun hendaklah dibawa dalam Dewan suatu Rang Undang-Undang Perbekalan yang mengandungi anggaran belanja bagi semua kepala perbelanjaan yang dikehendaki dimasukkan dalam suatu Rang Undang-Undang Perbekalan menurut Perkara LXXXVI dalam Perlembagaan, bagi sesuatu tahun itu. Butir perbelanjaan itu hendaklah dimasukkan dalam Anggaran Perbelanjaan yang tersebut dalam Peraturan Tetap 63.

(2) Setelah usul hendak dibacakan Rang Undang-Undang Perbekalan itu kali yang kedua dicadangkan dan disokong, maka perbahasan atasnya hendaklah ditangguhkan selama tidak kurang daripada satu jam, dan apabila disambung semula perbahasan itu, maka hendaklah dihadkan kepada asas am berkenaan dengan polisi Kerajaan dan pentadbiran sebagaimana yang diterangkan dalam Rang Undang-Undang dan Anggaran Perbelanjaan itu. Maksimum empat hari hendaklah diuntukkan bagi sambungan perbahasan atas bacaan kali yang kedua Rang Undang-Undang itu, dan pada pukul 12.00 tengah hari pada hari keempat perbahasan itu atau masa yang lebih awal sebagaimana yang ditetapkan oleh Speaker, Speaker hendaklah mengemukakan bagi diputuskan oleh mesyuarat apa-apa jua soalan yang dikehendaki bagi menamatkan prosiding atas bacaan kali yang kedua itu.

(3) Setelah dibacakan Rang Undang-Undang itu kali yang kedua, maka Rang Undang-Undang itu akan terserah kepada Jawatankuasa sesebuah Dewan, yang dinamakan Jawatankuasa Perbekalan dan kepada Jawatankuasa inilah akan terserah. Anggaran Perbelanjaan itu; perbincangan Jawatankuasa ini hendaklah terbuka boleh didengar oleh orang ramai.

(4) Hendaklah diuntukkan dua hari selebih-lebihnya bagi membincangkan Anggaran Perbelanjaan dan Rang Undang-Undang itu dalam Jawatankuasa Perbekalan. Speaker boleh menguntukkan masa sehabis lama yang boleh dibenarkan bagi tiap-tiap jadual dalam Rang Undang-Undang itu dan bagi fasal dalam Rang Undang-Undang itu. Jika telah habis masa yang diuntukkan bagi apa-apa jadual atau fasal sebelum tamat perbincangan atas jadual atas fasal itu, maka Pengerusi akan mengemukakan dengan serta-merta apa-apa masalah yang dikehendaki bagi menamatkan perbincangan atas jadual atau fasal itu; tetapi disyaratkan iaitu Speaker atau Pengerusi, jika baik pada timbangannya boleh memanjangkan masa yang diuntukkan bagi sesuatu jadual atau fasal, tetapi perbincangan dalam jawatankuasa itu hendaklah tidak lebih daripada empat belas hari dan hendaklah jangan mengurangkan pula masa yang diuntukkan bagi jadual atau fasal yang kemudian. Jika Speaker tidak menguntukkan masa bagi semua atau apa-apa jadual atau fasal itu, maka Pengerusi bolehlah menguntukkan masa sehabis lama yang dibenarkannya.

(5) Jadual dalam Rang Undang-Undang itu hendaklah diselesaikan dahulu sebelum fasal.

(6) Masa menimbang sesuatu jadual, Pengerusi hendaklah membacakan nama tiap-tiap kepala perbelanjaan itu mengikut giliran dan, kecuali jika ada cadangan memindanya dalam Aturan Urusan Mesyuarat, Pengerusi hendaklah mengemukakan kepada mesyuarat masalah “Iaitu wang sejumlah RM..... untuk kepala ..... jadi sebahagian daripada jadual”.

(7) Sesiapa ahli boleh mengeluarkan usul hendak meminda jadual itu dengan mengurangkan sebanyak RM..... daripada belanja yang diuntukkan bagi apa-apa kepala kecil atau butir di bawah kepala itu, tetapi hendaklah dikeluarkan pemberitahu sekurang-kurangnya dua hari terlebih dahulu.

(8) Jika ada banyak cadangan hendak mengurangkan peruntukan daripada satu kepala kecil atau butir, maka hendaklah mula-mula sekali dicadangkan pindaan berkenaan dengan belanja yang sehabis sedikit sekali hendak dikurangkan itu dan pindaan hendak meninggalkan itu dan pindaan hendak meninggalkan kepala kecil atau butir itu boleh dicadangkan hanya apabila usul hendak mengurangkan peruntukan itu telah selesai diputuskan.

(9) Setelah selesai diputuskan semua pindaan yang ada dalam Aturan Urusan Mesyuarat berkenaan dengan apa-apa kepala perbelanjaan, maka Pengerusi hendaklah mengeluarkan kepada mesyuarat masalah “Iaitu wang sejumlah RM..... jadi sebahagian daripada jadual”.

(10) Berkenaan dengan masalah “Iaitu wang sejumlah RM..... untuk kepala ..... jadi sebahagian daripada Jadual” perbincangan hendaklah dihadkan kepada dasar khidmatan yang hendak diuntukkan wang itu dan tidak boleh mengenai butir-butir perbelanjaan, tetapi boleh menyebutkan butir-butir hasil atau kumpulan-kumpulan wang yang dalam tanggungjawab khidmatan itu.

(11) Setelah Rang Undang-Undang itu diluluskan oleh Jawatankuasa Perbekalan, maka Rang Undang-Undang itu hendaklah dengan serta-merta dimaklumkan kepada Dewan dan suatu usul iaitu Rang Undang-Undang itu dibacakan kali yang ketiga hendaklah dikeluarkan oleh Menteri Besar, usul demikian hendaklah diputuskan dengan tidak boleh dipinda atau dibahas.

Rang Undang-undang Perbekalan Tambahan

67. (1) Tiap-tiap Rang Undang-Undang Perbekalan yang dibawa ke dalam mesyuarat kerana menepati perbelanjaan tambahan dan perbelanjaan lebih daripada yang telah dibenarkan sebagaimana yang tersebut dalam Perkara LXXXVIII dalam Perlembagaan, hendaklah disertakan dengan suatu anggaran belanja tambahan bagi tiap-tiap satu kepala yang hendak diminta kebenaran mengeluarkan belanja, dengan diterangkan—

- (a) berapa jumlah belanja yang dibenarkan di bawah kepala itu;
- (b) berapa belanja tambahan yang dikehendaki dalam apa-apa kepala kecil;
- (c) berapa belanja yang dapat diselamatkan daripada lain-lain kepala kecil di bawah sesuatu kepala itu yang boleh diguna bagi mengurangkan peruntukan tambahan bagi menepati perbelanjaan tambahan itu; dan
- (d) berapa jumlah peruntukan tambahan yang diminta bagi kepala itu.

(2) Tiap-tiap anggaran belanja tambahan hendaklah dibentangkan di atas Meja Dewan sebelum mesyuarat hendak dikeluarkan Rang Undang-Undang Perbekalan Tambahan itu.

(3) Setelah dicadangkan usul hendak dibacakan Rang Undang-Undang itu kali yang kedua dan disokong, maka bolehlah dijalankan perbahasan dengan serta-merta tetapi hendaklah dihadkan kepada asas-asas am dasar dan tadbiran Kerajaan seperti yang dinyatakan dalam peruntukan tambahan yang dimasukkan dalam Rang Undang-Undang dan dalam anggaran belanja tambahan itu. Selebih-lebihnya satu jam hendaklah diuntukkan bagi perbahasan demikian itu, dan atau dahulu daripada itu sebagaimana yang diputuskan oleh Speaker, hendaklah mengemukakan apa-apa masalah yang dikehendaki bagi menamatkan perjalanan mesyuarat berkenaan dengan bacaan kali yang kedua itu.

(4) Apabila Rang Undang-Undang itu telah dibacakan kali yang kedua maka Rang Undang-Undang itu akan terserah kepada Jawatankuasa Perbekalan menurut cara yang disebutkan dalam perenggan (3), (5), (6), (7), (8), (9) dan (10) Peraturan Tetap 66:

Tetapi disyaratkan iaitu tempoh yang sehabis-habis lamanya boleh diuntukkan bagi membahaskan Rang Undang-Undang itu dalam Jawatankuasa, hendaklah tidak lebih daripada dua jam kecuali jika Pengerusi membenarkan lebih daripada dua jam.

(5) Perbahasan atas Rang Undang-Undang Perbekalan Tambahan dalam Jawatankuasa Perbekalan hendaklah terhad kepada butir yang terkandung dalam anggaran belanja yang baginya penguntukan perbelanjaan tambahan diminta; perbahasan sedemikian tidak boleh menyentuh polisi atau perbelanjaan yang dibenarkan oleh anggaran itu dalam penguntukan yang asal kecuali jika dasar atau perbelanjaan sedemikian menjadi zahir kepada Jawatankuasa itu berdasarkan kepada butir-butir yang terkandung dalam anggaran perbelanjaan tambahan itu.

(6) Apabila Rang Undang-Undang itu telah diluluskan oleh Jawatankuasa Perbekalan, maka Rang Undang-Undang itu hendaklah dimaklumkan dengan serta-merta kepada Dewan dan setelah itu suatu usul supaya Rang Undang-Undang itu dibacakan kali yang ketiga hendaklah dikeluarkan oleh Menteri Besar. Usul demikian itu hendaklah diputuskan dengan tidak boleh dipinda atau dibahas.

BAHAGIAN III

JAWATANKUASA PILIHAN

Jawatankuasa Kira-Kira Wang Kerajaan

68. (1) Hendaklah ada sebuah Jawatankuasa yang akan dinamakan Jawatankuasa Kira-Kira Wang Kerajaan dilantik pada awal tiap-tiap penggal persidangan dan dipengerusikan oleh Ketua Pembangkang kerana memeriksa:

- (a) kira-kira Kerajaan Negeri Selangor dan peruntukan wang yang dibenarkan oleh Dewan kerana menepati perbelanjaan Negeri;

- (b) apa-apa kira-kira badan pentadbiran raya dan pertubuhan lain yang menguruskan wang negeri yang menguruskan wang negeri yang dibentangkan dalam Dewan;
- (c) penyata Juru Audit Negara dibentangkan dalam Dewan menurut Perkara 107(2) dalam Perlembagaan Persekutuan; dan
- (d) apa-apa perkara lain yang difikirkan oleh Jawatankuasa itu patut diperiksa, atau apa-apa perkara yang diserahkan oleh Dewan kepada Jawatankuasa itu.

(2) Jawatankuasa ini hendaklah terdiri daripada seorang Pengerusi dan tidak lebih daripada enam orang ahli yang akan dilantik oleh Dewan, dengan seberapa segera selepas permulaan tiap-tiap Penggal Persidangan.

(3) Tiada ahli boleh dilantik atau bertindak sebagai Pengerusi atau ahli Jawatankuasa ini semasa dia menjadi ahli Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri.

(4) Jawatankuasa ini hendaklah mempunyai kuasa memanggil orang hadir di hadapannya atau meminta surat dan rekod, dan membuat laporan kepada Dewan dari semasa ke semasa.

(5) Ketua Audit Negara bolehlah dijemput untuk menghadiri setiap mesyuarat Jawatankuasa itu dan Ketua Audit Negara berhak memberikan pendapatnya, sama ada secara sendiri atau oleh wakilnya, dan dengan mendapat kebenaran daripada Pengerusi, dia berhak juga mengemukakan pertanyaan kepada mana-mana orang yang telah dijemput hadir dalam mesyuarat Jawatankuasa itu.

Jawatankuasa Pilihan Pejabat Daerah dan Tanah (JP-PADAT)

68A. (1) Hendaklah ada sebuah Jawatankuasa yang akan dinamakan Jawatankuasa Pilihan Pejabat Daerah dan Tanah (JP-PADAT) yang dilantik pada awal tiap-tiap penggal persidangan kerana memeriksa dan memantau selia:

- (a) apa-apa kira-kira dan segala urusan pentadbiran Pejabat Daerah dan Tanah yang dibentangkan dalam Dewan;
- (b) apa-apa perkara berkaitan dengan Pejabat Daerah dan Tanah dalam penyata-penyata Juru Audit Negara yang dibentangkan dalam Dewan menurut Fasal (2) Perkara 107 Perlembagaan Persekutuan; dan
- (c) apa-apa perkara berkaitan dengan Pejabat Daerah dan Tanah yang difikirkan oleh Jawatankuasa itu patut diperiksa, atau apa-apa perkara yang disertakan oleh Dewan kepada jawatankuasa itu.

(2) Semua perenggan dalam Peraturan Tetap 68 selain perenggan (1) adalah terpakai dalam Peraturan Tetap ini.

Jawatankuasa Pilihan Pihak Berkuasa Tempatan (JP-PBT)

68B. (1) Hendaklah ada sebuah Jawatankuasa yang akan dinamakan Jawatankuasa Pilihan Pihak Berkuasa Tempatan (JP-PBT) yang dilantik pada awal tiap-tiap penggal persidangan kerana memeriksa dan memantau selia:

- (a) apa-apa kira-kira dan segala urusan pentadbiran Pihak Berkuasa Tempatan yang dibentangkan dalam Dewan;
- (b) apa-apa perkara berkaitan dengan Pihak Berkuasa Tempatan dalam penyata Juru Audit Negara yang dibentangkan dalam Dewan menurut Fasal (2) Perkara 107 Perlembagaan Persekutuan; dan
- (c) apa-apa perkara berkaitan dengan Pihak Berkuasa Tempatan yang difikirkan oleh Jawatankuasa itu patut diperiksa, atau apa-apa perkara yang diserahkan oleh Dewan kepada jawatankuasa itu.

(2) Semua perenggan dalam Peraturan Tetap 68 selain perenggan (1) adalah terpakai dalam Peraturan Tetap ini.

Jawatankuasa Pilihan Agensi, Badan Berkanun dan Anak Syarikat (JP-ABAS)

68C. (1) Hendaklah ada sebuah Jawatankuasa yang akan dinamakan Jawatankuasa Pilihan Agensi, Badan Berkanun dan Anak Syarikat (JP-ABAS) yang dilantik pada awal tiap-tiap penggal persidangan kerana memeriksa dan memantau selia:

- (a) apa-apa kira-kira dan segala urusan Agensi, Badan Berkanun dan Anak Syarikat yang dibentangkan dalam Dewan;
- (b) apa-apa perkara berkaitan dengan Agensi, Badan Berkanun dan Anak Syarikat dalam penyata Juru Audit Negara yang dibentangkan dalam Dewan menurut Fasal (2) Perkara 107 dalam Perlembagaan Persekutuan;
- (c) apa-apa perkara berkaitan dengan Agensi, Badan Berkanun dan Anak Syarikat yang difikirkan oleh Jawatankuasa itu patut diperiksa, atau apa-apa perkara yang diserahkan oleh Dewan kepada jawatankuasa itu.

(2) Semua perenggan dalam Peraturan Tetap 68 selain perenggan (1) adalah terpakai dalam Peraturan Tetap ini.

Jawatankuasa Peraturan-Peraturan Tetap

69. (1) Hendaklah ada sebuah Jawatankuasa yang akan dinamakan Jawatankuasa Peraturan-Peraturan Tetap.

(2) Jawatankuasa itu hendaklah mengandungi—

- (a) Speaker sebagai Pengerusi; dan
- (b) enam orang ahli lain yang akan dilantik oleh Dewan dengan seberapa segeranya yang boleh selepas dimulakan tiap-tiap penggal persidangan.

(3) Adalah kewajiban Jawatankuasa ini menimbangkan dari satu masa ke satu masa dan mengeluarkan penyata berkaitan dengan Peraturan-Peraturan Tetap yang diserahkan oleh Dewan kepadanya bagi ditimbangkan. Jawatankuasa ini tidak berkuasa memanggil orang hadir di hadapannya atau meminta dikeluarkan surat kecuali Dewan membuat ketetapan memberi kuasa berkenaan dengan ini.

(4) Jika pemberitahu usul mengandungi apa-apa cadangan hendaklah meminda Peraturan-Peraturan Tetap, maka pemberitahu itu hendaklah disertakan dengan satu draf pindaan yang dicadangkan itu, dan usul itu apabila dicadangkan dan disokong, adalah disifatkan telah diserahkan kepada Jawatankuasa Peraturan Tetap dan tidak dikemukakan masalah kepada mesyuarat, dan tidak boleh dibincangkan lagi usul ini sehingga Jawatankuasa Peraturan-Peraturan Tetap telah mengeluarkan penyata kepada Dewan berkenaan dengan cadangan itu.

Jawatankuasa Hak dan Kebebasan

70. (1) Hendaklah ada sebuah Jawatankuasa yang akan dinamakan Jawatankuasa Hak dan Kebebasan.

(2) Jawatankuasa ini hendaklah terdiri daripada—

(a) Speaker sebagai Pengerusi; dan

(b) enam orang ahli yang dilantik oleh Dewan dengan seberapa segeranya yang boleh selepas dimulakan tiap-tiap penggal persidangan.

(3) Kepada Jawatankuasa ini hendaklah diserahkan apa-apa perkara yang nampaknya menyentuh kuasa, hak dan kebebasan Dewan. Adalah menjadi kewajipan atas Jawatankuasa ini menimbangkan apa-apa perkara demikian itu yang diserahkan kepadanya, dan mengeluarkan penyata di atas perkara itu kepada Dewan.

(4) Bila-bila Dewan tidak bersidang, seseorang ahli boleh memberitahu Speaker jika ada dikatakan telah berlaku kesalahan melanggar peraturan hak dan kebebasan Dewan. Speaker, jika berpuas hati iaitu pada zahirnya telah dilakukan kesalahan itu, bolehlah menyerahkannya perkara itu kepada Jawatankuasa ini dan Jawatankuasa ini hendaklah mengeluarkan penyata kepada Dewan berkenaan dengan ini.

(5) Jawatankuasa ini berkuasa boleh memanggil orang hadir di hadapannya dan meminta dikeluarkan surat dan boleh mengeluarkan penyata kepada Dewan dari satu masa ke satu masa.

Jawatankuasa Pilihan Khas

71. (1) Sesebuah Jawatankuasa Pilihan yang lain daripada Jawatankuasa Penggalan Dewan akan dikenali dengan nama Jawatankuasa Pilihan Khas. Jawatankuasa ini hendaklah dilantik dengan perintah Dewan dan Jawatankuasa ini hendaklah mengandungi sesiapa ahli yang dilantik oleh Dewan.

(2) Dengan tertakluk kepada perintah Dewan, sesebuah Jawatankuasa Pilihan Khas berkuasa memilih Pengerusinya sendiri. Jika ahli yang dipilih untuk menjadi Pengerusi itu tidak dapat hadir dalam sesuatu mesyuarat, Jawatankuasa itu hendaklah memilih seorang Pengerusi yang akan memegang jawatannya hanya pada hari ia dipilih itu sahaja.

(3) Walau apa pun yang diperuntukkan di perenggan (1) dan (2) dan tertakluk kepada perenggan (5), Speaker boleh, jika difikirkan perlu oleh beliau, menubuhkan Jawatankuasa Pilihan Khas bagi apa-apa maksud tertentu semasa penangguhan Dewan dan melantik Pengerusi serta ahli bagi Jawatankuasa tersebut.

(4) Speaker hendaklah dengan serta-merta, apabila Dewan bersidang, melaporkan kepada Dewan mengenai perubahan dan pelantikan tersebut bagi maksud mendapatkan perakuan dan kelulusan Dewan ke atas penubuhan dan pelantikan tersebut.

(5) Sehingga perakuan dan kelulusan Dewan diperoleh, Jawatankuasa tersebut tidak mempunyai apa-apa kuasa dan tidak boleh menjalankan apa-apa fungsi seperti mana yang diperuntukkan dalam Jadual kepada Undang-Undang Tubuh Kerajaan Selangor 1959 dan di bawah Peraturan Tetap 73.

Menubuhkan Jawatankuasa Pilihan

72. (1) Seberapa bolehnya tiap-tiap Jawatankuasa Pilihan hendaklah ditubuhkan supaya terbayang di dalamnya kadar parti masing-masing dalam Dewan.

(2) Jika seseorang ahli Jawatankuasa itu mati, atau jika jawatannya sebagai ahli itu telah menjadi kosong oleh kerana apa-apa sebab yang lain, maka Dewan atau jika Dewan telah ditangguhkan hendaklah melantik seorang ahli lain jadi gantinya dengan seberapa segera bila Dewan bersidang semula dan, lantikan ini hendaklah menurut perenggan (1).

Aturan dalam Jawatankuasa Pilihan

73. (1) Aturan ini adalah dipakaikan kepada semua Jawatankuasa Pilihan, kecuali yang disyaratkan dalam Peraturan Tetap 68 sampai 70 (berkenaan dengan Jawatankuasa Penggalan Dewan).

(2) Sesebuah Jawatankuasa Pilihan berkuasa memanggil orang hadir di hadapannya atau meminta dikeluarkan surat-surat atau dokumen-dokumen, dan boleh mengeluarkan penyata kepada Dewan mengandungi, fikiran dan pandangannya butir-butir keterangan yang telah diberi dihadapannya.

(3) Cukup bilang sesebuah Jawatankuasa pilihan itu hendaklah tiga orang ahli kecuali jika Dewan memerintahkan boleh lebih atau kurang daripada itu.

(4) Perbincangan Jawatankuasa Pilihan itu hendaklah dihadkan kepada perkara yang diserahkan oleh Dewan kepadanya dan juga kepada apa-apa yang berkenaan dengan perkara itu seperti yang ditambah atau dihadkan oleh

Dewan. Berkenaan dengan Jawatankuasa Pilihan yang menimbangkan Rang Undang-Undang, perbincangan Jawatankuasa itu hendaklah dihadkan kepada Rang Undang-Undang itu dan kepada pindaan yang berkaitan dengan Rang Undang-Undang.

(5) Mesyuarat pertama Jawatankuasa Pilihan hendaklah diadakan pada masa dan di tempat yang ditetapkan oleh Pengerusi Jawatankuasa Penggalan Dewan atau Jawatankuasa Pilihan Khas. Mesyuarat yang kemudian hendaklah diadakan pada masa dan di tempat menurut sebagaimana yang ditetapkan oleh Jawatankuasa itu:

Tetapi disyaratkan jika Jawatankuasa ini tidak menetapkan masa dan tempatnya, maka Pengerusi hendaklah menetapkannya setelah berunding dengan Setiausaha Dewan. Jika Pengerusi bagi Jawatankuasa Penggalan Dewan atau Jawatankuasa Pilihan Khas gagal untuk menetapkan masa dan tempat bagi mesyuarat pertama dan mesyuarat seterusnya, Speaker boleh menetapkan masa dan tempat bagi mesyuarat dan melantik salah seorang daripada ahli untuk mempengerusikan mesyuarat tersebut sekiranya Pengerusi tidak hadir.

(6) Sesebuah Jawatankuasa Pilihan tidak boleh mengadakan mesyuarat pada masa Dewan bersidang kecuali jika telah mendapat izin daripada Dewan.

(7) Sesebuah Jawatankuasa Pilihan boleh meneruskan penyiasatannya sungguhpun Dewan telah ditangguhkan.

(8) Setiausaha Dewan atau Penolong Setiausaha Dewan atau wakil yang diberikan kuasa oleh Setiausaha Dewan hendaklah menjadi Setiausaha kepada tiap-tiap Jawatankuasa Pilihan.

(9) Apabila hendak disoal sesiapa saksi, maka ahli Dewan yang hendakkan saksi itu hendaklah menghantar kepada Setiausaha Dewan suatu senarai mengandungi nama, alamat dan pekerjaan tiap-tiap saksi itu sekurang-kurangnya dua hari sebelum hari yang ditetapkan hendak disoal saksi itu. Jika yang berkenaan itu ialah jawatankuasa yang menimbangkan sesuatu Rang Undang-Undang Privat atau Rang Undang-Undang Campuran, maka yang dikehendakkan menghantar senarai ini ialah orang yang menghantar rayuan yang hendakkan saksi itu. Setelah itu Setiausaha Dewan, bagi pihak Dewan hendaklah memanggil saksi itu hadir:

Tetapi disyaratkan iaitu, kecuali saksi yang dikehendaki disoal oleh sesebuah Jawatankuasa Pilihan yang menimbangkan sesuatu Rang Undang-Undang dan dikehendaki oleh ahli yang menjaga Rang Undang-Undang itu atau oleh seseorang yang menghantar rayuan, Setiausaha Dewan tidak boleh memanggil seseorang saksi melainkan kalau Pengerusi, bagi pihak Jawatankuasa itu, telah mengeluarkan perintah (yang hendak diberikan kepada setiausaha Dewan sekurang-kurangnya empat hari sebelum hari ditetapkan untuk menyoal saksi) bagi memanggil saksi itu.

(10) Kecuali jika Pengerusi mengeluarkan perintah lain, maka butir-butir keterangan tiap-tiap saksi itu hendaklah dituliskan sebagaimana yang dicakapkannya dan keterangan itu hendaklah dihantar kepada saksi itu supaya disemakanya. Dalam tempoh tujuh hari daripada hari Setiausaha Dewan menghantar keterangan itu, maka boleh saksi itu mengesyorkan supaya dibetulkan apa-apa yang tidak betul dituliskan dan keterangan ini hendaklah dicap dengan apa-apa pindaan yang dibenarkan oleh Pengerusi.

(11) Jawatankuasa itu, jika baik pada timbangannya, boleh enggan mendengar apa-apa keterangan yang tidak berkaitan atau mendengar cakap saksi yang degil.

(12)(a) Seseorang ahli Jawatankuasa pilihan boleh membawa satu penyata bagi ditimbang oleh Jawatankuasa itu dan semua penyata demikian itu hendaklah dituliskan dengan penuhnya dalam butir-butir mesyuarat Jawatankuasa itu. Apabila semua penyata itu telah dibawa ke hadapan Jawatankuasa itu, Pengerusi akan mencadangkan penyata itu mengikut susunannya dimulakan dengan penyatanya sendiri dan diteruskan dengan penyata lain-lain mengikut dahulu kemudiannya dibawa ke hadapan Jawatankuasa itu hingga satu daripadanya telah diterima sebagai asas perbincangan. Masalah yang akan dikemukakan oleh Pengerusi di atas sesuatu penyata itu adalah "Iaitu penyata Pengerusi (atau Tuan .....) dibacakan kali yang kedua lepas satu perenggan satu perenggan". Apabila masalah ini telah disetujui, maka tidak boleh masalah dikemukakan atas apa-apa penyata lain, tetapi apa-apa bahagian daripada penyata lain itu boleh ditawarkan sebagai pindaan ke atas penyata yang sedang dibincangkan, jika berkaitan dengan penyata itu.

(b) Setelah itu Jawatankuasa ini hendaklah menimbang penyata itu lepas satu perenggan satu perenggan dan syarat dalam perenggan (1) hingga (8) Peraturan Tetap 57 hendaklah dipakaikan seolah-olah penyata itu suatu Rang Undang-Undang dan perenggan-perenggan penyata itu seolah-olah fasal dalam Rang Undang-Undang.

(c) Apabila selesai ditimbang penyata itu lepas satu perenggan, satu perenggan dan apabila semua perenggan baru yang dicadangkan telah ditimbang, maka masalah iaitu penyata ini jadi penyata Jawatankuasa kepada Dewan hendaklah dikemukakan oleh Pengerusi bagi diputuskan.

(13) Perenggan (7) Peraturan Tetap 35, hendaklah terpakai kepada perbincangan sesuatu Jawatankuasa Pilihan.

(14) Jadual Mesyuarat Jawatankuasa Pilihan hendaklah menjadi sebahagian daripada aturan Peraturan Tetap 73 ini.

Belah bahagian dalam Jawatankuasa Pilihan

74. (1) Tiap belah bahagian dalam Jawatankuasa Pilihan hendaklah dijalankan oleh Setiausaha Jawatankuasa Pilihan itu dengan bertanya kepada tiap-tiap ahli Jawatankuasa itu seorang bagaimana ia hendak mengundi, dan apa-apa undi hendaklah dituliskan.

(2) Masa dijalankan belah bahagian itu, nama semua ahli Jawatankuasa yang hadir hendaklah dipanggil mengikut susunan huruf.

(3) Apabila diminta diadakan belah bahagian dalam sesuatu Jawatankuasa Pilihan, tiap-tiap ahli yang hadir hendaklah menyatakan sama ada Ya, atau Dak, kecuali jika ia menyatakan ia tidak hendak mengundi. Setiausaha Jawatankuasa ini hendaklah memasukkan undi tiap-tiap ahli dalam Butir-butir Perjalanan Mesyuarat dan hendaklah juga menuliskan nama ahli-ahli yang tidak mengundi. Seseorang ahli mestilah mengundi mengikut bagaimana ia mengundi masa dijalankan undi dengan suara.

(4) Setelah selesai Setiausaha memungut undi, maka Pengerusi hendaklah mengumumkan bilangan ahli yang mengundi “Ya” dan bilangan ahli yang mengundi “Dak” dan setelah itu hendaklah ia mengisytiharkan keputusan belah bahagian itu. Pengerusi tidak boleh mengundi, tetapi jika bilangan undi kedua-dua pihak itu sama banyak, maka Pengerusi hendaklah mengeluarkan undi pemutus.

(5) Jika seseorang ahli Jawatankuasa itu menyatakan ia tersalah mengundi, atau undinya telah salah dibilang, maka boleh ia menuntut supaya undinya ditukar:

Tetapi disyaratkan tuntutan hendaklah dibuat selepas sahaja Pengerusi mengumumkan bilangan undi dan sebelum diisytiharkannya keputusan belah bahagian itu.

(6) Perenggan (5) Peraturan Tetap 47 hendaklah terpakai kepada belah bahagian dalam sesuatu Jawatankuasa Pilihan.

Menyiarkan keterangan sebelum masanya

75. Keterangan yang diambil di hadapan sesebuah Jawatankuasa Pilihan dan apa-apa dokumen yang dikeluarkan kepadanya tidak boleh disiarkan oleh sesiapa ahli Jawatankuasa itu, atau oleh sesiapa juga, sebelum Jawatankuasa itu membawa penyata itu kepada Dewan.

Penyata daripada Jawatankuasa Pilihan

76. (1) Tiap-tiap Jawatankuasa Pilihan hendaklah membuat satu penyata kepada Dewan berkenaan dengan perkara yang diedarkan kepadanya sebelum tamat penggal Persidangan yang dalamnya dilantik Jawatankuasa itu. Tetapi jika Jawatankuasa itu tidak dapat menamatkan penyiasatannya sebelum tamat Penggal Persidangan maka boleh jawatankuasa itu memaklumkan hal itu kepada Dewan.

(2) Sesebuah Jawatankuasa Pilihan adalah dibenarkan membuat penyata khas berkenaan dengan kuasa, tugas dan perjalanan mesyuarat Jawatankuasa itu atas apa-apa juga yang difikirkannya patut dibawa kepada perhatian Dewan.

(3) Sesuatu penyata atau penyata khas Jawatankuasa Pilihan bersama-sama dengan butir-butir perjalanan mesyuarat dan butir-butir apa-apa keterangan yang diambil di hadapan Jawatankuasa hendaklah dibawa ke dalam mesyuarat oleh Pengerusi atau ahli lain yang diwakilkan oleh Jawatankuasa itu dan hendaklah diperintahkan terbentang di Meja Dewan dan dicap dengan tidak dikemuka bagi diputuskan oleh mesyuarat.

(4) Dalam butir-butir perjalanan mesyuarat sesebuah Jawatankuasa hendaklah dituliskan perjalanan mesyuarat atas perbincangan menimbangkan berkenaan dengan sesuatu penyata atau Rang Undang-Undang dalam Jawatankuasa itu, dan juga atas tiap-tiap pindaan yang dicadangkan ke atas penyata atau Rang Undang-Undang itu bersama-sama dengan butir-butir berkenaan dengan apa-apa belah bahagian yang telah dijalankan dalam Jawatankuasa itu, dan nama ahli yang mengundi dan yang tidak mengundi dalam belah bahagian itu.

(5) Sesiapa ahli selepas mengeluarkan pemberitahu sekurang-kurangnya dua hari terlebih dahulu boleh mencadangkan dalam Dewan supaya Penyata Jawatankuasa Pilihan itu diterima.

(6) Apabila sesuatu Rang Undang-Undang itu telah dimaklumkan kepada Dewan daripada Jawatankuasa Pilihan, maka penyata Jawatankuasa itu hendaklah tertakluk kepada Peraturan Tetap 60.

(7) Menteri Besar hendaklah melaporkan kepada Dewan maklum balas berkenaan dengan saranan yang dikemukakan oleh mana-mana Jawatankuasa Pilihan atau Jawatankuasa Pilihan Khas dalam Penyata Jawatankuasa Pilihan atau Jawatankuasa Pilihan Khas yang telah dibentangkan dan diterima oleh Dewan dalam mesyuarat seterusnya.

Rang Undang-Undang dan pindaan yang mengenai perbelanjaan dari Kumpulan Wang yang Disatukan

77. Menurut Perkara LXXVII dalam Perlembagaan, sesuatu Rang Undang-Undang atau pindaan mengenai perbelanjaan dari Kumpulan Wang Negeri yang disatukan tidak boleh dibawa ke dalam mesyuarat atau dicadangkan kecuali oleh seorang ahli Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri.

Penggantungan Peraturan Tetap

78. (1) Kecuali dengan persetujuan Speaker, Dewan tidak boleh membincangkan apa-apa Rang Undang-Undang, pindaan, usul atau rayuan yang difikirkan oleh Speaker akan merentikan kuat kuasa Peraturan Tetap atau mana-mana jua daripadanya.

(2) Sesuatu masalah yang bertujuan hendak merentikan kuat kuasa mana-mana Peraturan Tetap harus menyebabkan boleh terhenti kuat kuasa Peraturan-Peraturan Tetap, boleh dicadangkan hanya selepas dikeluarkan pemberitahu atau dengan persetujuan Speaker.

Ahli yang tidak dapat hadir

79. Dengan tidak menyentuh perjalanan Perkara LXIX dalam Perlembagaan, seseorang ahli itu hendaklah memberitahu Setiausaha Dewan dengan seberapa segeranya jika ia tidak dapat menghadiri sesuatu mesyuarat Dewan.

Penggunaan ahli dalam kapasiti profesional

80. Seseorang ahli tidak dibenarkan hadir di hadapan Dewan atau di hadapan mesyuarat apa-apa Jawatankuasa sebagai sifatnya akan menerima bayaran atau upah, atau sebagai peguam bagi mana-mana pihak.

Orang luar

81. (1) Orang luar dibenarkan hadir menyaksikan mesyuarat dalam Dewan Mesyuarat mengikut apa-apa peraturan yang dikeluarkan oleh Speaker dari satu masa ke satu masa.

(2) Jika sesiapa ahli memberitahu ada orang luar hadir, maka Pengerusi dengan serta-merta hendaklah mengemukakan masalah “Iaitu orang luar hendaklah keluar” bagi diputuskan dengan tidak dibenarkan dibahas atau dipinda.

(3) Pengerusi, bila-bila baik pada fikirannya, bolehlah memerintahkan orang keluar daripada Dewan mesyuarat itu sama sekali atau daripada mana-mana bahagian Dewan Mesyuarat.

(4) Setiausaha Dewan hendaklah menahan sesiapa orang luar yang nampak olehnya masuk dengan tidak mendapat kebenaran atau yang diberitahu kepadanya mengatakan ada mana-mana bahagian Dewan Mesyuarat atau tempat pemerhati dan juga sesiapa orang luar yang telah dibenarkan masuk tetapi berkelakuan tidak baik, atau yang enggan keluar daripada diperintahkan keluar pada masa Dewan atau jawatankuasa sesebuah Dewan bersidang.

Wakil akhbar

82. Speaker boleh mengeluarkan kebenaran am kepada wakil apa-apa akhbar kerana menghadiri persidangan Dewan mengikut apa-apa peraturan yang dikeluarkannya dari satu masa ke satu masa. Jika wakil itu melanggar peraturan-peraturan itu, maka kebenaran itu harus akan ditarik balik.

Ayat mengundang-undangan Rang Undang-Undang

83. Ayat mengundang-undangan semua Undang-Undang hendaklah seperti yang berikut:

“Diperbuat Undang-undang ini oleh Dewan Negeri Selangor”.

Penyiaran Rang Undang-Undang

84. (1) Tiap-tiap undang-undang selepas disahkan oleh Duli Yang Maha Mulia, hendaklah dikeluarkan dengan seberapa segeranya dalam *Warta Kerajaan Negeri*.

(2) Pada bila-bila masa juga sebelum dikeluarkan undang-undang itu, Setiausaha Dewan boleh membetulkan kesalahan tentang nahu dan kesalahan cap dalam undang-undang itu atau sebutan yang berulang-ulang isinya atau dalam sebutan di dalamnya atau tanda berhenti atau peringatan di ruang muka surat, dan pada membetulkannya itu bolehlah ditambah apa-apa perkataan, atau dipotong atau diganti dengan perkataan lain.

Perbelanjaan saksi

85. Belanja yang akan dibayar atau ditawarkan untuk perbelanjaan seseorang saksi yang dipanggil hadir atau dipanggil mengeluarkan apa-apa surat, hendaklah sama banyak dengan belanja yang boleh dibayar kepadanya jika sekiranya ia dipanggil jadi saksi di mahkamah mengikut aturan yang berjalan kuat kuasanya di bawah undang-undang berkenaan dengan peraturan kesalahan jenayah:

Tetapi disyaratkan iaitu masa menjalankan aturan-aturan itu, bila-bila disebutkan Hakim hendaklah difahamkan maksudnya Speaker dan bila-bila disebut Pendaftar Mahkamah Tinggi difahamkan maksudnya Setiausaha Dewan.

Tafsiran

86. Dalam Peraturan-peraturan Tetap ini, melainkan jika konteksnya menghendaki makna yang lain—

perkataan “Menteri Besar” hendaklah difahamkan termasuk Pemangku Menteri Besar atau Timbalan Menteri Besar semasa Menteri Besar tidak ada hadir;

perkataan “Jawatankuasa Pilihan” hendaklah di fahamkan termasuk “Jawatankuasa Pilihan Khas” atau “Jawatankuasa Penggalan Dewan” iaitu mengikut maksud ayatnya;

“Persidangan” ertinya tempoh dijalankan mesyuarat Dewan dengan tidak berhenti-henti termasuklah masa mesyuarat dtempohkan, dan termasuklah tempoh Dewan bersidang sebagai Jawatankuasa;

“Mesyuarat” ertinya ialah persidangan atau persidangan-persidangan Dewan mula daripada permulaan Dewan bermesyuarat pada bila-bila masa jua, dan habisnya apabila Dewan ditangguhkan selama lebih daripada empat belas hari atau dengan tidak ditentukan tarikh mesyuarat akan datang, atau setelah tamat sesuatu penggal persidangan;

“Penggal persidangan” ertinya ialah persidangan-persidangan Dewan mula daripada permulaan Dewan bermesyuarat selepas diberhentikan atau dibubarkan Dewan pada bila-bila masa jua, dan habisnya apabila Dewan diberhentikan atau dibubarkan dengan tidak diberhentikan terlebih dahulu.

Petua Speaker

87. Keputusan Speaker berkenaan dengan sebarang perkara tafsir dalam mana-mana jua Peraturan Tetap ini atau berkenaan dengan kelaziman adalah muktamad kecuali jika ada usul tersendiri menentang keputusan Speaker. Speaker, dari satu masa ke satu masa, boleh mengeluarkan petua berkenaan dengan perkara ini.

Kuasa dalam perkara lain

88. Semua perkara yang tidak disyaratkan terang-terang dalam Peraturan-peraturan ini dan semua perkara berkenaan dengan menjalankan Peraturan-peraturan ini pada perkara satu persatunya, hendaklah diaturkan menurut cara yang tidak berlawanan dengan peraturan-peraturan ini, sebagaimana yang diperintahkan oleh Speaker dari satu masa ke satu masa; dan masa hendak mengeluarkan perintah demikian itu, Speaker hendaklah memandang kepada adat kelaziman Majlis Parlimen dalam negeri-negeri Komanwel sepanjang yang boleh dipakaikan kepada perjalanan Dewan.

Membatalkan Warta Kerajaan Selangor No. 319/60

89. (Dibatalkan) *

Cokmar

90. (1) Maka hendaklah ada satu Cokmar bagi Dewan Undangan Negeri.

(2) Setiap kali Duli Yang Maha Mulia Sultan berangkat ke Dewan atau beredar dari Dewan; atau setiap kali Speaker masuk pada mesyuarat, Cokmar itu hendaklah ditanggung di atas bahu kanan Bentara mendahului Duli Yang Maha Mulia Sultan atau Speaker mengikut mana Speaker berkenan.

Tukul Kayu (*Gavel*)

91. (1) Maka hendaklah ada satu Tukul Kayu bagi Dewan Undangan Negeri. Speaker hendaklah memukul sekali selepas Persidangan ditempohkan/ditangguhkan.

(2) Speaker boleh menggunakan Tukul Kayu bagi menarik perhatian ahli Dewan, jika berlaku haru-biru, atau mana-mana ahli yang tidak mengendahkan kuasa Speaker/Pengerusi yang berulang-ulang menyebutkan hujahnya dalam perbahasan.

---

*Nota—Peruntukan ini merujuk kepada Peraturan-peraturan dan Perintah-perintah Tetap bagi Dewan Negeri Selangor yang telah disiarkan dalam warta Kerajaan Bahagian Selangor sebagai Pemberitahu No. 319 bertarikh 9 Jun 1960 yang telah dibatalkan.

Kegagalan mematuhi Peraturan-Peraturan Tetap tidak membatalkan perjalanan mesyuarat atau keputusan

92. Jika semasa membuat apa-apa keputusan telah terjadi kegagalan di pihak Dewan atau mana-mana peruntukan Peraturan-Peraturan Tetap dalam perjalanan Mesyuarat yang membawa kepada keputusan itu, kegagalan sedemikian hendaklah dikira sebagai suatu perkara luar aturan dan tidak boleh membatalkan perjalanan mesyuarat atau keputusan berakibat daripadanya.

JADUAL

[Peraturan Tetap 73(14)]

Mesyuarat Jawatankuasa Pilihan

Pemakaian

1. (1) Jadual ini adalah tertakluk kepada peruntukan dalam Jadual di bawah Perkara LXXVII Kuasa dan Keistimewaan Dewan Negeri, Undang-Undang Tubuh Kerajaan Selangor 1959 dan Peraturan-Peraturan Tetap bagi Dewan Negeri Selangor.

(2) Jadual ini adalah terpakai dalam Mesyuarat Jawatankuasa Pilihan dan Jawatankuasa Pilihan Khas Dewan Negeri yang ditubuhkan di bawah dan menurut Peraturan-Peraturan Tetap Dewan Negeri.

(3) Sekiranya terdapat percanggahan yang timbul, maka peruntukan berkenaan dalam Jadual ini hendaklah diketepikan.

Tafsiran

2. Dalam Jadual ini, melainkan jika konteksnya menghendaki makna yang lain—

“Ahli Jawatankuasa” bererti mana-mana Ahli Dewan Negeri yang dilantik ke dalam Jawatankuasa yang ditubuhkan di bawah atau menurut Peraturan-Peraturan Tetap;

“Jawatankuasa” bererti mana-mana Jawatankuasa Pilihan atau Jawatankuasa Pilihan Khas atau Jawatankuasa Peggalan Dewan yang ditubuhkan di bawah atau menurut Peraturan-Peraturan Tetap Dewan Negeri Selangor;

“Mesyuarat” termasuk siasatan atau pendengaran yang diadakan oleh Jawatankuasa;

“Pengerusi Jawatankuasa” bererti Pengerusi yang dilantik untuk mengetuai Jawatankuasa di bawah atau menurut Peraturan-Peraturan Tetap.

Mesyuarat

3. (1) Pengerusi Jawatankuasa hendaklah memanggil mesyuarat Jawatankuasa dari semasa ke semasa untuk memantau dan memutuskan perkara mengenai siasatan dan pendengaran Jawatankuasa.

(2) Pengerusi hendaklah memberi arahan kepada Setiausaha Jawatankuasa untuk melaksanakan keputusan mesyuarat Jawatankuasa atau tugas mengenai atau yang berhubung kait dengan pelaksanaan keputusan mesyuarat Jawatankuasa.

Siasatan

4. (1) Tertakluk kepada kuasa yang diberikan oleh Dewan atau Peraturan Tetap, Jawatankuasa berkuasa untuk memulakan siasatan ke atas apa-apa perkara yang ditetapkan oleh Dewan atau Jawatankuasa atau yang dirujuk oleh Menteri Besar atau Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri Selangor tertakluk kepada Peraturan Tetap atau ketetapan Dewan.

(2) Jawatankuasa berkuasa memerintahkan mana-mana orang untuk memberi keterangan bertulis ke atas perkara yang dikemukakan oleh Jawatankuasa terhadap orang tersebut.

(3) Tertakluk kepada kuasa yang diberikan oleh Dewan atau Peraturan Tetap, keterangan bertulis yang dibentangkan oleh orang tersebut di subperenggan (2) bolehlah diterbitkan untuk tatapan umum.

(4) Soalan yang dikemukakan kepada mana-mana orang bolehlah digubal oleh Jawatankuasa atau, semasa mesyuarat Jawatankuasa tidak diadakan, oleh Pengerusi atau mana-mana ahli Jawatankuasa dengan izin Pengerusi.

Pendengaran

5. (1) Melainkan diputuskan sebaliknya, Jawatankuasa berkuasa untuk memanggil pendengaran terbuka, sama ada untuk keseluruhan atau sebahagian daripada perjalanannya, untuk mengumpul keterangan mengenai perkara yang disiasat oleh Jawatankuasa menurut perenggan 4.

(2) Pihak media dan orang awam adalah dibenarkan untuk menghadiri pendengaran terbuka tertakluk kepada kuasa Jawatankuasa untuk menghadkan bilangan pihak media dan orang awam yang hadir berdasarkan bilangan tempat duduk dalam bilik pendengaran.

(3) Atas permohonan mana-mana orang yang dipanggil oleh Jawatankuasa, Jawatankuasa berkuasa untuk memerintahkan mana-mana bahagian pendengaran diadakan secara tertutup.

(4) Melainkan diputuskan sebaliknya oleh Jawatankuasa, pendengaran Jawatankuasa atau sebahagian boleh disiarkan secara langsung melalui media elektronik.

Saksi

6. (1) Mana-mana saksi yang disaman untuk menghadiri pendengaran yang dipanggil oleh Jawatankuasa hendaklah memberi keterangan di bawah sumpah/ikrar yang berbunyi:

“Bahawasanya saya, ...(Nama)..., dengan sesungguhnya bersumpah/ berikrar bahawa segala keterangan yang saya berikan di hadapan Jawatankuasa ini adalah benar, tiada yang tidak benar, melainkan benar belaka.”.

(2) Mana-mana saksi yang telah memberi keterangan bertulis hendaklah, apabila disaman oleh Jawatankuasa, mengikrarkan keterangan bertulis yang telah dibentangkan terlebih dahulu.

(3) Mana-mana saksi yang memberi keterangan sama ada secara bertulis atau lisan bolehlah disoal balas oleh mana-mana Ahli Jawatankuasa atau orang yang dilantik atau dibenarkan oleh Jawatankuasa untuk menyoal dan saksi tersebut hendaklah memberi jawapan kepada soalan yang dikemukakan terhadapnya.

(4) Mana-mana saksi yang telah memberi keterangan secara bertulis atau lisan bolehlah disaman semula untuk memberi keterangan lanjut.

(5) Tertakluk kepada subperenggan (6), mana-mana saksi dibenarkan untuk melantik peguam bela dan peguam cara sebagai pemerhati dalam semua peringkat pendengaran Jawatankuasa.

(6) Mana-mana pihak bukan saksi yang mana kelakuannya adalah menjadi hal perkara, atau satu daripada hal perkara penyiasatan oleh Jawatankuasa Pilihan itu, atau hak dan kepentingannya adalah terjejas secara langsung oleh perkara yang telah dirujuk kepada Jawatankuasa Pilihan itu bagi pertimbangan, boleh hadir sendiri atau hadir bersama peguam yang cuma bertindak sebagai pemerhati sahaja dengan izin Jawatankuasa.

(7) Mana-mana saksi yang memberi keterangan secara bertulis atau lisan hendaklah menyatakan nama penuh, nombor kad pengenalan, pekerjaan, jawatan, alamat kediaman dan apa-apa maklumat tambahan yang difikirkan perlu oleh Jawatankuasa sebelum memberi keterangan.

Pihak yang membantu siasatan

7. Jawatankuasa berkuasa untuk melantik mana-mana orang yang berkelayakan, Penasihat Undang-Undang Negeri atau wakilnya atau Peguam bela dan Peguam cara yang bertaualiah untuk membantu dalam pengumpulan dan pembentangan keterangan kepada Jawatankuasa dalam siasatan atau pendengaran.

Permohonan untuk mengetepikan

8. Segala permohonan untuk mengetepikan pemakaian Jadual ini hendaklah dikemukakan kepada Pengerusi Jawatankuasa dan keputusan Pengerusi adalah muktamad.

Tafsiran Speaker

9. Segala tafsiran ke atas mana-mana peruntukan dalam Jadual ini hendaklah dirujuk kepada dan diputuskan oleh Speaker dan segala keputusannya adalah muktamad.

UNDANG-UNDANG TUBUH KERAJAAN SELANGOR 1959

PERATURAN-PERATURAN TETAP BAGI DEWAN UNDANGAN NEGERI SELANGOR 1965

(Disemak— 2016)

*Butir-butir di bawah perenggan 7(ii) dan (iii) Enakmen Penyemakan
Undang-Undang Negeri Selangor 2003 [Enakmen No. 1/2003]*

SENARAI PINDAAN

Undang-undang yang meminda	Tajuk ringkas	Berkuat kuasa dari
Sel. P.U. 38/2002	Peraturan-Peraturan Tetap Bagi Dewan Undangan Negeri Selangor (Pindaan) 2002	24-10-2002
Sel. P.U. 6/2003	Peraturan-Peraturan Tetap Bagi Dewan Undangan Negeri Selangor (Pindaan) 2002 Pembedulan	27-03-2003
Sel. P.U. 16/2009	Peraturan-Peraturan Tetap Bagi Dewan Undangan Negeri Selangor (Pindaan) 2009	06-07-2009
Sel. P.U. 67/2012	Peraturan-Peraturan Tetap Bagi Dewan Undangan Negeri Selangor (Pindaan) 2012	21-06-2012
Sel. P.U. 5/2016	Peraturan-Peraturan Tetap Bagi Dewan Undangan Negeri Selangor (Pindaan) 2016	10-3-2016

 SENARAI UNDANG-UNDANG ATAU BAHAGIAN-BAHAGIANNYA YANG DIGANTI

No.	Tajuk	Berkuat kuasa dari
Sel. G.N. No. 319/60	Kaedah dan Peraturan Tetap Dewan Undangan Negeri Selangor	09-06-1960

 UNDANG-UNDANG TUBUH KERAJAAN SELANGOR 1959

 PERATURAN-PERATURAN TETAP BAGI DEWAN UNDANGAN
 NEGERI SELANGOR 1965

(Disemak — 2016)

SENARAI SEKSYEN YANG DIPINDA

Seksyen	Kuasa meminda	Berkuat kuasa dari
4(1)	Sel. P.U. 38/2002	24-10-2002
8(1)	Sel. P.U. 38/2002	24-10-2002
10	Sel. P.U. 38/2002	24-10-2002
10(1)	Sel. P.U. 38/2002	24-10-2002
10A	Sel. P.U. 5/2016	10-3-2016
11	Sel. P.U. 38/2002 Sel. P.U. 5/2016	24-10-2002 10-3-2016
13	Sel. P.U. 16/2009	06-07-2009
16	Sel. P.U. 38/2002	24-10-2002
17(2)	Sel. P.U. 38/2002	24-10-2002
17(3)	P.U. Sel. 5/2016	10-3-2016
17(6)	Sel. P.U. 38/2002	24-10-2002
17(7)	Sel. P.U. 38/2002	24-10-2002
17(8)	Sel. P.U. 38/2002	24-10-2002
18(2)	Sel. P.U. 5/2016	10-3-2016
19	Sel. P.U. 38/2002	24-10-2002

Seksyen	Kuasa meminda	Berkuat kuasa dari
19(4)	Sel. P.U. 38/2002	24-10-2002
23(1)	Sel. P.U. 38/2002	24-10-2002
24	Sel. P.U. 16/2009 Sel. P.U. 5/2016	06-07-2009 10-3-2016
33	Sel. P.U. 5/2016	10-3-2016
37	Sel. P.U. 5/2016	10-3-2016
44	Sel. P.U. 38/2002 Sel. P.U. 5/2016	24-10-2002 10-3-2016
68	Sel. P.U. 67/2012 Sel. P.U. 5/2016	21-06-2012 10-3-2016
71	Sel. P.U. 16/2009	06-07-2009
73	Sel. P.U. 16/2009 Sel. P.U. 5/2016	06-07-2009 10-3-2016
76	Sel. P.U. 5/2016	10-3-2016
85	Sel. P.U. 5/2016	10-3-2016
88	Sel. P.U. 5/2016	10-3-2016
90(1)	Sel. P.U. 38/2002	24-10-2002
90(2)	Sel. P.U. 38/2002	24-10-2002
91(1)	Sel. P.U. 38/2002	24-10-2002
91(2)	Sel. P.U. 38/2002	24-10-2002
92	Sel. P.U. 38/2002	24-10-2002
Jadual	Sel. P.U. 16/2009	06-07-2009

THE LEGISLATIVE ASSEMBLY OF SELANGOR

STANDING ORDERS OF THE LEGISLATIVE ASSEMBLY 1965

(Revised -2016)

REVISED BY
THE COMMISSIONER OF LAW REVISION OF THE STATE OF SELANGOR
UNDER THE AUTHORITY OF THE REVISION OF LAWS (STATE OF SELANGOR) ENACTMENT 2003
2016

STANDING ORDERS OF THE STATE LEGISLATIVE
ASSEMBLY OF SELANGOR 1965

Revised up to ... .. 10 March 2016

Date of publication in the *Gazette*
of this revised version ... .. 17 March 2016

Date appointed for coming into
force of this revised version pursuant
to *paragraph 6(1)(xiii) of the Revision*
of Laws State of Selangor Enactment 2003
[*Enactment No.1/2003*] ... .. 17 March 2016

First enacted in the year 1965 as SL L.N 15

LAWS OF THE CONSTITUTION OF SELANGOR 1959

STANDING ORDERS OF THE LEGISLATIVE ASSEMBLY
OF SELANGOR 1965

TABLE OF CONTENTS

PART I

PUBLIC BUSINESS

Standing
Order

1. Proceedings of First Meetings of the Assembly after a State Election
2. Seating of Members
3. Election of Speaker
4. Procedure for election of Speaker
5. The Oath
- 5A. Election of Deputy Speaker
6. The Speaker
7. Official languages
8. Duties of Clerk
9. Official reports
10. Opening ceremony of the session and meetings
- 10A. Live telecast of the Assembly sitting
11. Time of Sitting
12. Quorum
13. Order of Business
14. Arrangement of public business
15. Adjournment of the Assembly
16. Adjournment Motion— end of sitting
17. Adjournment— definite matter of urgent public importance
18. Petitions
19. Papers, Bills and Meeting brochures
20. Questions

Standing
Order

21. Other members may answer questions on his behalf
22. Notice of questions
23. Contents of questions
24. Manner of asking and answering questions
25. Personal explanation
26. Notices of motions
27. Manner of giving notices
28. Alteration of terms of motion
29. Notices withdrawn
30. Amendment to motion
31. Motion or amendment shall be seconded
32. Amendments to motions to be put in writing
33. Manner of debating motions and amendments thereto
34. Withdrawal of motions and amendments

PART II

RULES OF DEBATE

35. Time and manner of speaking
36. Content of speeches
37. Interruptions
38. Scope of debate
39. Anticipation
40. Closure of debate
41. Behaviour of members not speaking
42. Chair to be heard in silence
43. Decision of Chair is final
44. Order in the House
45. Decision of questions
46. Collection of voices
47. Divisions
48. Procedure as to Bills
49. Private member's Bills

Standing
Order

50. Private and hybrid Bills
51. Form of Bills
52. Parties affected
53. Second reading
54. Committee of Bills
55. Functions of Committees on Bills
56. Committee of the whole Assembly
57. Procedure in Committee of the whole Assembly on a Bill
58. Procedure in Select Committee on a Bill
59. Recommittal of Bills reported from Committee of the whole Assembly
60. Proceedings on Bills reported from Select Committees
61. Third reading
62. Withdrawal and postponement of Bills
63. Bills containing substantially the same provisions
64. Waiver of printing of Bills
65. Annual estimates
66. Committee of Supply
67. Supplementary Supply Bill

PART III

SELECT COMMITTEES

68. Public Accounts Committee
- 68A. Select Committee of District and Land Office
- 68B. Select Committee of Local Authority
- 68C. Select Committee of Agency, Statutory Body and Subsidiary Company
69. Standing Orders Committee
70. Committee of Privileges
71. Special Select Committees
72. Constitution of Select Committees
73. Procedure in Select Committees
74. Divisions in Select Committees
75. Premature publication of evidence

Standing
Order

76. Reports from Select Committees
77. Bills and amendments involving expenditure from the Consolidated Fund
78. Suspension of Standing Orders
79. Absence of members
80. Employment of members in professional capacity
81. Strangers
82. Press
83. Enacting formula of Bills
84. Publication of Bills
85. Expenses of witnesses
86. Interpretation
87. Rulings of the Speaker
88. Residuary powers
89. Revocation of Sel. GN. No. 319/60
90. Cokmar
91. Gavel
92. Failure to comply with Standing Orders shall not nullify any of the proceedings or decisions

SCHEDULE

LAWS OF THE CONSTITUTION OF SELANGOR 1959

STANDING ORDERS OF THE STATE LEGISLATIVE ASSEMBLY
OF SELANGOR 1965

(Revised— 2016)

IN exercise of the powers conferred by Article LXXV of the Law of the Constitution of Selangor 1959, the Legislature of the State of Selangor makes the following Standing Order:

PART I

PUBLIC BUSINESS

Proceedings of First Meetings of the Assembly after a State Election

1. On the first day of the meeting of the Assembly after a State General Election, members having assembled at the time and place duly appointed and being seated in accordance with Standing Order 2, the Clerk shall read the Proclamation of His Royal Highness by which the meeting was summoned, and thereafter the Order of Business on such day shall be—

- (a) the election of the Speaker;
- (b) the taking and subscribing by the Speaker of the following Oath of Office and Allegiance:

“I ----- having been elected to the Office of Speaker do solemnly swear (or affirm) that I will faithfully discharge the duties of that office to the best of my ability, and that I will preserve, protect and defend the Constitution of the State of Selangor”.; and

- (c) the taking and subscribing by all members present of the Oath in the form set out in Article LXXII of the Constitution,

and on the conclusion of such business, the Assembly shall stand adjourned to the date and time fixed by His Highness for the declaration of causes of summoning the Assembly.

Seating of the Members

2. (1) On the first day of the meeting of the Assembly after a State General Election and thereafter until a seat has been allotted to each member, members shall be seated in accordance with such arrangements as the Clerk may determine.

(2) As soon as he thinks fit after his election the Speaker may allot a seat to every member and may vary such allotment from time to time, as he may think fit.

(3) Seats shall be allotted at the discretion of the Speaker, whose decision thereon shall be final.

Election of Speaker

3. Whenever there is a vacancy in the office of Speaker whether as the result of a dissolution of Assembly or otherwise the Assembly shall, as soon as a quorum is present, proceed to elect a Speaker.

Procedure for election of Speaker

4. The procedure for the election of a Speaker shall be as follows:

(1) Every member who wishes to propose a member for election as Speaker shall ascertain previously that member is willing to serve if elected, and shall notify the Clerk of his proposal at least seven days before the meeting.

(2) A member addressing himself to the Clerk, shall propose some other member then present to the Assembly for its Speaker, and move "That ----- (naming the member) do take Chair of this Assembly as Speaker". The proposal shall be seconded, but no debate shall be allowed.

(3) If only one member be so proposed and seconded as Speaker, he shall be declared by the Clerk without question put, to have been elected. If more than one member be so proposed and seconded the Assembly shall proceed to elect a Speaker by ballot.

(4) For the purpose of a ballot the clerk shall give to each member present a ballot paper on which the member may write the name of the member for whom he wishes to vote. Ballot papers shall be folded so that the name written thereon shall not be seen, and shall be signed by the member voting.

(5) Ballot papers shall be collected by the Clerk, or by some officer of the Assembly deputed by him, and shall be counted by the Clerk, at the Table of the Assembly. The result of the ballot shall be declared by the Clerk.

(6) (a) Where more than two candidates have been proposed and at the first ballot no candidate obtains more votes than the aggregate votes obtained by the other candidates, the candidate who has obtained the smallest number of votes shall be excluded from the election and balloting shall proceed, the candidate obtaining the smallest number of votes at each ballot being excluded until one candidate obtains more votes than the remaining candidate or the aggregate votes of the remaining candidates as the case may be.

- (b) Where at any ballot among three or more candidates two or more obtain an equal number of votes and one of them has to be excluded from the election under clause (a), the determination, as between the candidates whose votes are equal, of the candidate to be excluded, shall be by lot which shall be drawn in such manner as the Clerk shall decide.
- (c) Where at any ballot between two candidates the votes are equal, another ballot shall be held; and if at such subsequent ballot the votes are equal, the determination shall be by lot which shall be drawn in such manner as the Clerk shall decide.

(7) As the ballot papers are counted they shall be placed in a box and, when a member has been declared elected as Speaker, the box shall be sealed in the presence of the Assembly and kept in the custody of the Clerk for one calendar month and then, subject to any direction he may receive from the Assembly, the Clerk shall burn the ballot papers and certify to the Assembly that this has been done.

The Oath

5. (1) The Oath to be taken in the form set out in Article LXXII to the Constitution shall be administered by the Clerk, and every member taking the Oath shall sign the book to be kept for that purpose by the Clerk at the Table.

(2) Subject to paragraph (3), on any day on which the Assembly sits a member who has not previously taken the Oath may present himself at the Table at the time appointed under Standing Order 13, and thereupon the said Oath shall be administered to him and he shall sign the book.

(3) A member may at any time when the Assembly stands adjourned, in order to enable him to attend and take part in the proceedings of a Committee meeting between the time of his becoming a member of the Assembly and the next sitting of the Assembly thereafter, take and subscribe the said Oath before the Speaker; and in any such case the Speaker shall report to the Assembly at its next sitting that the member has so taken and subscribed the Oath before him.

(4) In conformity with clause (4) of Article 160 of the Federal Constitution, a member shall be permitted, if he so desires, to comply with the requirement of taking and subscribing the Oath by making and subscribing an affirmation.

Election of Deputy Speaker

5A. (1) At the first convenient sitting of a newly elected Assembly, or at the commencement of Public Business at the first Meeting of the Assembly after a vacancy in the Office of Deputy Speaker has occurred, the Assembly shall proceed to the election of a Deputy Speaker.

(2) The procedure for the election of a Deputy Speaker shall be, as nearly as may be, the same as that the election of a Speaker, save that the election shall be conducted by the Speaker.

The Speaker

6. (1) The Speaker shall preside sittings of the Assembly and in his absence, the Deputy Speaker shall preside, or if no Deputy Speaker has been elected or the post of Deputy Speaker is vacant for any other cause, then the Assembly, upon being informed thereof by the Clerk at the Table, may upon the motion of the Menteri Besar call upon any member present to preside. The motion shall be seconded and the question thereon shall be put by the Clerk but no debate shall be allowed.

(2) When the Speaker's absence is announced by the Clerk at the Table, the member presiding under paragraph (1) shall be invested with all the powers of the Speaker, until the Speaker is available.

(3) The Speaker may at any time during a sitting ask a member to take the Chair temporarily, without formal communication to the Assembly, and such member shall be invested with all the powers of the Speaker, until the Speaker returns.

(4) Whenever the Assembly resolves itself into a Committee of the whole Assembly, (including the Committee of Supply) the Speaker or other member presiding at the Assembly under paragraph (1) or (3) shall take the chair as chairman of the Committee of the whole Assembly.

(5) In these Orders, except where it is expressly provided otherwise, the expression "the Speaker" includes any person presiding under paragraph (1) or (3) and the expression "Chair", unless the context indicates otherwise, refers to any person presiding or taking the Chair under paragraphs (1) to (4).

Official languages

7. The official languages of the Assembly shall be the Malay language and, in accordance with Clauses (2) and (3) of Article 152 of the Federal Constitution, the English language.

Duties of Clerk

8. (1) At least twenty eight days before the opening of a new Session, the Clerk shall send to each member a written notice directing attention to the Proclamation summoning the Assembly. At least twenty eight days before the reassembling of the Assembly or after any adjournment of more than five days, the clerk shall send to each member a written notice of the day appointed for the next meeting:

Provided that in an emergency such notice may be dispensed with, and in that event the longest notice possible shall be given.

(2) The Clerk shall send to each member a copy of the Order of Business for each sitting—

(a) in the case of the first sitting of a meeting, unless in the opinion of the Speaker the circumstances are of an urgent nature, at least seven days before that sitting; and

(b) in the case of any other sitting, as soon as practicable.

(3) The Clerk shall keep the Minutes of the Proceedings of the Assembly, and of the Committee of the whole Assembly; and shall circulate a copy of such Minutes on the day following each sitting of the Assembly, or as soon thereafter as practicable.

(4) Such Minutes shall record the names of members attending and all decisions of the Assembly and, in the case of divisions of the Assembly or Committee of the whole Assembly, shall include the members voting for and against the question, the names of members so voting and the numbers and names of the members present who declined to vote. The Minutes shall be signed by the Speaker, and errors in the Minutes may be corrected by him.

(5) The Clerk shall prepare from day to day and keep in his office an Order Book showing all business appointed for any future day and any notices of Questions or Motions which have been set down for a future day, whether for a day named or not. The Order Book shall be open to the inspection of members at all reasonable hours.

(6) The Clerk shall be responsible for the custody of the Minutes, records, Bills and other documents laid before the Assembly, which shall be opened to inspection by members of the Assembly and other persons under such arrangements as may be sanctioned by the Speaker.

Official reports

9. (1) An Official report of all speeches made in the Assembly and in Committee of the whole Assembly shall be prepared under the supervision of the Clerk.

(2) The report shall be published in such form as the Speaker may direct, and a copy thereof shall be sent to each member as soon as practicable after the conclusion of each meeting.

(3) A copy of the record of a member's speech shall be sent to him before it is published. If the member does not return the copy to the Clerk within seven days from the date upon which it was dispatched, the speech shall be published without correction.

(4) If a member disputes the correctness of the record of any speech or seeks to make any material change in the record, the Speaker shall rule thereon and shall direct publication of the speech in accordance with his ruling which shall be communicated to the members concerned and shall be final.

Opening ceremony of the session and meetings

10. (1) The sessions of the Assembly shall be held at such places, and every meeting of the Assembly shall open on such day and at such hour, as His Royal Highness may appoint. The first meeting of every session shall be held as the Opening Ceremony of the Session. The Ceremony shall be officiated by His Royal Highness.

(2) Except for the first meeting of every session and subject to paragraph (3), meetings of the Assembly shall begin on such days as the Assembly shall decide:

Provided that if the Assembly shall have adjourned without any day being named for its next sitting, the Speaker shall name such day; and in that case the Clerk shall send to each member a written notice of the day named, at least twenty eight days in advance of it.

(3) If, during an adjournment of the Assembly, it is represented to the Speaker by the Menteri Besar that the public interest requires that the Assembly should meet at an earlier date than that to which the Assembly was adjourned, the Speaker shall give notice thereof forthwith and the Assembly shall meet at the time stated in such notice. The business set down for that day shall be appointed by the Menteri Besar and notice thereof shall be circulated not later than the time of meeting.

Live telecast of the Assembly sitting

10A. Each of the Assembly sitting shall be broadcasted live either through a television station or website at all times throughout the sitting.

Time of Sitting

11. (1) Unless the Assembly otherwise orders—

(a) every sitting on Monday, Tuesday, Wednesday or Thursday shall begin at 10.00 a.m., and stand suspended at 1.00 p.m and such sitting shall be resumed at 2.30 p.m. until 4.30 p.m.;

(b) every sitting on Friday shall begin at 9.30 a.m. and stand suspended at 12 noon and such sitting shall be resumed at 3.00 p.m. until 4.30 p.m.,

or, on any day on which a motion for the adjournment of the Assembly is moved under Standing Order 16, until 5.10 p.m.:

Provided that a motion, to be decided without amendment or debate, may be made by the Menteri Besar at any time to the effect that the proceedings on any specified business that day be exempted from the provisions in this Order.

(2) Every adjournment of the Assembly shall be till the following day, unless the Assembly, on a motion moved by the Menteri Besar decides to adjourn to a later day, whether specified or not.

(3) Unless the Assembly otherwise orders, the Assembly shall, without any question being put, at its rising on Fridays stand adjourned until the following Monday.

(4) Subject to the foregoing provisions, the Speaker may at any time suspend the sitting for a stated time.

Quorum

12. (1) The quorum of the Assembly and of the Committee of the whole Assembly shall consist of not less than one third of the members of the Assembly excluding the Chair.

(2) If any member draws the attention of the Chair to the fact that a quorum is not present, members shall be summoned as if for a division.

(3) When the summons to members have been made in the Assembly the Speaker shall, after the expiration of two minutes, count the Assembly. If a quorum is not then present he shall adjourn the Assembly without question put.

(4) When the summons to members have been made in Committee of the whole Assembly, the Chairman shall, after the expiration of two minutes count the Committee. If a quorum is not then present, the Assembly shall be resumed and the Speaker shall count the Assembly. If a quorum is then present, the Assembly shall again resolve itself into Committee; but if a quorum is not present, the Speaker shall adjourn the Assembly without question put.

(5) If, from the number of members taking part in a division, including those members who decline to vote, it appears to the Chair that a quorum is not present, the division shall be invalid, the business then under consideration shall stand over until the next sitting and the next business shall be entered upon.

Order of Business

13. Unless the Speaker, after being informed by the Menteri Besar on the change of the order needed to be made, otherwise directs, the business of each sitting shall be transacted in the following order:

- (a) Formal entry of the Speaker;
- (b) Prayers;
- (c) Taking of Oath by any new member;

- (d) Messages from His Highness;
- (e) Announcement by the Speaker;
- (f) Petitions;
- (g) Questions to the Menteri Besar;
- (h) Requests for leave to move the Adjournment of the Assembly on matters of urgent public importance;
- (i) Statements by the Menteri Besar;
- (j) Tributes;
- (k) Obituary speeches;
- (l) Personal explanations;
- (m) Presentation of the Government Bills;
- (n) Motions relating to the Order of Business (to be moved by the Menteri Besar);
- (o) Motions for the introduction of the Bills; and
- (p) Public business.

Arrangement of public business

14. (1) On every sitting day the Government business shall have precedence over Private Member's business.

(2) Government business shall be set down in such order as the Government thinks fit and shall be communicated to the Clerk.

(3) Private Member's notices of motions shall have precedence over Private Member's Bills and shall be set down in the order in which notice of each motion appears in the Order Book.

(4) Private Member's Bills shall be taken in the order in which they stand in the Order Book.

(5) A Private Member's motion which has been moved but not disposed of at a meeting of the Assembly shall, upon due notice given by the mover for continuance thereof at a subsequent meeting, take precedence at such subsequent meeting over other Private Member's motions.

Adjournment of the Assembly

15. (1) Except under Standing Order 17 no motion for the adjournment of the Assembly may be moved until 4.30 p.m. or the earlier completion or deferment of all business included in the Order of Business for the sitting, and no such motion may then be moved except under the provisions of this Order and Standing Order 16.

(2) At 4.30 p.m. the Speaker shall interrupt any proceedings still in progress or if the Assembly is in Committee the Chairman shall leave the Chair and report progress to the Assembly.

(3) Upon the conclusion of proceedings under paragraph (2), or upon the earlier completion of or deferment of all business included in the Order of Business for the sitting, the Speaker shall either adjourn the Assembly or at any sitting at which notice has been given of a motion for the adjournment of the Assembly under Standing Order 16 call upon a member of the Government to move "That this Assembly do now adjourn".

Adjournment Motion – end of sitting

16. (1) Upon a motion "That this Assembly do now adjourn" moved under paragraph (3) Standing Order 15, any member who has obtained the right to do so, may address the Assembly upon any matter of administration for which the Government is responsible and the Menteri Besar may reply.

(2) Any member who wishes to raise a matter under paragraph (1) shall give notice of the matter in writing together with the summary of particulars of the subject matter to be raised to the Speaker not less than seven days before the sitting at which he wishes to do so. The notice shall be attached with a speech text, which shall not be more than four hundred words. The Speaker may edit the content of the speech and the member shall only read the approved text.

(3) The Speaker shall allot the right to raise a matter to not more than two members on each sitting day, if necessary by allot, and in making such allotment shall give preference to any member or members who have not previously so raised a matter during the present session.

(4) In any address upon any motion "That this Assembly do now adjourn", the time allowed to each member addressing the Assembly and to each member of the Government replying shall be ten minutes, unless the Speaker decides otherwise in any particular case.

(5) During the adjournment speech, no member shall be allowed to seek clarifications or to interrupt the delivering of speech by any other member.

(6) Upon the conclusion of such proceedings, the Speaker shall put the question "That this Assembly do now adjourn":

Provided that, if that question has not been previously decided, at 5.10 p.m. the Speaker shall adjourn the Assembly without question put.

Adjournment – definite matter of urgent public importance

17. (1) Any member may at the time appointed under Standing Order 13 rise in his place and ask leave to move the adjournment of the Assembly for the purpose of discussing a definite matter of urgent public importance.

(2) A member who wishes so to ask leave to move the adjournment of the Assembly shall hand to the Speaker a written notification containing not more than three hundred words of the matter which he wishes to discuss at least twenty four hours (not including public holiday) before the commencement of the sitting and such notice shall be submitted together with a written explanation to the Speaker stating reasons that the matter is definite, urgent and of public importance. The Speaker shall refuse to allow the claim unless he is satisfied that the matter is definite, urgent and of public importance.

(3) If the Speaker is so satisfied and either—

(a) leave of the Assembly is given and no member objecting; or

(b) if it is not given, at least five members rise in their places to support the request,

the motion shall stand over until 2.30 p.m. on the same day, and at that hour any proceeding on which the Assembly is engaged shall be postponed until either the motion for the adjournment is disposed of or the moment of interruption is reached, whichever is the earlier. At the moment of interruption the motion for the adjournment, if not, previously disposed of, shall lapse and the proceedings which have been postponed shall be resumed and dealt with the accordance with paragraph (4).

(4) Any proceedings which have been postponed under this Order may be continued after 4.30 p.m. for a period of time equal to the duration of the proceedings on the motion made under this Order; and when all proceedings under that paragraph have been concluded, the Assembly shall stand adjourned without question put.

(5) Not more than one motion for the adjournment of the Assembly under this Order may be made at one sitting.

(6) A member shall not reintroduce the same matter during the same meeting—

(a) if the matter has been refused by the Speaker under paragraph (2); or

(b) if the matter has been allowed by the Speaker but the member does not have the support of at least five members under subparagraph 3(b).

(7) The Speaker may, in his chamber, refuse to allow any motion submitted to him if the Speaker is satisfied that—

(a) the mover intends only to take an opportunity to address the Assembly;

(b) the matter has been discussed in the same session and clarification has been given by the Government on the said matter; or

(c) that the motion is contravening the provisions of the Standing Orders of the Assembly.

(8) Any motion that has been refused under paragraph (7) shall not be read in the Assembly.

Petitions

18. (1) (a) Every application to the Assembly shall be made in the form of a petition, and every petition shall be presented by a member, who shall be responsible for the petition being in respectful language.
- (b) A petition seeking a grant, charge or expenditure or public money or the release of a debt due to the Government or the remission of duties payable by any person or compensation for loss out of the public revenues or for the revocation, alteration or repeal of any rate, tax or duty shall not be received by the Assembly unless the recommendation of the Government thereto is signified by the Menteri Besar.
- (2) (a) If signatures are affixed to more than one sheet, the prayer of the petition shall be repeated at the head of each sheet. A person unable to write may affix his mark in the presence of two witnesses.
- (b) No reference shall be made in a petition to any debate in the Assembly or to any intended motion unless a notice of such motion stands in the Order Book.
- (c) It shall not be competent for a member to present a petition from himself or to which he is a signatory but the petition may be presented by some other member.
- (d) Every petition shall, before it is presented, be signed at the beginning thereof by the member in charge of it and deposited at least one clear day with the Clerk, who after examining the same, shall submit it to the Speaker for approval, and no petition shall be presented until it has been endorsed, "Passed by the Speaker".
- (e) Every member before presenting a petition shall ascertain and write at the head of it the number of signatures to it, and shall satisfy himself that it does not contain language disrespectful to the Assembly.
- (3) A member presenting a petition to the Assembly may state concisely the purpose of the petition.
- (4) (a) It shall be competent for any member to move that such petition be read. In making such motion he shall state concisely his reasons for wishing to have it read.
- (b) No debate shall be permitted on such motion, nor shall any other member speak upon or in relation to such petition, except to second the motion formally.
- (c) Such motion being seconded, the question shall be whether the petition shall be read.

Papers, Bills and Meeting brochures

19. (1) Papers, Bills and Meeting brochures shall be presented only by the Speaker, the Menteri Besar or the Chairman of a Committee, and shall be sent to the Clerk.

(2) Every paper a copy of which is so received by the Clerk shall be deemed to have been presented to the Assembly and ordered to lie upon the Table.

(3) The presentation of all Papers, Bills and Meeting brochures shall be entered in the Minutes of the day on which they are presented or, if the Assembly is not then sitting, of the next sitting day following its presentation.

(4) All Papers, Bills and Meeting brochures which are ordered to be embargoed until the given date, shall be attached with a slip indicating such a purpose and any person who takes out the Papers, Bills and Meeting brochures or part thereof before such a date shall be deemed to have committed an act of contempt of the Assembly.

Questions

20. (1) Questions may be put to the Menteri Besar relating to—

(a) affairs within his official functions; or

(b) a Public Bill, motion or other public matter connected with the business of the Assembly.

(2) The proper object of a question is to obtain information on a matter of fact within the special cognizance of the Menteri Besar.

Other members may answer questions on his behalf

21. The Menteri Besar may nominate another member of the Assembly to answer questions on his behalf.

Notice of questions

22. (1) A question shall not be asked without notice, unless the Speaker is of the opinion that it is of an urgent character and relates either to a matter of public importance or to the arrangement of public business, and the member has obtained the permission of the Speaker to ask it.

(2) Notice of every question shall be given by a member in writing not later than twenty one days before the day on which the answer is required by being handed in at the office of the Clerk during the usual office hours.

(3) If a member requires an oral answer to his question he shall mark his notice "Oral Reply". The Speaker may in his discretion direct that any question marked for an "Oral reply" shall be given a written answer.

(4) A member may not ask more than ten questions for oral reply and more than ten questions for written reply in any one meeting of the Assembly. Each question shall not consist more than three sub-questions.

Contents of questions

23. (1) Every question shall conform to the following rules:

- (a) a question shall not include the names of persons or statements not strictly necessary to render the question intelligible;
- (b) if a question contains a statement, the member who asks the question must make himself responsible for the accuracy of the statement;
- (c) a question shall not contain any argument, inference, opinion, imputation, epithet or misleading ironical or offensive expression;
- (d) a question shall not refer to debates or answers to questions in the current session;
- (e) a question shall not refer to proceedings in a Committee which have not been reported to the Assembly;
- (f) a question shall not seek information about any matter which is of its nature secret;
- (g) a question shall not be so drafted as to be likely to prejudice a case under trial, or be asked on any matter which is *sub judice*;
- (h) a question shall not be asked for the purposes of obtaining an expression of opinion, the solution of an abstract legal case or the answer to a hypothetical proposition.
- (i) a question shall not be asked as to whether statements in the press or of private individuals or financial bodies are accurate;
- (j) a question shall not be asked as to the character or conduct of any person except in his official or public capacity;
- (k) a question shall not contain any discourteous references to a friendly foreign country;
- (l) a question shall not seek information about the internal affairs of a foreign country;
- (m) a question reflecting on the character or conduct of any person whose conduct can only be challenged on a substantive motion shall not be asked;
- (n) a question shall not be asked seeking information set forth in accessible documents or ordinary works of reference;

- (o) a question making or implying a charge of a personal character shall be disallowed;
- (p) a question fully answered shall not be asked again during the same session;
- (q) a question for oral answer—
  - (i) shall not exceed forty words, not including the names and constituencies of the member who has given the question and the State Executive Councilors responsible for the matter; and
  - (ii) shall not exceed more than three supplementary questions from the main question.

(2) If the Speaker is of the opinion that any question of which a member has given notice to the Clerk or which a member has sought leave to ask without notice is an abuse of the right of questioning or calculated to obstruct or affect prejudicially the procedure of the Assembly, or to promote feelings of ill will or hostility between different communities in the Federation or infringes any of the provisions of this Order, he may direct—

- (a) that it be printed or asked with such alterations as he may direct; or
- (b) that the member concerned be informed that the question is disallowed.

(3) Disallowance of a question by the Speaker, with the reason therefore, shall be communicated in writing to the member concerned by the Clerk.

(4) Notwithstanding anything herein before, the Menteri Besar may with the approval of the Speaker, refuse to answer such question on the ground of public interest, and such refusal cannot be debated or questioned.

Manner of asking and answering questions

24. (1) If an oral answer to a question is required and no written answer thereto has been directed by the Speaker, the Speaker, when the question is reached on the Order Paper, shall call upon the member in whose name the question stands. The member so called shall then rise in his place and ask the question by reference to its number on the Order Paper, and the Menteri Besar may give his reply.

(2) If a member asking a question for an oral reply fails to rise and ask his question, then any other member may, subject to the discretion of the Speaker, make the question his own and may rise in his place and ask the question in the manner prescribed above; but if no other member so rises, the Menteri Besar may send copies of the answer to the member who asked it and to the Clerk, who shall cause that answer to be printed in the Official Report:

Provided that at any time before the Speaker has called upon the member who asked the question standing in his name that member may signify his desire to postpone the question to a later sitting or may withdraw it.

(3) The Speaker may allow supplementary questions to be put for the purpose of elucidating any matter of fact regarding which an oral answer has been given, but he may refuse any such question which in opinion introduces matter not related to the original question or which infringes Standing Order 23.

(4) A question shall not be made the pretext for a debate.

(5) No question, other than any supplementary questions arising out of a question already asked which the Speaker may permit, shall be taken ninety minutes after the beginning of Question Time unless the Speaker orders that the duration of Question Time be further extended to not more than thirty minutes.

(6) If oral answer to a question is not required, or if a written answer is directed under paragraph (3) Standing Order 22, the Menteri Besar shall send copies of the answer to the member who asked for it and to the Clerk, who shall cause such answer to be included in the Official Report.

(7) Any question for oral answer which could not be answered in time by the Menteri Besar, such answer shall be given in writing to the member who asked the question before the motion for adjournment of the Assembly is moved.

(8) All questions for written answer shall be answered and such written answers shall be distributed to the members who asked the questions in the first week of the Assembly sitting.

Personal explanation

25. With the leave of the Speaker, a member may make a personal explanation at the time appointed under Standing Order 13 although there is no question before the Assembly; but no controversial matter may be brought forward nor may debate arise upon the explanation. The terms of the proposed statement shall be submitted in full to the Speaker when his leave to make it is sought.

Notices of motions

26. (1) Unless Standing Orders otherwise provide, notice shall be given of any motion which it is proposed to move with the exception of the following:

- (a) a motion by way of amendment to a question already proposed from the Chair;
- (b) a motion in Committee of the whole Assembly;
- (c) a motion for the adjournment of the Assembly or of any debate;
- (d) a motion to proceed to any particular business out of the regular order;

- (e) a motion of the Menteri Besar under paragraph (1) Standing Order 6;
  - (f) a motion that the proceedings on any specified business be exempted from Standing Order 11;
  - (ff) a motion under paragraph (2) Standing Order 11 adjourning the Assembly to a later day;
  - (g) a motion for the appointment of a Select Committee under paragraph (4) Standing Order 18;
  - (h) a motion for the suspension of a member;
  - (i) a motion to disallow a member's vote under paragraph (5) Standing Order 47;
  - (j) a motion to refer a Bill to a Select Committee under Standing Order 54;
  - (k) a motion for the recommittal of a Bill reported from a Committee of the whole Assembly;
  - (l) a motion for the withdrawal of a Bill under Standing Order 62;
  - (m) a motion to suspend any Standing Order moved under Standing Order 78 when the consent of the Speaker has been expressed;
  - (n) a motion for the withdrawal of strangers;
  - (o) a motion for the closure of a debate under Standing Order 40;
  - (p) a motion relating to a matter of privilege;
  - (q) a motion that a petition be read, printed or referred to a Select Committee; or
  - (r) a motion that the report of a Select Committee be referred to a Committee of the whole Assembly.
- (2) A motion—
- (a) seeking a grant, charge or expenditure of public money ;
  - (b) seeking the release of a debt due to the Government;
  - (c) seeking the remission of duties payable by any person;
  - (d) seeking compensation for loss out of the public revenues; or
  - (e) for the revocation, alteration or repeal of any rate, tax or duty,

shall not be proceeded with, unless the recommendation of the Government thereto is signified by the Menteri Besar.

(3) A motion which, directly or indirectly, involves any such grant, charge, expenditure, release, remission or compensation as is mentioned in subparagraphs (2)(a) to (d) shall be treated as seeking the grant, charge, expenditure, release, remission or compensation unless the Menteri Besar signifies that it does not go beyond what is incidental only and not of substantial nature having regard to the purposes of the motion.

(4) The Menteri Besar may nominate another member to move on his behalf a motion standing in his name.

Manner of giving notices

27. (1) Where under any Standing Order (or the practice of the Assembly) notice is required such notice shall be given in at the office of the Clerk during the usual office hours.

(2) Every such notice shall be signed.

(3) Except as provided in Standing Order 43 and in paragraph (5) Standing Order 76, not less than fourteen days' notice of any motion shall be given unless it is in the name of the Menteri Besar or a member acting on behalf of the Menteri Besar in which case seven days' notice or, if the Speaker is satisfied upon representation to him by the Menteri Besar that the public interest requires that a motion should be debated as soon as possible, one days' notice shall be sufficient.

(4) All notices shall if possible be printed, cyclostyled or typewritten and sent to members not later than the day before the sitting for which they have been put down.

(5) If the Speaker is of the opinion that any notice received by the Clerk infringes any of the provisions of these Orders or is otherwise out of order, he may direct—

(a) that it be printed with such alterations as he may direct; or

(b) that it be returned to the member who signed it, as being in his opinion out of order.

(6) Subject to paragraph (5) motions or amendments sent to the Clerk shall be printed and circulated by him and in the case of amendments to Bills shall be arranged so far as may be in the order in which they will be proposed.

Alteration of terms of motion

28. If a member desires to alter the terms of a motion standing in his name, he may do so by giving the Clerk an amended notice of motion, provided that such alteration does not, in the opinion of the Speaker, materially alter any principle embodied in the original motion or the scope thereof. The amendment notice shall run from the time at which the original notice was given.

Notices withdrawn

29. (1) A member may, by notice in writing to the Clerk, withdraw any notice of motion previously given by him.

(2) When any notice of motion has been so withdrawn after the motion to which it refers has appeared on the Order of Business, such motion shall not be proposed but shall remain on the Order of Business and at the proper time the Speaker or the presiding member shall announce that the motion is to be considered as withdrawn, and a note to that effect shall be entered on the Minutes.

Amendment to motion

30. (1) When any motion is under consideration in the Assembly or in a committee thereof, an amendment may be proposed to the motion if it is relevant thereto.

(2) An amendment may be proposed to any such amendment if it is relevant thereto.

(3) An amendment must not raise any question which, by the rules of the Assembly, can only be raised by a substantive motion after notice.

(4) A question, when proposed from the Chair, may be amended in all or any of the following methods:

(a) by leaving out certain words in order to insert other words;

(b) by leaving out certain words; or

(c) by inserting or adding other words.

Motion or amendment shall be seconded

31. (1) In the Assembly the question upon a motion or amendment shall not be proposed by the Speaker unless such motion or amendment has been seconded.

(2) In Committee a seconder shall not be required.

Amendments to motions to be put in writing

32. Any amendment to a motion which the question has been proposed in the Assembly or in Committee of the whole Assembly shall be put into writing by the mover and delivered to the Clerk unless the Chair dispenses with the requirement that it be put in writing.

Manner of debating motions and amendments thereto

33. (1) When a motion has been moved and if necessary seconded, the Chair shall propose the question thereon to the Assembly or the Committee in the same terms as the motion; debate may then take place upon that question and may, subject to the provisions of these Standing Orders, continue so long as any member wishes to speak who is entitled to do so.

(2) When no more members wish to speak, the Chair shall put the question to the Assembly or Committee, which shall express its decision in accordance with Standing Order 45.

(3) Any amendment to the motion which a member wishes to propose in accordance with Standing Order 30 may be moved and if necessary seconded at any time after question upon the motion has been proposed by the Chair, and before it has been put by the Chair at the conclusion of the debate upon the motion. When every such amendment has been disposed of the Chair shall either again propose the question upon the motion or shall propose the question upon the motion as amended, as the case may require, and after any further debate which may arise thereon, shall put the question to the Assembly or Committee for its decision.

(4) (a) Upon any amendment to leave out any of the words of the motion, the question to be proposed shall be "That the words proposed to be left out, be left out of the question".

(b) Upon any amendment to insert words in, or add words at the end of a motion, the question to be proposed shall be "That those words be there inserted" or "added", as the case may require.

(c) Upon any amendment to leave out words and insert or add other words instead, a question shall first be proposed "That the words proposed to be left out, be left out of the question", and if that question is agreed to, the question shall then be proposed "That those words be there inserted" or "added" as the case may require. If the first question is disagreed to, no further amendment may be proposed to the words which the Assembly or Committee have so decided shall not be left out.

(d) If the Chair, before putting a question to leave out certain words, is informed that a member wishes to move an amendment to leave out only part of these words, and if the Chair is of the opinion that the proposed amendment of which he is so informed is substantially a new amendment, he shall, if possible, put the question to leave out only so much of the original amendment as is unaffected by the second amendment; but if that the amendment is agreed to, the whole of the words proposed in the original amendment to be left out shall be deemed to have been ordered to be left out.

(e) When two or more amendments are proposed to be moved to the same motion, the Chair shall call upon the movers in the order in which their amendments relate to the text of the motion, or in cases of doubt in such order as he shall decide:

Provided that no amendment may be moved which relates to any words which the Assembly or Committee has decided shall not be left out of the motion.

- (5) (a) Any amendment to an amendment which a member wishes to propose may be moved and if necessary seconded at any time after the question upon the original amendment has been proposed, and before it has been put at the conclusion of the debate on the original amendment.
- (b) Paragraph (4) shall apply to the discussion of amendments to amendments, with the substitution wherever appropriate of the words "original amendment" for the word "question".
- (c) When every such amendment to an amendment has been disposed of, the Chair shall either again propose the question upon the original amendment, or shall propose the question upon the original amendment as amended, as the case may require.

Withdrawal of motions and amendments

34. (1) A motion or an amendment may be withdrawn at the request of the mover, by leave of the Assembly or Committee, before the question is fully put thereon. A motion or an amendment so withdrawn may be proposed again provided that in the case of a motion notice as required by these Orders is given.

(2) If the question has been proposed on an amendment to a motion or to another amendment, the original motion or amendment may not be withdrawn until the amendment thereto has been disposed of.

PART II

RULES OF DEBATE

Time and manner of speaking

35. (1) A member desiring to speak shall rise in his place and if called upon shall stand and address his observations to the Chair. No member shall speak unless called upon by the Chair.

(2) If two or more members rise at the same time, the Chair shall call upon the member who first catches his eye.

- (3) No member shall speak more than once to any question except—
- (a) in Committee;
  - (b) in explanation as prescribed in paragraph (4); or
  - (c) in the case of the mover of a substantive motion, only in reply:

Provided that any member may, without prejudice to his right to speak at a later period of the debate, second a motion or amendment by rising in his place and stating that it is his intention to second the motion or amendment.

(4) A member who has spoken to a question may again be heard to offer explanation of some material part of his speech which has been misunderstood; but he shall not introduce new matter.

(5) A member who has spoken may speak again when a new question has been proposed by the Speaker, such as a proposed amendment or a motion for the adjournment of the debate.

(6) A member shall not read his speech, but he may read extracts from books or papers in support of his argument, and may refresh his memory by reference to notes.

(7) A member shall not speak on any matter in which he has a direct personal pecuniary interest, other than the matter of remuneration under any provision of the Constitution, without disclosing the extent of that interest.

Content of speeches

36. (1) A member shall confine his observations to the subject under discussion and may not introduce matter irrelevant thereto.

(2) Reference shall not be made to any matter which is *sub judice* in such a way as might in the opinion of the Chair prejudice the interests of parties thereto.

(3) It shall be out of order to attempt to reconsider any specific question upon which the Assembly has come to a conclusion during the current session except upon a substantive motion for rescission.

(4) It shall be out of order to use offensive and insulting language about members of the Assembly.

(5) No member shall refer to any other member by name.

(6) No member shall impute improper motives to any other member.

(7) The name of Yang di-Pertuan Agong, or any of the Rulers, or of either of the Yang di-Pertua Negeri Penang and Malacca shall not be used to influence the Assembly.

(8) The conduct or character of the Yang di-Pertuan Agong, of any of the Rulers or the Yang di-Pertua Negeri Penang and Malacca, of Judges or other persons engaged in the administration of justice, of members of the Armed Forces Council or of any Service Commission established under Part X of the Constitution, of members of the Election Commission, or of sovereigns and heads of friendly states shall not be referred to except upon a substantive motion moved for that purpose.

(9) No reference shall be made in any debate to the conduct or character of any Member of Parliament or State Legislative Assembly or of any public servant, other than conduct in the capacity of Member of Parliament or State Legislative Assembly or public servant, as the case may be.

(10) It shall be out of order to use—

(a) treasonable words;

(b) seditious words; or

(c) words which are likely to promote feelings of ill will or hostility between different communities in the Federation.

(11) If the Speaker is of the opinion that any motion or amendment or the continuance of the debate thereon is calculated to give rise to breaches of this Order he may disallow the motion or amendment or, as the case may be, may terminate the debate and direct that no further proceedings be taken on the motion or amendment.

Interruptions

37. No member shall interrupt another member except—

(a) by rising to a point of order, when the member speaking shall resume his seat and the member interrupting shall simply direct attention to the point which he desires to bring to notice and submit it to the Chair for decision; or

(b) to elucidate some matters raised by that member in the course of his speech, provided that the member speaking is willing to give way and resumes his seat and that the member wishing to interrupt is called by the Chair.

Scope of debate

38. (1) Debate upon any motion, other than a motion for the adjournment of the Assembly, and upon any Bill or amendment shall be relevant to such motion, Bill or amendment.

(2) Debate upon any motion for the adjournment of the Assembly shall be relevant to the subject to be raised under Standing Order 16 or 17.

(3) When an amendment proposes to leave out words and to insert other words instead of them, debate upon the question “That the words proposed to be left out, be left out” may include both the words proposed to be left out and those to be left out and those to be added or inserted.

(4) On an amendment proposing only to leave out words or to add or insert words, debate shall be confined to the omission, addition or insertion of such words respectively.

(5) Debate upon any motion “That the debate be now adjourned” or in Committee “That the Chairman do report progress and ask leave to sit again”, shall be confined to the matter of such motion; and a member who has made or seconded such motion shall not be entitled to move or second any similar motion during the same debate.

Anticipation

39. (1) It shall be out of order to anticipate the discussion of a Bill standing on the Order of Business by discussion upon a substantive motion or an amendment dealing with the same subject matter, or by raising the subject matter of the Bill upon a motion for the adjournment of the Assembly.

(2) It shall be out of order to anticipate the discussion of a motion of which notice has been given by discussion upon an amendment, or by raising the same subject matter upon a motion for the adjournment of the Assembly.

(3) In determining whether a discussion is out of order on the grounds of anticipation, regard shall be had by the Chair to the probability of the matter anticipated being brought before the Assembly within a reasonable time.

Closure of debate

40. (1) After a question has been proposed a member rising in his place may claim to move, “That the question be now put”, and unless it appears to the Chair that such motion is an abuse of the rules of the Assembly, or an infringement of the rights of the minority, the question “That the question be now put”, shall be put forthwith and decided without amendment or debate, notwithstanding that the mover of the original motion or amendment has had no opportunity to make his reply.

(2) When a motion “That the question be now put” has been carried, and the question consequent thereon has been decided, any member may claim that any other question already proposed from the Chair be now put and if the assent of the Chair is given such questions shall be forthwith and decided without amendment or debate.

(3) A question for the closure of debate shall not be decided in the affirmative upon a division, notwithstanding that the Ayes have it, unless it appears by the numbers declared from the Chair that not less than five members voted in the majority in support of the motion.

Behavior of members not speaking

41. During a sitting—

- (a) all members shall enter, leave and behave in the Assembly with decorum;
- (b) no member shall cross the floor of the Chamber unnecessarily;
- (c) members shall not read newspapers, books, letters or other documents except such matters therein as may be directly connected with the business under debate;

- (d) no member shall smoke in the Chamber; and
- (e) while a member is speaking all other members shall be silent and shall not make unseemly interruptions.

Chair to be heard in silence

42. Whenever the members are called to order by the Chair, or whenever the Chair rises during a debate, any member then speaking, or offering to speak, shall sit down and the Assembly or Committee shall be silent so that the Chair may be heard without interruption.

Decision of Chair is final

43. The Speaker in the Assembly or the Chairman in Committee shall be responsible for the observance of the rules of order in the Assembly and Committee respectively, and his decision on any point of order shall not be open to appeal and shall not be reviewed by the Assembly except upon a substantive motion moved for the purpose. Such a motion shall require at least two hours notice except on Friday, at least one and the half hours before the commencement of the sitting, such a motion requires at least one third of the members of the Assembly to rise in their places in support of the motion before the motion is being moved. If less than one third of the members so rise, the Chair shall reject the motion without any debate.

Order in the House

44. (1) The Chair, after having called the attention of the Assembly, or of the Committee, to the conduct of a member who persists in his own arguments or of the arguments used by other members in debate, may direct him to discontinue his speech.

(2) The Chair shall order any member who acts disorderly and whose conduct is insulting the Assembly or disregarding the authority of the chair to withdraw from the Assembly for a period of one day or five days, as the case may be, and thereupon that the member shall withdraw immediately from the Assembly. If the meeting ends before such period is lapsed, the remaining days, shall be brought forward to the next meeting, except if the Assembly is dismissed earlier. If the Chair does not decide the times on which the member shall be withdrawn, the time for a member to withdraw from the Assembly is one day, effecting from the day of such misconduct.

(3) If the Chair deems that the powers under paragraphs (1) and (2) are inadequate, he shall proceed with the procedure to suspend the service of a member by calling the name as follows:

“I, hereby name Yang Berhormat Tuan .....” Y.A.B. Menteri Besar or a State Executive Councillor shall stand and propose a motion and seconded by another State Executive Councillor as follows:

“This Assembly decides that Mr. ....be suspended from the service of the Assembly until (date).”

(4) Action shall be taken under this order, irrespective that the undesired act, the insulting conduct to the Assembly or the disregarding the authority of the Chair is occurring in the Committee of the Assembly.

(5) If a member is suspended from the service of the Assembly, he shall be directed to withdraw from the meeting and shall not take part in such meeting until the suspension on him is lapsed. If the meeting ends before the suspension period is lapsed, the remaining suspension days shall be brought forward to the next meeting, unless if the Assembly is being prorogued or is dissolved before it.

(6) The Chair may adjourn the Assembly at any time to resolve the arising disorder in the Assembly and when the Assembly is in sitting again, the Chair or the Assembly may decide on the case, or the Assembly may take action against any person who have breached the Standing Orders during the occurring of the disorder before the adjournment of the Assembly.

(7) The Chair may direct any person, including a staff of the Assembly or any officer, to enforce any decisions or orders made under this provision.

(8) Nothing in this Order shall be taken to deprive the Assembly of the power of proceeding against any person, including any non-member, according to any resolution of the Assembly.

Decision of questions

45. (1) Subject to Clause (5) of Article XCVIII of the Constitution and these Orders, the House shall, in accordance with Clause 3 of Article LXXV of the Constitution, take its decision by a simple majority of members voting; and the Speaker or any other person presiding shall cast his vote whenever necessary to avoid an equality of votes, but shall not vote in any other case.

(2) In accordance with Clause (5) of Article LXXV of the Constitution, a member absent from the Assembly shall not be allowed to vote.

Collection of voices

46. (1) No member may speak to any question after the same has been fully put from the Chair.

(2) A question is fully put, when the Chair has collected the voices both of the Ayes and of the Noes.

(3) When the question has been put by the Chair at the conclusion of the debate the votes shall be taken by voices of “yes” and “no” and (provided that no member then claims a division) the result shall be declared by the Chair.

(4) If the opinion of the Chair as to the decision of a question is challenged by any member calling for a division, the Chair shall call upon members desiring a division to rise in their places. If less than five members so rise, the Chair shall either declare the result forthwith or order a division. If five or more members so rise, the Chair shall order a division, and shall, after such warning as he may consider necessary, appoint Tellers.

Divisions

47. (1) When a division has been ordered, the Tellers shall ask each member separately how he desires to vote, and the Clerk shall enter on the Minutes a record of each member's vote and of the members who abstained from voting.

(2) When a member is asked how he desires to vote at a division, he may answer either by voting for the Ayes or for the Noes, or by expressly stating that he abstains from voting. A member shall not answer in a manner inconsistent with any opinion which he may have expressed when the voices were taken collectively.

(3) When every member present has been asked how he desires to vote, the Chair shall state the numbers voting for the Ayes and for the Noes respectively and shall then declare the result of the division, or give his casting vote, as the case may require.

(4) If a member states that he voted in error or that his vote has been counted wrongly, he may claim to have his vote altered, provided that such request is made as soon as the Chair has announced the numbers and before the Chair has declared the result of the division.

(5) A member shall not vote on any subject in which he has a direct personal pecuniary interest (other than the matter of remuneration under any provision of the Constitution), but a motion to disallow a member's vote on this ground may only be made immediately after the numbers of the members voting on the question have been declared. If a motion for disallowance of a member's vote is agreed to, the Chair shall direct the Clerk to correct the numbers voting in the division accordingly.

Procedure as to Bills

48. The Menteri Besar or a member on behalf of the Menteri Besar may after at least one day's notice present a Bill without an order of the Assembly for its introduction and when a Bill is so presented the title of the Bill shall be read by the Clerk at the Table and the Bill shall then be deemed to have been read the first time and to have been ordered to be printed, and shall stand for Second Reading at the same or a subsequent sitting of the Assembly.

Private member's Bills

49. (1) Any private member desiring to introduce a Bill may apply to the Assembly for leave to do so, stating at the same time the object and leading features of such Bill.

(2) Every such application shall be made in the form of a motion, and the member making such application shall at the same time deliver to the Clerk a copy of his motion containing the title of his proposed Bill.

(3) Leave being granted on a question put and carried, the Bill shall be deemed to have been read the first time and ordered to be printed and a copy of the Bill shall be delivered to the Clerk.

(4) The Bill shall, subject to standing Order 51, thereupon be printed and circulated to members and shall stand referred without discussion to the Menteri Besar; and no further proceedings shall be taken upon such Bill until the Menteri Besar has reported to the Assembly thereon.

(5) After the report referred to in preceding paragraph of this Order has made, the Bill shall be set down for second reading upon such day as the member in charge of the Bill shall desire.

Private and hybrid Bills

50. (1) Where any member proposes to introduce a Bill which is intended to affect or benefit some particular person, association or corporate body (referred to in these Orders as a "Private Bill") notice of the Bill shall be given by advertising a statement of its general nature and objects in the *State Gazette* and also in at least one newspaper circulating in the Federation, such advertisements being published at least one month before the day on which a motion for leave to introduce the Bill is to be moved. Leave being granted on a question put and carried, the Bill shall be deemed to have been read first time and ordered to be printed and a copy of the Bill shall be delivered to the Clerk; and the Bill shall, subject to Standing Order 51, thereupon be printed and circulated to members.

(2) Every Private Bill shall contain a section saving the rights of the Yang di-Pertuan Agong, the Rulers and the Yang di-Pertua Negeri of Penang and Malacca, of all bodies politic and corporate and of all others, except such as are mentioned in the Bill, and those claiming by, from or under them.

(3) Every Private Bill and any other Bill which in the opinion of the Speaker appears to affect prejudicially individual rights or interests (referred to in these Orders as a "Hybrid Bill") shall, after being read a second time, be referred to a Select Committee, before which any affected party who has previously presented a petition to the Assembly under Standing Order 18 may be heard upon the petition, either in person or by counsel.

(4) No member shall be allowed to sit on such Select Committee until he has made and signed a declaration—

(a) that he has no personal pecuniary interest in the Bill; and

(b) that he will not vote on any question that may arise and in respect of which evidence may be given, without having duly heard and attended to the evidence relating thereto.

(5) Every select Committee on a Private or Hybrid Bill shall require proof of the facts and other allegations set forth in the Bill as showing that it is expedient that the Bill should be passed and may take such oral or other evidence as it may think requisite; and thereafter if the Committee finds that the said facts and allegations are not proved it shall report accordingly.

(6) If the Committee finds that the said facts and allegations have been proved, the Committee shall proceed as provided in Standing Order 58 and in respect of all amendments which it makes shall describe their purport in a special report to the Assembly.

(7) In the case of a Private Bill the Committee shall not allow any new clause to be inserted which is outside the terms of the notice in the *State Gazette*.

(8) The member in charge of the Bill shall be responsible for the payment of all expenses incurred in the promotion of the Bill.

Form of Bills

51. (1) Before any Bill is printed the Clerk shall satisfy himself that—

- (a) the Bill is divided into clauses numbered consecutively;
- (b) a short indication of the content of each clause as Marginal Note or shoulder Note, as the case may be;
- (c) the Bill contains nothing foreign to what the title thereto imports; and
- (d) the Bill complies with the provisions of Standing Orders.

(2) If the Clerk is not satisfied that paragraph (1) have been complied with any respect, he shall so report to the Speaker; and if the Speaker is of such opinion he shall direct the Clerk to inform the member in charge of the Bill that the Bill may not be printed until the said provisions have been complied with.

(3) As soon as possible after the printing of a Bill the Clerk shall circulate a copy to every member and a short explanatory statement shall accompany the Bill which, if the Bill involves the expenditure of public money, shall include a statement to that effect and either such indication (if any) of the amount thereof as is possible or a statement that it is not possible to estimate the amount.

Parties affected

52. In any case in which individual rights or interest may be peculiarly affected by any Bill, all parties so affected may be heard upon petition before any Committee to which the Bill is referred and either in person or by counsel.

Second reading

53. (1) If it is intended to proceed with the Bill at the same sitting or meeting, notice of a second reading must be given immediately after its first reading.

(2) No Bill shall be read a second time until it has been circulated to members.

(3) When the second reading of any Bill is reached in the Order of Business, a motion may be made “That the Bill be now read a second time” and a debate may arise covering the general merits and principle of the Bill.

(4) On the second reading of a Bill, an amendment may be proposed to the question, “That the Bill be now read a second time” to leave out all the words after the word “That” in order to add words stating the object and motive on which the opposition to the Bill is based, but such words must be strictly relevant to the principle of the Bill and not deal with its details. If the Assembly agrees to the amendment the second reading of the Bill shall be considered to have been negatived.

Committee of Bills

54. When a Bill has been read a second time it shall stand committed to a Committee of the whole Assembly unless the Assembly on motion commits it to Select Committee. Such motion shall not require notice, must be made immediately after the Bill is read a second time and may be proposed by any member; the question thereon shall be put forthwith and shall be decided without amendment or debate.

Functions of Committees on Bills

55. (1) Any Committee to which a Bill is committed shall not debate the principle of the Bill but only its details.

(2) Any such Committee shall have power to make such amendments therein as it shall think fit, provided that the amendments (including new clauses and new schedules) are relevant to the subject matter of the Bill; but if any such amendments are not within the title of the Bill, the Committee shall amend the title accordingly and shall report the same to the Assembly.

Committee of the whole Assembly

56. If any member, before the conclusion of proceedings on a Bill in Committee of the whole Assembly, moves to report progress and such motion is carried, or if the proceedings in a Committee of the whole Assembly have not been finished at 4.30 p.m., the Speaker shall report progress to the Assembly and ask its leave to sit again and a day for the resumption of the proceedings shall be named by the member in charge of the Bill.

Procedure in Committee of the whole Assembly on a Bill

57. (1) The Clerk shall call the number of each clause or a number of clauses in succession. If no amendment is proposed thereto or when all proposed amendments have been disposed of, the Chairman shall propose the question “That the clause (as amended) stand part of the Bill” and when all members, who wish to speak thereon have spoken, he shall put the question to the Committee for its decision.

(2) At least one day's notice of any proposed amendments shall be given. Any proposed amendments of which notice has not been given shall be handed to the Chairman in writing and shall not be moved unless the Chairman is satisfied that in the circumstances it was not practicable to give such notice.

(3) No amendment shall be moved which is inconsistent with any clause already agreed upon or any decision already come to by the Committee, and the Chairman may, at any time during the discussion of a proposed amendment, withdraw it from the consideration of the Committee if in his opinion the discussion has shown that the amendment contravenes the provisions of this paragraph.

(4) The Chairman may refuse to propose the question upon any amendment which in his opinion—

- (a) would make the clause or schedule which it proposes to amend unintelligible or ungrammatical;
- (b) is frivolous; or
- (c) amounts to a proposal to omit the whole substance of a clause for the purpose of inserting other provisions.

(5) Paragraph (4) Standing Order 33 shall apply to the discussion of amendments to Bills, with the substitution where appropriate of the word "clause" for the word "motion" or the word "question", and of the expression "the Chairman" for the expression "the Chair"; and any amendments proposed to such an amendment shall be dealt with before a decision is taken on the original amendment.

(6) A clause may be postponed, unless a decision has already been taken upon an amendment thereto. Postponed clauses shall be considered after the remaining clauses of the Bill have been considered and before new clauses are brought up.

(7) Any proposed new clauses shall be considered after the clauses of the Bill have been disposed of and before consideration of any schedule to the Bill:

Provided that a new clause proposed in substitution for a clause which been disagreed to may be considered immediately after such disagreement.

(8) On the title of any new clause being read by the Clerk, the clause shall be deemed to have been read a first time. The question shall then be proposed "That the clause be read a second time"; if this is agreed to, amendments may then be proposed to the new clause. The final question to be proposed shall be "That the clause (as amended) be added to the Bill".

(9) Schedule shall be disposed of in the same way as clauses and any proposed new schedule shall be considered after the schedules to the Bill have been disposed of and shall be treated in the same manner as a new clause.

(10) When every clause and schedule and proposed new clause or schedule has been dealt with, the preamble, if there is one, shall be considered and the question put “That the preamble (as amended) be the preamble to the Bill”. No amendment to the preamble shall be considered which is not made necessary by a previous amendment to the Bill.

(11) If any amendment to the title of the Bill is necessary it shall be made at the conclusion of the proceedings detailed above, but no question shall be put that the title (as amended) stand part of the Bill; nor shall any question be put upon the enacting formula.

(12) At the conclusion of the proceedings in Committee on a Bill, the member in charge of the Bill shall move “That the Bill (as amended) be reported to the Assembly”, and the question thereon shall be decided without amendment or debate.

(13) So soon as a Committee of the whole Assembly has agreed that a Bill be reported, the Assembly shall resume, and the member in charge of the Bill shall report it to the Assembly and the Assembly may proceed to the third reading of the Bill.

Procedure in Select Committee on a Bill

58. (1) A Select Committee on a Bill shall be subject to Standing Orders 73 and 74, but before reporting the Bill to the Assembly it shall go through the Bill as provided in paragraphs (1) to (4) Standing Order 57.

(2) When a Bill has been amended in a Select Committee, the whole text of the Bill as amended shall, if practicable, be printed as part of the report of the Select Committee; but if this is not practicable, the text of every clause or schedule amended and of every new clause or new schedule added shall be so printed.

Recommittal of Bills reported from Committee of the whole Assembly

59. (1) If any member desires to delete or amend any provision contained in a Bill as reported from a Committee of the whole Assembly or to introduce any new provisions therein he may at any time before a member rises to move the third reading of the Bill, move that the Bill be recommitted either wholly or in respect only of some particular part or parts of the Bill or some proposed new clause or new schedule, no notice of such motion being required, and if the motion is agreed to the Bill shall stand so recommitted. The Assembly shall in accordance with Standing Order 54 resolve itself into Committee to consider the business so recommitted. If a motion to recommit a bill be opposed, the Speaker shall permit a brief explanatory statement of the reasons for recommittal from the member who opposes the motion, and shall then without further debate put the question thereon.

(2) When the whole Bill has been recommitted, the Committee shall go through the Bill as provided in Standing Order 57.

(3) When the Bill has been recommitted in respect only of some particular part or parts or of some proposed new clause or new schedule, the Committee shall consider only the matter so recommitted and any amendment which may be moved thereto.

(4) At the conclusion of the proceedings in Committee on a Bill recommitted under the provisions of this order the member in charge of the Bill shall move "That the Bill (as amended on recommitment) be reported to the Assembly" and the question thereon shall be decided without amendment or debate.

Proceedings on Bills reported from Select Committees

60. (1) When a Bill has been reported from a Select Committee, the Assembly shall proceed to consider the Bill as reported from the Select Committee upon a motion "That the report of the Select Committee be approved".

(2) If that motion is agreed to without amendment, the Assembly may proceed to the third reading of the Bill as reported from the Select Committee.

(3) Upon a motion to approve the report of a Select Committee on a Bill, any member may propose an amendment to add, at the end of the motion, the words "subject to the recommitment of the Bill (either wholly or in respect only of some particular part or parts or of some proposed new clause or new schedule) to a Committee of the whole Assembly", and if that motion is agreed to with such an amendment, the Bill shall stand so recommitted. The Assembly may then upon a motion made in accordance with Standing Order 54 resolve itself into a Committee to consider the business so recommitted.

(4) A committee of the whole Assembly upon a Bill recommitted under this Order shall proceed in accordance with paragraph (2) or (3) Standing Order 59 and the conclusion of its proceedings and the remaining proceedings on the Bill shall be subject to paragraph (4) of that Order.

Third reading

61. (1) On the third reading of a Bill amendments may be proposed to the question "That the Bill be now read a third time" similar to those which may be proposed on second reading; but the debate shall be confined to the contents of the Bill and any reasoned amendment which raises matters not included in the Bill shall be out of order.

(2) Amendments for the correction of errors or oversights may, with the Speaker's permission, be made before the question for the third reading of the Bill is put from the Chair, but no amendments of a material character shall be proposed.

Withdrawal and postponement of Bills

62. Either before the commencement of public business or when any stage of a Bill reached in the Order of Business, the member in charge of a Bill may, without notice, move a motion which shall not be opened to amendment or debate, that the Bill be withdrawn or that the next stage of the Bill be postponed.

Bills containing substantially the same provisions

63. Once the second reading of any Bill has been agreed to or negatived, no question shall be proposed during the same session for the second reading of any other Bill containing substantially the same provisions.

63A. A Bill which has not been agreed to by the Assembly before the next prorogation or dissolution of the Assembly after the Bill was introduced shall not be further proceeded with, without prejudice however to the introduction in a subsequent Session of the Assembly, of a Bill for the like purposes.

Waiver of printing of Bills

64. Notwithstanding anything in any Standing Order, whenever the Speaker is satisfied that for any reason the printing of any Bill is impracticable by reason of urgency, he may so certify such Bill, and the Bill may be proceeded with in spite of the fact that it has not been printed, provided that cyclostyled or typewritten copies are available for the use of members, and may be taken through all its stages in such form.

Annual Estimates

65. The draft Estimates of State expenditure for the succeeding year shall be laid upon the Table before the introduction into the Assembly of the annual Supply Bill.

Committee of Supply

66. (1) For each year there shall be introduced into the Assembly a Supply Bill which shall contain the estimated financial requirements for all heads of expenditure required to be included in a Supply Bill by Article LXXXVI of the Constitution for that year. The details of these financial requirements shall be contained in the Estimates mentioned in Standing Order 63.

(2) After the motion for the second reading of the Bill has been proposed and seconded, the debate thereon shall be suspended for not less than one hour and, when resumed, shall be confined to the general principles of Government policy and administration as indicated by the Bill and Estimates. A maximum of four days shall be allotted for the resumed debate on the second reading of the Bill and at 12 noon on the fourth day of the debate or such earlier time as the Speaker may determine the Speaker shall put any question necessary to bring the proceedings on second reading to a conclusion.

(3) When the Bill has been read a second time it shall stand committed to a Committee of the whole Assembly to be called the Committee of Supply to which the Estimates shall then also stand referred, the deliberations of the Committee shall be in public.

(4) There shall be allotted a maximum of two days for discussion of the Estimates and the Bill in the Committee of Supply. The Speaker may allot a maximum time to be given for each of the schedules to the Bill and for the clauses of the Bill. If in the case of any schedule or clause the end of the allotted time is reached before the schedule or clause is disposed of, the Chairman shall put forthwith any question necessary to dispose of that schedule or clause. Provided that the Speaker or the Chairman may, at his discretion, enlarge the time allotted for a particular schedule or clause but not so that the discussion in the Committee shall exceed fourteen days or that the time allotted for any subsequent schedule or clause is hereby diminished. If no time shall have been allotted by the Speaker for all or any of the schedules or clauses the Chairman may allot a maximum time.

(5) The schedules to the Bill shall be dealt with before the clauses.

(6) On the consideration of a schedule, the Chairman shall call the title of each head of expenditure in turn, and unless any amendment thereto stands upon the Notice Paper shall propose the question "That the sum of RM..... for head .....stand part of the schedule".

(7) Any member may move an amendment to the schedule to reduce by RM.....the sum to be allotted for any head of expenditure in respect of any subhead or item therein, but at least two clear days' notice of such amendment shall be given.

(8) When several such amendments are proposed to the same subhead or item, the amendment seeking a reduction to the smallest sum shall be first proposed and amendment to omit the subhead or item shall only be proposed after all motions for reduction have been disposed of.

(9) When all amendments standing on the Notice Paper in respect of any particular head of expenditure have been disposed of the Chairman shall propose the question "That the sum of RM..... for head .....stand part of the schedule".

(10) On the question, "That the sum of RM.....for head..... stand part of the schedule", debate shall be confined to the policy of the service for which the money is to be provided and shall not deal with the details of expenditure, but may refer to the details of revenues or funds for which that service is responsible.

(11) When the Bill has been passed by the Committee of Supply, it shall be reported forthwith to the Assembly and a motion for the third reading shall thereupon be made by the Menteri Besar. Such motion shall be decided without amendment or debate.

Supplementary Supply Bill

67. (1) Every Supply Bill introduced to meet supplementary and excess expenditure referred to in Article LXXXVIII of the Constitution shall be supported by a supplementary estimate for each head under which additional authority is sought showing—

- (a) the total sums already authorized under that heads;
- (b) the additional expenditure required under any subhead;
- (c) the amounts of any savings from other subheads under the same head which can be applied to reduce the supplementary appropriation required to meet such additional expenditure; and
- (d) the amount of the supplementary appropriation requested for the head.

(2) Every supplementary estimate shall be laid upon the Table before the supplementary Supply Bill is introduced.

(3) After the motion for the second reading of the Bill has been proposed and seconded the debate thereon may proceed forthwith but shall be confined to the general principles of Government policy and administration as indicated by the supplementary appropriations included in the Bill and Estimates. A maximum of one hour shall be allotted to such debate or such earlier time as the Speaker may determine the Speaker shall put any question necessary to bring the proceedings on second reading to a conclusion.

(4) When the Bill has been read a second time it shall stand committed to the Committee of Supply in the manner prescribed in paragraphs (3), (5), (6), (7), (8), (9) and (10) Standing Order 66:

Provided that the maximum time allotted for the discussion of the Bill in the Committee shall not, unless the Chair otherwise allows, exceed two hours.

(5) The debate on a supplementary Supply Bill in Committee of Supply shall be limited to the particulars contained in the estimates on which the supplementary appropriations are sought; such debate may not touch the policy or the expenditure sanctioned by the estimates in which the original appropriation was obtained, except in so far as such policy or expenditure is brought before the Committee by the particulars contained in the supplementary estimates.

(6) When the Bill has been passed by the Committee of Supply, it shall be reported forthwith to the Assembly and a motion for the third reading thereupon be made by the Menteri Besar. Such motion shall be decided without amendment or debate.

PART III

SELECT COMMITTEES

Public Accounts Committee

68. (1) There shall be a committee to be known as the Public Accounts Committee appointed at the beginning of every session and chaired by the Opposition Leader for the examination of :

- (a) the accounts of the State of Selangor and the appropriation of the sums granted by the Assembly to meet the public expenditure;
- (b) such accounts of public authorities and other bodies administering public funds as may be laid before the Assembly;
- (c) reports of the Auditor General laid before the Assembly in accordance with Article 107(2) of the Federal Constitution; and
- (d) such others matters as the Committee may think fit or which may be referred to the Committee by the Assembly.

(2) The Committee shall consist of a Chairman and not more than six members to be appointed by the Assembly, as soon as may be after the beginning of each session.

(3) No member may be appointed to or act as Chairman or member of this Committee while he is a member of the State Executive Council.

(4) The Committee shall have power to send for persons, papers and records and to report from time to time.

(5) The Auditor General may be invited to attend every meeting of the Committee and shall be entitled to be heard, whether in person or by representative and by leave of the Chairman, to question any person who may have been called to appear before the Committee.

Select Committee of District and Land Office

68A. (1) There shall be a committee to be known as the Select Committee of District and Land Office appointed at the beginning of every session, for the examination and scrutiny of:

- (a) all the account and administrative matters of the District and Land Office may be laid before the Assembly;
- (b) all matters related to the District and Land Office as published in the reports of the Auditor General laid before the Assembly in accordance with Clause (2) Article 107 of the Federal Constitution; and
- (c) all matters related to the District and Land Office as the Committee may think fit, or which may be referred to the Committee by the Assembly.

(2) Save and except paragraph (1), all the paragraphs in Standing Order 68 are applicable to this order.

Select Committee of Local Authority

68B. (1) There shall be a Committee to be known as the Select Committee of Local Authority appointed at the beginning of every session, for the examination and scrutiny of:

- (a) all the account and administrative matters of the Local Authority may be laid before the Assembly;
- (b) all matters related to the Local Authority as published in the reports of the Auditor General laid before the Assembly in accordance with Clause (2) Article 107 of the Federal Constitution; and
- (c) all matters related to the Local Authority as the Committee may think fit, or which may be referred to the Committee by the Assembly.

(2) Save and except paragraph (1), all the paragraphs in Standing Order 68 are applicable to this order.

Select Committee of Agency, Statutory Body and Subsidiary Company

68C. (1) There shall be a Committee to be known as the Select Committee of Agency, Statutory Body and Subsidiary Company appointed at the beginning of every session, for the examination and scrutiny of:

- (a) all the account and administrative matters of the Agency, Statutory Body and Subsidiary Company may be laid before the Assembly;
- (b) all matters related to the Agency, Statutory Body and Subsidiary Company as published in the reports of the Auditor General laid before the Assembly in accordance with Clause (2) Article 107 of the Federal Constitution; and
- (c) all matters related to the Agency, Statutory Body and Subsidiary Company as the Committee may think fit, or which may be referred to the Committee by the Assembly.

(2) Save and except paragraph (1), all the paragraphs in Standing Order 68 are applicable to this order.

Standing Orders Committee

69. (1) There shall be a Committee to be known as the Standing Orders Committee.

(2) The Committee shall consist of—

(a) the Speaker as Chairman; and

(b) six other members to be appointed by the Assembly as soon as may be after the beginning of each session.

(3) It shall be the duty of the Committee to consider from time to time and report on all matters relating to the Standing Orders which may be referred to by the Assembly. The Committee shall not have power to send for persons, documents or papers unless the Assembly so resolves.

(4) If a notice of motion involves any proposal for the amendment of Standing Orders, the notice shall be accompanied by a draft of the proposed amendments and the motion when proposed and seconded shall stand referred without any question being proposed thereon to the Standing Orders Committee, and no further proceedings shall be taken on any such motion until the Standing Orders Committee has reported thereon.

Committee of Privileges

70. (1) There shall be a Committee to be known as the Committee of Privileges.

(2) The Committee shall consist of—

(a) the Speaker as Chairman; and

(b) six members to be appointed by the Assembly as soon as may be after the beginning of each session.

(3) There shall be referred to this Committee any matter which appears to affect the power and privileges of the Assembly. It shall be the duty of the Committee to consider any such matters referred to them and to report on them to the Assembly.

(4) Whenever the Assembly is not sitting a member may bring an alleged breach of privilege to the notice of the Speaker who may, if he is satisfied that a *prima facie* breach of privilege has been committed, refer such matter to the Committee, which shall report thereon to the Assembly.

(5) The Committee shall have the power to send for persons, papers and documents and to a report from time to time.

Special Select Committees

71. (1) A Select Committee other than a Sessional Committee shall be known as a Special Select Committee. It shall be appointed by order of the Assembly and it shall consist of such members as may be appointed by the Assembly.

(2) Subject to order of the Assembly, a Special Select Committee shall have power to elect its own Chairman. If the member so elected is unable to be present at any meeting, the Committee shall elect another Chairman whose tenure of office shall be for the day of his election.

(3) Notwithstanding the provisions in paragraphs (1) and (2) and subject to paragraph (5), the Speaker may, if he thinks necessary, establish a Special Select Committee for specific purposes during the adjournment of the Assembly and appoint the Chairman and members for such Committee.

(4) The Speaker shall forthwith, when the Assembly sits, report to the Assembly on such establishment and appointment for the purpose of obtaining endorsement and approval of the Assembly.

(5) Until endorsement and approval is obtained from the Assembly, such Committee shall have no power and shall not exercise any function as provided in the Schedule to the Laws of the Constitution of Selangor 1959 and Standing Order 73.

Constitution of Select Committees

72. (1) Every Select Committee shall be so constituted as to ensure that, so far as is practicable, the balance between the parties within the Assembly is reflected in the Committee.

(2) In the event of the death or unavoidable absence of a member appointed to a Committee or if his seat becomes vacant for any other reason, the Assembly shall as soon as possible or if the Assembly has adjourned at its next sitting appoint another member in his place and in so doing shall observe paragraph (1).

Procedure in Select Committees

73. (1) Except as otherwise provided in Standing Orders 68 to 70 (dealing with Sessional Select Committees), this order shall apply to all select Committees.

(2) A Select Committee shall have the power to send for persons, documents or papers and shall have leave to report its opinion and observations together with the minutes of evidence taken before it to the Assembly.

(3) Unless the Assembly otherwise directs three members shall be the quorum.

(4) The deliberations of a Select Committee shall be confined to the matter referred to it by the Assembly and any extension or limitation thereof made by the Assembly and, in the case of a Select Committee on a Bill, to the Bill committed to it and relevant amendments.

(5) The first meeting of Select Committee shall be held at such time and place as the Chairman of the Sessional Select Committee or the Special Select Committee, shall appoint. Subsequent meetings shall be held at such time and place as the Committee may determine:

Provided that if the Committee fails to do so the Chairman shall, in consultation with the Clerk, appoint such times and places. Where the Chairman of the Sessional Select Committee or the Special Select Committee fails to appoint the time and place for the first meeting and the subsequent meetings, the Speaker may determine the time and place for the meeting and appoint one of the members to chair the meeting if the Chairman is absent.

(6) Except by leave of the Assembly no Select Committee shall sit while the House is sitting.

(7) A Select Committee may continue its investigations although the House may be adjourned.

(8) The Clerk of the Assembly or the Assistant Clerk of the Assembly or any representative authorized by the Clerk of the Assembly shall be the Clerk to every Select Committee.

(9) When it is intended to examine any witnesses, the member of the Assembly or, in the case of a Committee on a Private or Hybrid Bill, the petitioner requiring such witness shall deliver to the Clerk, two days at least before the day appointed for their examination, a list containing the name, residence and occupation of every witness. The Clerk shall then summon such witness on behalf of the Assembly:

Provided that except in the case of witnesses required to be examined by a Select Committee on a Bill, and so required by the member in charge of the Bill or a petitioner, the Clerk shall not summon a witness unless the Chairman, on behalf of the Committee, has made an order (to be delivered to the Clerk at least four days before the day appointed for the examination) for the summoning of the witness.

(10) Unless the Chairman otherwise directs, the evidence of every witness shall be taken down verbatim and sent in proof to be witnessed. The witness shall be at liberty within seven days from that on which the Clerk sent out the proof to suggest corrections due to inaccurate reporting and the evidence shall be printed with such of the corrections as may be approved by the Chairman.

(11) The Committee may as its direction refuse to hear any irrelevant evidence or any recalcitrant witness.

(12) (a) Any member of a Select Committee may bring up a report for its consideration and all such reports shall be entered in full upon the minutes of the Committee. When all the reports have been brought up, the Chairman shall propose the reports in order until one is accepted as a basis for discussion, beginning with his own report and proceeding with the remainder in the order in which they were brought up. The question to be proposed by the Chairman on any report shall be "That the Chairman's (or Mr.....'s) report be read a second time, paragraph by paragraph". When this question has been agreed to it shall not be proposed on any further reports, but any portions thereof may be offered as amendments to the report under consideration, if they are relevant to it.

(b) The Committee shall then proceed to go through the report paragraph by paragraph and paragraphs (1) to (8) Standing Order 57 shall apply to such consideration as if the report were a Bill and the paragraphs thereof the clauses of the Bill.

(c) Upon the conclusion of the consideration of the report paragraph by paragraph and when all proposed new paragraphs have been considered, the Chairman shall put the question that this report be the report of the Committee to the Assembly.

(13) Paragraph (7) Standing Order 35 shall apply to the deliberations of a Select Committee.

(14) Schedule of Meeting of Select Committee shall be part of this Standing Order 73.

Divisions in Select Committees

74. (1) Every division in a Select Committee shall be taken by the Clerk to the Committee asking each member of the Committee separately how he desires to vote and recording the vote accordingly.

(2) In taking the division, the names of all members of the Committee present shall be called in alphabetical order.

(3) When a division is claimed in a Select Committee every member of the Committee present shall, unless he expressly states that he declines to vote, record his vote either for the Ayes or Noes. The Clerk to the Committee shall enter in the Minutes of the proceedings the record of each member's vote and shall add a statement of the names of members who declined to vote. A member must vote according to his voice.

(4) As soon as the Clerk has collected the votes the Chairman shall state the number of members voting for the Ayes and Noes respectively and shall then declare the result of the division. The Chairman shall not have an original vote but in the event of equality of votes he shall give a casting vote.

(5) If a member of the Committee states that he voted in error or that his vote has been wrongly counted he may claim to have his vote altered:

Provided that such request is made as soon as the Chairman has announced the numbers and before he shall have declared the result of the division.

(6) Paragraph (5) Standing Order 47 shall apply to a division in a Select Committee.

Premature publication of evidence

75. The evidence taken before any Select Committee and any documents presented to such Committee shall not be published by any member of such Committee or by any person, before the Committee has presented its Report to the Assembly.

Reports from Select Committees

76. (1) Every Select Committee shall make a report to the Assembly upon the matters referred to them before the end of the session in which the Committee was appointed, but if a Committee finds itself unable to conclude its investigation before the session, it may so report to the Assembly.

(2) A Select Committee shall have leave to make a special report relating to the powers, functions and proceedings of the Committee on any matters which it may think fit to bring to the notice of the Assembly.

(3) A report or special report together with the minutes of the proceedings of a Select Committee and the minutes of any evidence taken before that Committee shall be presented to the Assembly by the Chairman or other member deputed by the Committee and shall be ordered to lie upon the Table and be printed without question put.

(4) The minutes of proceedings of a Committee shall record all proceedings upon the consideration of any report or Bill in the Committee and upon every amendment proposed to such report or Bill, together with a note of any division taken in the Committee and of the names of members voting therein or declining to vote.

(5) Any member may, after not less than two day's notice move in the Assembly that the report of a Select Committee be adopted.

(6) When a Bill has been reported from a Select Committee the report shall be subject to Standing Order 60.

(7) The Menteri Besar shall, in the next sitting, report to the Assembly the feedback in respect of the recommendations submitted by any Select Committee or Special Select Committee in their report which have been tabled and accepted by the Assembly.

Bills and amendments involving expenditure from the Consolidated Fund

77. In accordance with the provisions of Article LXXVIII of the Constitution, a Bill or amendment involving expenditure from the State Consolidated Fund may not be introduced or moved except by a member of the State Executive Council.

Suspension of Standing Orders

78. (1) Except with the consent of the Speaker, the Assembly shall not proceed upon any Bill, amendment, motion or petition which, in the opinion of the Speaker, would suspend the Standing Orders of the Assembly or any of them.

(2) A question, the object or effect of which may be to suspend any Standing Order of the Assembly shall be proposed only either after notice given or with the consent of the Speaker.

Absence of members

79. Without prejudice to the operation of Article LXIX of the Constitution, a member shall acquaint the Clerk as early as possible of his inability to attend any meeting of the Assembly.

Employment of members in professional capacity

80. No member of the Assembly shall appear before the Assembly or any Committee thereof, in any capacity for which he is to receive a fee or reward, or as Advocate and Solicitor for any party.

Strangers

81. (1) Strangers shall be admitted to debates in the Chamber of the Assembly under such rules as the Speaker may from time to time make for the purpose.

(2) If any member takes notice that strangers are present, the Chair shall put forthwith the question "That strangers do withdraw", without permitting any debate or amendment.

(3) The Chair may, whenever he thinks fit, order the withdrawal of strangers from the whole or any part of the Chamber.

(4) The Clerk shall take into his custody any unauthorised stranger whom he may see or who may be reported to be in any part of the Chamber or gallery, and also any stranger who, having been admitted into part of the Chamber or gallery, shall misconduct himself or shall not withdraw when strangers are directed to withdraw, while the Assembly or any Committee of the whole Assembly is sitting.

Press

82. The Speaker may grant a general permission to the representative of any journal to attend the sittings of the Assembly under such rules as he may from time to time make for that purpose. If such rules are contravened, such permission may be revoked.

Enacting formula of Bills

83. The enacting formula of all Bills shall be as follows:

"Enacted by the Legislature of the State of Selangor."

Publication of Bills

84. (1) As soon as practicable after the assent of His Highness has been signified thereto, every Enactment shall be published in the State *Gazette*.

(2) At any time before such publication the Clerk may correct grammatical and typographical mistakes in the Enactment or repetitions of substance or cross references or punctuation or marginal notes and for any such purpose may make verbal additions, omissions and alterations.

Expenses of witnesses

85. The sum to be paid or tendered for the expenses of any person who is summoned to attend or to produce any document shall be the sum which, if the person were a witness attending a Court, would be payable to him in accordance with the rules for the time being in force under the code relating to criminal procedure:

Provided that in applying such rules any reference therein to a Judge or to the Registrar of the High Court shall be construed as a reference to the Speaker or to the Clerk to the Assembly, as the case may require.

Interpretation

86. In this Standing Orders, unless the context otherwise requires—

references to a “Menteri Besar” shall be construed as including references to an Acting Menteri Besar or a Deputy Menteri Besar in the absence of the Menteri Besar;

references to a “Select Committee” shall be construed as references to a Special Select Committee or a Sessional Select Committee, as the case may require;

“Sitting” means a period during which the Assembly is sitting continuously apart from any suspension without adjournment and includes any period during which the Assembly is in Committee;

“Meeting” means any sitting or sittings of the Assembly commencing when the Assembly first meets after being summoned at any time and terminating when the Assembly is adjourned for more than fourteen days of *sine die* or at the conclusion of a session;

“Session” means the sittings of the Assembly commencing when the Assembly first meets after being constituted or after its prorogation or dissolution at any time and terminating when the Assembly is prorogued or is dissolved without having prorogued.

Rulings of the Speaker

87. The decision of the Speaker upon any point of interpretation of any of these Standing Orders or upon any matter of practice, shall subject to a substantive motion moved for that purpose, be final, and the Speaker may from time to time issue rulings thereon.

Residuary powers

88. All matters not specifically provided in these Orders and all questions relating to the detailed working of this Orders shall be regulated in such manner, not inconsistent with these Orders, as the Speaker may from time to time direct; and in giving any such direction the Speaker shall have regard to the usages of Commonwealth Parliamentary practice so far as such usages can be applied to the proceedings of the Assembly.

Revocation of Sel. GN. No. 319/60

89. (*Ommitted*).*

Cokmar

90. (1) The Assembly shall have a Cokmar.

(2) Whenever His Highness enters the Assembly or exits from the Assembly, or whenever the Speaker enters the meeting, the Cokmar shall be carried on the right shoulder of the Bentara who is proceeding before His Highness or the Speaker.

Gavel

91. (1) The Assembly shall have a gavel. The Speaker may knock once after the Assembly being adjourned.

(2) The Speaker may use the gavel to attract the attention of the member in the event of any disorder arises or any member disregards the authority of the Speaker or the Chair by repeating his own arguments in the debate.

Failure to comply with Standing Orders shall not nullify any of the proceedings or decisions

92. Where in making of any decisions, there has been a failure on the part of the Assembly or any Committee thereof to comply with any of the provisions of the Standing Order in the proceedings leading to the decision, such failure shall be treated as merely an irregularity and shall not in anyway nullify the proceedings or the decisions resulting therefrom.

---

*Note—This section refers to The Standing Rules and Orders of the Legislative Assembly of the State of Selangor published as Notification No. 319 of the Selangor Section of the Government *Gazette* of 9 June 1960 which has been revoked

SCHEDULE

(Standing Order 73(14))

Meeting of Select Committee

Application

1. (1) This Schedule shall be subject to the provisions in the Schedule under Article LXXVII Power and Privileges of the Legislative Assembly, Laws of the Constitution of Selangor 1959 and Standing Orders of the Legislative Assembly for the State of Selangor.

(2) This Schedule shall be applicable in the Meeting of Select Committee and Special Select Committee of the Legislative Assembly established under and in accordance with the Standing Orders of the Legislative Assembly.

(3) In the event of any contradiction that may arise, such provision in this Schedule shall be set aside.

Interpretation

2. In this Schedule, unless the context otherwise requires—

“Member of the Committee” means any Member of Legislative Assembly appointed into the Committee established under or in accordance with the Standing Orders;

“Committee” means any Select Committee or Special Select Committee or Session Select Committee established under or in accordance with the Standing Orders of the State of Selangor;

“Meeting” includes investigation or hearing held by the Committee;

“Chairman of the Committee” means the Chairman appointed to head the Committee under or in accordance with Standing Orders.

Meeting

3. (1) The Chairman of the Committee shall call for meeting of the Committee from time to time to oversee and decide on matters related to investigation hearing of the Committee.

(2) The Chairman shall give instruction to the Secretary of the Committee to carry out the decisions of the meeting of the Committee or duties in respect of or related to the implementation of decisions of the meeting of the Committee.

Investigation

4. (1) Subject to the powers given by the Assembly or the Standing Orders, the Committee shall have powers to commence investigation into any matter specified by the Assembly or the Committee or referred to by the Menteri Besar or the Selangor State Executive Council subject to the Standing Orders or the resolution of the Assembly.

(2) The Committee shall have powers to order any person to give written evidence on matters put to such person by the Committee.

(3) Subject to the powers given by the Assembly or the Standing Orders, the written evidence given such person stated in subparagraph (2) may be published for public viewing.

(4) The questions put to any person may be stipulated by the Committee or, when the Committee is not in sitting, by the Chairman or any member of the Committee with the consent of the Chairman.

Hearing

5. (1) Unless otherwise resolved, the Committee shall have the powers to call for public hearing, either for the whole or part of the proceedings, to collect evidence on matter investigated by the Committee in accordance with paragraph 4.

(2) Media and members of public are permitted to attend the public hearing subject to the powers of the Committee to limit the number of media and members of public present based on the availability of seats in the hearing room.

(3) Upon application by any person called by the Committee, the Committee shall have the powers to order that any part of the hearing be held in camera.

(4) Unless otherwise decide by the Committee, the hearing of the Committee or any part of it may be telecast live via electronic media.

Witness

6. (1) Any witness summoned to be present at the hearing of the Committee shall give evidence under the oath as follows:

“I,...(Name)..., do solemnly and sincerely declare that all the evidence I shall give before this Committee shall be the truth, the whole truth and nothing but the truth. ”

(2) Any witness who has given written evidence shall, when summoned by the Committee, verify on oath the written evidence previously submitted.

(3) Any witness who gives evidence in writing or orally shall be subject to examination by any member of the Committee or any person appointed or permitted by the Committee and such witness shall be compelled to answer all questions put to him.

(4) Any witness who has given evidence either in writing or orally may be summoned again to give further evidence

(5) Subject to subparagraph (6), a witness is allowed to appoint counsel to hold watching brief at all stages of the hearing of the Committee

(6) Any party not being a witness whose conduct becomes the subject matter or one of the subject matters under the investigation of the Select Committee, or whose rights and privileges might be directly affected in the subject matter referred to the Select Committee for investigation, may be present in person or in the company of counsel who shall only hold watching brief with the leave of the leave of the Committee.

(7) Any witness who gives written or oral evidence shall, before giving evidence, state his full name, identification number, occupation, designation of job, residential address and any other information deemed to be necessary by the Committee.

Party assisting investigation

7. The Committee shall have the powers to appoint any qualified persons, the State Legal Advisor or his representative or Advocate and Solicitor to assist in the collection and adduction of evidence to the Committee in the investigation or hearing.

Application to set aside

8. All application to set aside the application of this Schedule shall be made to the Chairman of the Committee and the decision of the Chairman shall be final.

Interpretation by the Speaker

9. All points of interpretation on any of the provisions in this Schedule shall be referred to and determined by the Speaker and his decision shall be final.

LAWS OF THE CONSTITUTION OF SELANGOR 1959
STANDING ORDERS OF THE STATE LEGISLATIVE ASSEMBLY
OF SELANGOR 1965

(Revised—2016)

*Particulars under paragraphs 7(ii) and (iii) of the Revision of
Laws State of Selangor Enactment 2003 [Enactment No. 1/2003]*

LIST OF AMENDMENTS

Amending law	Short title	In force from
Sel. P.U. 38/2002	Standing Orders of the Legislative Assembly of the State of Selangor (Amendment) 2002	24-10-2002
Sel. P.U. 6/2003	Standing Orders of the Legislative Assembly of the State of Selangor (Amendment) 2002 Corrigendum	27-03-2003
Sel. P.U. 16/2009	Standing Orders of the Legislative Assembly of the State of Selangor (Amendment) 2009	06-07-2009
Sel. P.U. 67/2012	Standing Orders of the Legislative Assembly of the State of Selangor (Amendment) 2012	21-06-2012
Sel. P.U. 5/2016	Standing Orders of the Legislative Assembly of the State of Selangor (Amendment) 2016	10-03-2016

LIST OF LAWS OR PARTS THEREOF REPEALED

No.	Title	In force from
Sel. G.N. No. 319/60	The Standing Rules and Orders of the Legislative Assembly of the State of Selangor	09-06-1960

 LAWS OF THE CONSTITUTION OF SELANGOR 1959

 STANDING ORDERS OF THE STATE LEGISLATIVE ASSEMBLY
 OF SELANGOR 1965

(Revised—2016)

LIST OF SECTIONS AMENDED

Standing Orders	Amending authority	In force from
1	P.U. Sel 5/2016	10-03-2016
4	P.U. Sel 5/2016	10-3-2016
7	P.U. Sel 5/2016	10-3-2016
8	P.U. Sel. 38/2002 P.U. Sel. 5/2016	24-10-2002 10-3-2016
10(2)	P.U. Sel. 38/2002	24-10-2002
10A	P.U. Sel. 5/2016	10-3-2016
11	P.U. Sel. 5/2016	10-3-2016
13	P.U. Sel. 16/2009	06-07-2009
14(3)	P.U. Sel. 5/2016	10-3-2016
15(2)	P.U. Sel. 5/2016	10-3-2016
16(2)	P.U. Sel. 38/2002	24-10-2002
17(2)	P.U. Sel. 38/2002	24-10-2002
17(6)	P.U. Sel. 38/2002	24-10-2002
17(7)	P.U. Sel. 38/2002	24-10-2002
17(8)	P.U. Sel. 38/2002	24-10-2002
19(4)	P.U. Sel. 38/2002	24-10-2002
22(4)	P.U. Sel 5/2016	10-3-2016
23(1)(g)	P.U. Sel. 38/2002	24-10-2002
23(1)(k)	P.U. Sel. 38/2002	24-10-2002
23(1)(q)	P.U. Sel. 38/2002	24-10-2002
24	P.U. Sel. 16/2009 P.U. Sel. 5/2016	06-07-2009 10-3-2016

Standing Orders	Amending authority	In force from
35(3)	P.U. Sel. 5/2016	10-3-2016
36	P.U. Sel. 5/2016	10-3-2016
44(1)	P.U. Sel. 38/2002	24-10-2002
50	P.U. Sel 5/2016	10-3-2016
68	P.U. Sel. 67/2012 P.U. Sel 5/2016	21-06-2012 10-3-2016
68A	P.U. Sel. 5/2016	10-3-2016
68B	P.U. Sel. 5/2016	10-3-2016
68C	P.U. Sel. 5/2016	10-3-2016
71	P.U. Sel. 16/2009	06-07-2009
73	P.U. Sel. 16/2009 P.U. Sel 5/2016	06-07-2009 10-3-2016
76	P.U. Sel 5/2016	10-3-2016
85	P.U. Sel 5/2016	10-3-2016
89	Sel. 319/60	09-06-1960
90	P.U. Sel. 38/2002	24-10-2002
91	P.U. Sel. 38/2002	24-10-2002
92	P.U. Sel. 38/2002	24-10-2002
Schedule	P.U. Sel. 16/2009	06-07-2009
